

tevhid

SAFER
1444

"TAĞUTA KULLUK ETMEKTEN KAÇINIP, ALLAH'A YÖNELENLERE MÜJDE VARDIR. KULLARIMI MÜJDELE!" (39/ZÜMER, 17)

AYLIK İSLAMİ EĞİTİM DERGİSİ | EYLÜL '22 | YIL: 11 | SAYI: 117 | FİYATI: 25₺ | ISSN: 2148-4635

ÇOCUK EĞİTİMİNDE GERÇEKÇİ OLMAK

HALİS BAYANCUK HOCA | HASBİHÂL' 04

Özcan YILDIRIM | Paçalarını Sıva

Enes YELGÜN | Recî' Vakası

Enes DOĞAN | Sünnetin Muhafazası ve
Nebevi Eğitim Metodu

Emre ACAR | Mücadele Sahasında
Karşılaştığımız Afetler

Ömer AKDUMAN | Allah Tayyibdir,
Tayyib Olanı Sever

Salim KANDEMİR | İki Kuşak Sahibi:
Esmâ Binti Ebî Bekir

Kerem ÇAĞLAR | Âdiyât

Mahi | Bin Devir Dokuz Kilo

Dr. Güzde TERCUMAN | Yapay Et

Melek ŞEREF | Çocukluk Yıllarının
Mihenk Taşı: Sınır

Yıldız KAYA | Küçük Adımlarla
Hidayet Yolculuğu

Efe ÇAĞLAYAN | Dini Yaşamak Zor,
Öğrenmek Değil

Bahri TUNÇBİLEK | Güneş Fırtınaları

Osman SADIKOĞLU | Sûreya Baqara

Üç yıl önce iyiliğin kapısını ardına kadar açtık ve ihtiyaç sahiplerine uzanan bir köprü inşa etmeye başladık. Allah'ın yardımı ve sizlerden gelen desteklerin vesilesiyle bu kutlu yolculuğumuza devam ediyoruz.

ECİRKAPISI

3 Yaşında

ecirkapisidernegi

ecirkapisidernegi

ecir_kapisi

ecirkapisi

ecirkapisi.org

90 532 174 9494

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Tevhid Dergisi olarak 117. sayımızda sizlerle buluşmayı nasip eden Rabbimize hamdolsun.

Halis Bayancuk Hoca'mız, bu sayımızda ümmetin geleceği olan çocuklarımızın eğitimi konusunu, özellikle de onların eğitimine olan yaklaşımımızı ele alıyor ve böylelikle bir kez daha cahilî kabullerimizin, İslam akidemizin pak kaidelerinin önüne geçme tehlikesine karşı uyarıyor.

Özcan Yıldırım, Kâf Suresi'nin ölümle ilgili bahsini kapatırken dünyanın, içindekilerle birlikte Allah (cc) katındaki değer(sizli)ğini anlatıyor. Başta Nebimiz (sav) olmak üzere bu hakikati anlayan güzide şahsiyetlerden etkileyici örnekler sunuyor.

Enes Yelgün, Hubeyb'in (ra) şehadet yolculuğunda gösterdiği duruş ve yaptığı amellerle akidesine olan güvenini ortaya koymasını, şirk ehlinin ise çelişki dolu tavırlar sergilemesini irdeliyor. İslam'ın, fertlerini yüceltirken şirk dininin fertlerini nasıl alçalttığına dikkat çekiyor.

Enes Doğan, Allah Resûl'ünün (sav) eğitim metodunda kullandığı yöntemleri aktarmaya devam ediyor, bu yöntemlerin asrımızda bilgiyi aktarmanın en sağlıklı ve kalıcı yolları olarak görüldüğünün altını çiziyor.

Emre Acar, iman ettiğimiz ilk dönemlerimizdeki coşku ve heyecanımızı hatırlattığı yazısında bizlere bu duygularımızı bir ömür canlı tutabilmenin yollarını gösteriyor.

Ömer Akduman, Allah'ın (cc) tayyib olduğunu ve tayyib olanı sevdiğini zikrederek amellerimizin ve yiye içtiklerimizin tayyib olmasının ne anlama geldiğini, tüm bunların gerekliliğini açıklıyor.

Salim Kandemir, önceki sayımızda satırlarına davet ettiği iki kuşak sahibi Esmâ binti Ebû Bekir'i (ra), Zubeyr (ra) ile olan evliliği özelinde, bizlere örneklik teşkil eden mühim noktalara değinerek konuk etmeye devam ediyor.

Kerem Çağlar, tesirli üslubuyla kaleme aldığı Âdiyât isimli şiirinde mücadelecî ruhumuza sesleniyor.

Mahi, kalbimize dokunacak, sıcacık hissettirecek minik öyküsüyle bizleri baş başa bırakıyor.

Dr. Gözde Tercuman, günümüzde giderek daha ciddi bir boyuta ulaşan yapay et meselesini konu ediniyor ve bizleri bu konuda bilgilendiriyor.

Melek Şeref, çocuk terbiyesi dediğimizde aklımıza gelen ilk konulardan biri olan sınır eğitimi anlatıyor, sınır kavramının yetişkinlerin hayatında da çok önemli bir yeri olduğuna temas ediyor.

Konuk Yazarımız Yıldız Kaya, kıymetli hidayet öyküsünü bizlerle paylaşıyor.

Konuk Yazarımız Efe Çağlayan, dini öğrenmenin zor ve meşakkatli olduğu algısının gerçekliğini sorguladığı yazısında zor olanın ne olduğuyla ilgili düşüncelerini dercediyor.

Konuk Yazarımız Bahri Tunçbilek, Güneş'te meydana gelen fırtınaları ve bu fırtınaların yer-yüzüne etkileri üzerinde duruyor ve Rabbimizin El-Hâlık ve El-Musavvir isimlerine bir kez daha hayranlık duymamıza vesile oluyor.

Osman Sadıkoğlu, Türkçe bilmeyen Kürt kardeşlerimiz için Tevhid Meali'nden Kürtçeye çevirmeye başladığı Bakara Suresi'nde bu sayımızda 175 ila 178. ayetleri tercüme ediyor.

Geçtiğimiz ay Örnek Halifeler Dönemini okuduktan sonra bu sayımızda sizlere yine Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma'nın Hilafetten Saltanata Emeviler Dönemi kitabını tanıyor, Rabbimizden karanlık gecelerden sonra doğan güneş misali üzerimize aydınlık günler doğurmasını niyaz ediyoruz.

Eylül sayımızın başta Müslimler olmak üzere tüm okurlarımıza faydalı olması duası ile...

tevhid

İmtiyaz Sahibi

Hamza ÖZTÜRK

Yazı İşleri Müdürü

Abdullah DEMİR

Yayın Türü

Yaygın Süreli

Reklam ve Abonelik

www.tevhiddergisi.org

tevhiddergisi@gmail.com

0 (545) 762 15 15

Adres

Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120
34212 Bağcılar/İSTANBUL

Yazışma Adresi

Hamza ÖZTÜRK
Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120
34212 Bağcılar/İSTANBUL

Basım

Şenyıldız Yayıncılık, 45097
Gümüşsuyu Cad. Işık Sanayi Sitesi C Blok
No. 19/102 Topkapı/İSTANBUL 0 212 483 47 91

Satış Noktaları: Tevhid Kitabevi

- ◊ İstanbul : Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120/A 34212 Bağcılar/İSTANBUL 0 545 762 15 15
- ◊ Ankara : Piyade Mah. İstasyon Cad. No. 190 Etimesgut/ANKARA 0 543 225 50 48
- ◊ Diyarbakır : Kaynartepe Mah. Gürsel Cad. No. 90/A 21090 Bağlar/DİYARBAKIR 0 543 225 50 43
- ◊ Konya : Mengene Mah. Büyük Kumbköprü Cad. No. 78/A 42020 Karatay/KONYA 0 543 225 50 49
- ◊ Van : Vali Mithatbey Mah. Gündüz 2. Sok. No. 2 A İpekyolu/VAN 0 543 225 50 45
- ◊ Bursa : Bağlarbaşı Mah. 1. Hürriyet Cad. 1. Sedit Sok. No. 1 16160 Osmangazi/BURSA 0543 225 50 46

İrtibat Büroları

- ◊ Merkez : Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No. 120 34212 Bağcılar/İSTANBUL
- ◊ Avcılar : Firuzköy Mah. Kazım Karabekir Cad. Tütün Sok. No. 2 34325 Avcılar/İSTANBUL
- ◊ Sultangazi : İsmetpaşa Mah. 95. Sok. No. 41/A 34270 Sultangazi/İSTANBUL
- ◊ Diyarbakır : Mezopotamya Mah. 327. Sok. Seval Kent Sitesi A Blok No. 1/A Kayapınar/DİYARBAKIR
- ◊ Konya : Mengene Mah. Büyük Kumbköprü Cad. No. 78/A 42020 Karatay/KONYA
- ◊ Van : Bahçıvan Mah. Sıhke Cad. Karatekin Sok. Yavuz Canlı Apt. Kat: 2 65040 İpekyolu/VAN
- ◊ Erciş : Kışla Mah. Şehitler Cad. No. 10 65400 Erciş/VAN
- ◊ Bursa : Bağlarbaşı Mah. 1. Hürriyet Cad. 1. Sedit Sok. No. 1 16160 Osmangazi/BURSA
- ◊ Ankara : Piyade Mah. İstasyon Cad. No. 190 Etimesgut/ANKARA

Eylül 2022 | Safer 1444

Yıl: 11 | Sayı: 117 | Fiyat: 25₺

ISSN: 2148-4635

teuhid

İÇİNDEKİLER

- 04 ÇOCUK EĞİTİMİNDE GERÇEKÇİ OLMAK
Halis BAYANCUK
- 09 PAÇALARINI SIVA
Özcan YILDIRIM
- 14 RECÎ VAKIASI
Enes YELGÜN
- 19 SÜNNETİN MUHAFAZASI VE NEBEVÎ EĞİTİM METODU
Enes DOĞAN
- 22 MÜCADELE SAHASINDA KARŞILAŞTIĞIMIZ AFETLER
Emre ACAR
- 25 ALLAH TAYYİBDİR, TAYYİB OLANI SEVER
Ömer AKDUMAN
- 29 İKİ KUŞAK SAHİBİ: ESMÂ BİNTİ EBÎ BEKİR
Salim KANDEMİR
- 33 ÂDİYÂT
Kerem ÇAĞLAR
- 34 BİN DEVİR DOKUZ KİLO
Mahi
- 37 YAPAY ET
Dr. Gözde TERCUMAN
- 40 ÇOCUKLUK YILLARININ MİHENK TAŞI: SINIR
Melek ŞEREF
- 44 KÜÇÜK ADIMLARLA HİDAYET YOLCULUĞU
Yıldız KAYA
- 45 DİNİ YAŞAMAK ZOR, ÖĞRENMEK DEĞİL
Efe ÇAĞLAYAN
- 49 GÜNEŞ FIRTINALARI
Bahri TUNÇBİLEK
- 53 SÜREYA BAQARA
Osman SADIKOĞLU
- 54 HİLAFETTEN SALTANATA EMEVİLER DÖNEMİ
Salim KANDEMİR

DERGİ İÇERİSİNDE YER ALAN
YAZILARDAN, İLGİLİ YAZAR MESULDÜR.
KAYNAK GÖSTERİLEREK ALINTI YAPILABİLİR.

HASBİHÂL

Halis BAYANCIK HOCA
halisbayancuk@tevhiddergisi.org

ÇOCUK EĞİTİMİNDE GERÇEKÇİ OLMAK

Allah'ın adıyla,

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Çocuklarımızı yetiştirirken gerçekçi olmamızın önünde bazı engeller var. Bunlardan ilki, şer'i olan ile örfi olanı birbirine karıştırmaktır. Yani inançta Allah'a, çocuk eğitiminde anamızdan atamızdan gördüğümüze teslim olmak, dini parçalamaktır. Bir önceki cümleyle tekrar tekrar okuduğumuzda çocuk eğitimindeki bu hataların itikadi bir sapmadan kaynaklandığını anlarız. Zira İslam, Allah'a bir bütün olarak teslim olmaktır. Namaz ibadetinde Allah'a, eğitimde geleneksel veya modern cahilî kabullere teslimiyet; yalnızca Allah'a teslim olma ilkesini zedeler.

İslam'a göre her çocuk ebeveyne, ebeveyn de (belirli bir yaştan sonra) çocuğa emanettir. Çocuk ebeveyn için, ebeveyn de çocuk için birer imtihandır. Çocukların üzerinde ebeveynin hakkı olduğu gibi ebeveynin üzerinde de çocukların hakları vardır. İslam hukukuna göre ebeveyn çocuk ilişkisi yukarıda okuduğumuz üç kavram üzerinden şekillenir: Emanet, imtihan ve hak! Çocuklarla ilişkilerini bu üç kavram üzerinden anlayanlar, Allah'ın izniyle muvaffak olur. Bu ayki yazımızda çocuk eğitimindeki bu üç kavramı da yakından ilgilendiren "çocuk eğitiminde gerçekçilik" üzerinde duracak, güncel üç örnek üzerinden konuyu incelemeye çalışacağız. Çaba bizden, başarı Allah'tandır (cc).

Alışkanlık Kazandırmak

Çocuklarımıza bazı alışkanlıklar kazandırmak istiyoruz. Bir söylüyoruz, iki söylüyoruz; şayet çocuğumuz istediğimiz noktaya gelmezse hatırlatmayı bırakıyor, öfkeleniyoruz. Onu asilikle, anlayışsızlıkla veya inatçılıkla suçluyoruz. Peki, gerçekçi miyiz? Hayır, değiliz. Çünkü bir çocuğun bir şeyi ilk söylemeyle yapması, dahası onu alışkanlık hâline getirmesi güzel bir ideal, hatta romantik bir ütopyadır, ancak gerçekçi değildir. Neden peki? Nedenini Allah Resûlü'nün (sav) hikmet pınarından bir damlayla izah edeceğiz:

Sebre'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Çocuk yedi yaşına gelince namaz kılmasını emredin. On yaşına gelir de kılmazsa sıkıştırın/zorlayın.¹"²

1. Mütercimlerin geneli bu hadisin son kısmını, "onları dövün" diye tercüme eder. Dört nedenle bu tercümenin doğru olmadığı kanaatindeyim:
a. Rivayette vurmak/darebe fiili, ala edatıyla kullanılmıştır. "Darebe" fiilinin yalın anlamı vurmak, dövmektir. Ancak bu fiil "ala" harfi ceriyle kullanıldığında baskı, zorlama, sıkıştırma, yükümlü tutma anlamlarına gelir.
b. Henüz mükellef olmayan bir insanın, mükellefmiş gibi cezalandırılması, şeriatın suç ve ceza ilkeleriyle uyumlu değildir. Hadisi diğer şer'i ilkeler -ve onlara kaynaklık eden naslarla birlikte- ele aldığımızda bahsettiğimiz fiile sıkıştırmak/zorlamak anlamı vermek, dövmekten daha uygun bir tercümedir.
c. Sözü sahibinin (sav) genel sünnetinde çocuk dövmek yoktur.
d. Sayısız tecrübeyle sabittir ki namaz için dayak yiyen çocuklar, namaz alışkanlığı kazanamamaktadır. Aksine namazdan soğumaktadır. Allah (cc) en doğrusunu bilir.
2. Ebu Davud, 494; Tirmizi, 407

Allah Resûlü (sav) çocuğa namaz alışkanlığı kazandırmanın yolunu gösteriyor. “Yedi yaşında başlayın öğüde, şayet on yaşına kadar namaz alışkanlığı kazanmazsa on yaşından itibaren çocuğu sıkıştırmaya/zorlamaya başlayın.” demiş oluyor. Yani üç yıl ilgilenin, günde beş defa, onu namaza davet edin. Bu da demek oluyor ki yaklaşık beş bin beş yüz defa onu namaza çağırın, yine beş bin beş yüz defa namaz kıldığını görsün. Buna rağmen namaz alışkanlığı kazanmazsa onu namaza zorlayın, diyor. Allah Resûlü’nün hikmet pınarında arınırken, bize faydası olacak yan bir bilgi de ediniyoruz. Anamızdan atamızdan öğrendiğimiz “uslu çocuk lafı ikiletmez” anlayışı, onların cahil dünyasına aittir. Allah Resûlü’nün sünnetinde hiçbir karşılığı yoktur. Yeri gelir çocuğa bir şeyi beş bin defa söylemek veya göstermek gerekir. “Uslu çocuk lafı ikiletmez” sözünü, doğru ve gerçekçi olduğundan değil; işimize geldiği için sorgulamaksızın kabul ediyor, çocuklarımıza da namazı hatırlatır gibi binlerce defa hatırlatıyoruz. Bu söz doğru değil, zira Nebevi öğretilere uymuyor. Gerçekçi değil, zira nefsimizden biliyoruz ki insan tam da lafı ikiletmediği için insan. Aksi olsa insan değil melek olurdu!

Allah Resûlü’nün (sav) öğüdünü fikhederken, hadisin bağlamı üzerinde de düşünelim. Peygamberimiz bu sözü Medine’de söylüyor. Çocuklar İslam devletinde yaşıyor. Hayrın tüm yolları açık, şerrin tüm yolları kapalı. Çocuklar beş vakit namazı mescidde Allah Resûlü’nün ardında kılıyorlar. Namazdan sonra içinde Ebû Bekir, Ömer, Osman, Alî (r.anhum)... gibi sahabilerin olduğu bir halkada oturuyorlar... İşte böyle bir ortamda dahi Allah Resûlü (sav) çocuğa alışkanlık kazandırmak için üç yıl, günde beş defa olacak şekilde sözlü ve amelî eğitim programı çiziyor. Acaba o (sav) bugün yaşasaydı, günümüz çocuklarına nasıl bir eğitim programı çizerdi?

Çocuklarımıza bir alışkanlık kazandırmak istiyorsak gerçekçi olacağız. İdealler ve ütopyalar güzeldir, ne ki hayatta karşılığı yoktur. Çocuk eğitiminde idealistlik, hem ebeveyn hem de çocuk için büyük bir hayal kırıklığı ve yorgunluktur.

Namaz!

Yukarıda umumen çocuklarımıza alışkanlık kazandırma meselesine değindik. Allah Resûlü’nün (sav) namaz alışkanlığı kazandırmaya dair bir hadisini temel delil olarak kullandık. Bir de namaz alışkanlığı kazandırma meselesine değinelim. Yüce Allah şöyle buyurur:

“Ailene namazı emret, sen de onda sabırlı/kararlı ol. Biz senden rızık istemiyoruz. Biz seni rızıklandırıyoruz. Akıbet takvanındır. (Takvalı olanlarındır).”³

Ayet-i kerime bize şunları söylüyor:

– Namaz aileye yönelik bir emirdir. Şayet ailede namaz hassasiyeti oluşursa ailenin bir parçası olarak çocukta da namaz hassasiyeti oluşacaktır.

– Namazı hatırlatmak bir sorumluluk olduğu gibi, namaz konusunda sabırlı ve kararlı olmak da bir sorumluluktur. Her eğitimde olduğu gibi namaz eğitiminde de sözlü anlatıma görsel örneklik eşlik etmelidir. Anlatım ve örnekliliği iki ayaklı bir masaya benzetebiliriz. Mustakim/Dengeli bir eğitim için iki ayak eşit olmak zorundadır.

– Namaz alışkanlığı kazandırmaya yönelik bir ayette rızık meselesine temas edilmesinin nedeni, çoğu babanın iş konusunu bahane etmesindendir. Şöyle ki; iş yoğunluğu, yorgunluktan kaynaklı yorgunluk ve işten yorgun dönen babaların rahatsız edilmeyeceğine dair anadan atadan tevarüs ettiğimiz cahil anlayış, aile reisi için bahane oluşturmaktadır. İşten dönen baba, çocuklarıyla ilgilenecek ve şer’i sorumluluklarını yerine getirecek enerji bulamıyorsa çocuk yapmamalıdır! Yoğunluk ve yorgunluk bahanesiyle çocuğa karşı sorumluluklarını atlayan bir baba, çocuğuna şu mesajı verir: Canın istemiyorsa ya da yorgunsan şer’i sorumluluklarını ihmal edebilirsin! Sözlü olmayan, ancak sözlü mesajdan çok daha etkili bu mesaj; çocuğun dünyasında “Oyun yoğunluğu namaza engeldir.” veya “Günün yorgunluğu namaza engeldir.” şeklinde karşılık bulacaktır. Zira bizim dünyamızda iş ne kadar önemliyse, çocuğun dünyasında da oyun o kadar önemlidir.

– Ayet önemli bir vaat içermektedir: Başta namaz olmak üzere çocuklara kazandırılacak kulluk bilinci, rızık genişleten etkenlerdendir. Daha açık bir ifadeyle şöyle denebilir: Ailesine İslami bir terbiye vermek için çalışma saatlerini kısan ve maddi zarara uğrayan insan, Yüce Allah’ın koruması altında olacak, zararı O’nun (cc) tarafından telafi edilecektir.

Makbul Çocuk Kimdir?

Çoğu ebeveyn için makbul çocuk; sinirleri alınmış, hareket kapasitesi sınırlanmış, komutla hareket eden çocuktur. Otur deyince oturacak, kalk deyince kalkacak, sevip okşayınca mayışacak, kaşlar çatılınca heykel gibi duracak... Aslında çoğu anne baba açıkça söyleyemese de robot çocuk istemektedir. Peki, böyle bir beklenti gerçekçi midir? Endüstriyel açıdan gerçekçidir; zira, robot üreticileri böyle sevimli bir robot üretebilir. Ne var ki yaratılış gerçeği ve bizlerin özel vakıası göz önünde bulundurulursa pek gerçekçi değildir. Şöyle ki; Yüce Allah insanları farklı tabiatlarda, farklı istek ve eğilimleri olan varlıklar olarak yaratmıştır. Kimi çocuk dışa dönük, hareketli, konuşkandır; kimisi içe dönük, sakin ve ağırır. Beton ve plastik misali çocukları kalıba dökmek veya çocuklara yazılım yükleyip onları robotlaştırmak mümkün değildir. Her çocuk ilahi kalıp ve yazılımla dünyaya gelir. Onu “olduğu gibi” kabul eder ve yaradılışına uygun yönlendirirsek “kendisiyle uyumlu” sağlıklı bir çocuk olur. Kalıp üstüne kalıp, yazılım üstüne yazılım yüklemeye çalışırsak ne olur? İlahi olana kafa tutmak bir yana, dünyasını harap ettiğimiz bir çocuk yetiştiririz. Ne

3. 20/Tâhâ, 132

Allah Resûlü çocuğa namaz alışkanlığı kazandırmanın yolunu gösteriyor. “Yedi yaşında başlayın öğüde, şayet on yaşına kadar namaz alışkanlığı kazanmazsa on yaşından itibaren çocuğu sıkıştırmaya/zorlamaya başlayın.” demiş oluyor. Yani üç yıl ilgilenin, günde beş defa, onu namaza davet edin. Bu da demek oluyor ki yaklaşık beş bin beş yüz defa onu namaza davet edin, yine beş bin beş yüz defa namaz kıldığını görsün. Buna rağmen namaz alışkanlığı kazanmazsa onu namaza zorlayın, diyor.

istediğini bilmeyen, istekleri ile eylemleri, yaptıkları ile de beklentileri uyumsuz bir garabet inşa ederiz.

“De ki: ‘Herkes tiynetine/mizacına/meşrebine uygun hareket eder. Rabbiniz kimin daha doğru yolda olduğunu en iyi bilendir.’”⁴

Ebu Mûsâ El-Eş’ârî’den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

“Yüce Allah, Âdem’i yeryüzünün her tarafından aldığı bir avuç topraktan yarattı. Bunun için Âdemoğulları kendilerinde bulunan toprak miktarına göre kimi kırmızı, kimi beyaz, kimi siyah, kimi bunların arasında bir renkte; (tabiat/huy bakımından da) kimi yumuşak, kimi sert, bazıları kötü, bazıları da iyi olarak geldiler.”⁵

Bize düşen, çocuğumuzu tanımak ve irademizi O’nun (cc) iradesine teslim etmektir. Dünyada ve ahirette saadet, O’nun kevnî ve şer’î yasalarına uyum sağlamaktır. Çocuğumuzu belli bir tabiatla yaratan Allah (cc) ise, en güzel ve hayırlı olan da O’nun yaratmasıdır. Hareketli bir çocuğu sakinleştirmek veya sakin bir çocuğu hareketlendirmek, konuşkan bir çocuğu susturmak veya suskun bir çocuğu konuşturmaya çalışmak yerine onları tabiatlarıyla uyumlu alanlara yönlendirelim. Şayet bilmiyorsak, bir bilene soralım. Bir bilene sormak, fiilî duamızdır. Fiilî duaya kavli duayı ekleyelim ve çocuklarımızı yönlendirelim.

Basit bir örnekle açıklayalım: Bir kardeşimizin oldukça hareketli bir çocuğu var. Çocuğu bir spor dalına yönlendirse, o fitri enerji meşru bir alana yönelecek, aynı zamanda kendi fitratıyla uyumlu, dengeli ve mutlu bir çocuk olacaktır. Kardeşimiz durulsun diye çocuğunu medrese, Kur’ân kursu gibi bir ortama yolluyor. Ortamın

kurallarına uyum sağlayamadığı için hocaları ve dikkatlerini dağıttığı için arkadaşları sürekli çocuğu uyarıyor. Kabul görmek için içindeki enerjiyi bastırıyor. İnsan kendi tabiatıyla mücadele edemeyeceği için, bastırılan enerji öyle bir patlıyor ki çocuk daha çok azar işitiyor. Böyle olduğunda da çocuk çoğu zaman dini suçluyor, dinden soğuyor. Diyelim Allah (cc) çocuğu korudu, bu sefer mutsuz, kendini değersiz hisseden bir çocuk olup çıkıyor. Tersini düşünelim: Çocuğu içe dönük, utangaç ve sessiz olan bir kardeşimiz var. Çocuğunu açmak(!) için hareketli bir ortama yolluyor. Çocuk arkadaşlarından geri kaldığı için dışlanıyor, kendini ifade edemediği için çocuklar tarafından alaya alınıyor veya çocuklar ondan sıkıldığını belli ediyor. Çocuğun normal olan içe dönüklüğü, bu girişimden sonra hastalıklı bir hâl alıyor. Çünkü çocuk kendini işe yaramaz, değersiz, dışlanmış görüyor. Oysa bu kardeşimiz çocuğunu bir sanat bölümüne, bireysel eğitim alabileceği bir ilim dalına yahut duygularını ifade edebileceği yazarlık gibi bir alana yönlendirse tam tersi gerçekleşecek; kendisiyle uyumlu, dengeli, mutlu bir çocuk olacaktı.

Bu mesele yalnızca çocuklarımızın bireysel mutluluğuyla ilgili değildir. Çocuklarımızın Yüce Allah’a kulluğu, İslam cemaatiyle ilişkileri ve İslam davası için verdikleri mücadele de bu meseleye bağlıdır. Kalbi mutmain olmayan, ruhunda fırtınalar kopan, yaptığından tat almayan ve ne yapacağını bilmeyen insan manevi anlamda buhran yaşar. Kulluğu ilgilendiren konularda irade, azim ve sebat bulamaz. Güzel şeyleri kendine yakıştırmadığı için kulluk yürüyüşünde sık sık tökezler.

Allah Resûlü (sav) her çocuğa tabiatının gereğiyle muamele eder, insanların da öyle davranmasını isterdi. Okuyacağımız iki örnekteki farklı tutumuna dikkat edelim:

– Zuhre ibni Ma’bed’den (rh) şöyle rivayet edilmiştir:

“Abdullah ibni Hişâm, Nebi’nin dönemine yetişmişti. Annesi Zeyneb binti Humeyd onu alıp Allah Resûlü’nün (sav) yanına götürdü ve ‘Ey Allah’ın Resûlü! Oğlumdan biat al.’ dedi.

Allah Resûlü (sav), ‘O daha küçük.’ dedi ve onun başını okşayıp dua etti.”⁶

– Urve ibni Zubeyr ve Fatıma binti’l Munzir ibni Zübeyr’den (rh) şöyle rivayet edilmiştir:

“Abdullah ibni Zubeyr yedi veya sekiz yaşlarındayken Allah Resûlü’ne (sav) biat etmeye geldi. Bunu ona babası Zubeyr emretmişti. Allah Resûlü (sav) onun kendisine doğru geldiğini görünce gülümsedi. Sonra çocuk ona biat etti.”⁷

Allah Resûlü (sav) birinci çocuğun biatini kabul etmiyor, onun henüz çocuk olduğunu söylüyor. Aynı Nebi (sav)

4. 17/İsrâ, 84

5. Ebu Davud, 4693; Tirmizi, 2955

6. Buhari, 2501-2502

7. Müslim, 2146

Abdullah ibni Zubeyr'in biatini kabul ediyor. Allah (cc) en doğrusunu bilir, kanaatim şudur: Hepimiz Abdullah ibni Zubeyr'in (ra) nasıl bir çocuk olduğunu biliyoruz. Henüz çocukken ele avuca sığmazdı, savaşa meraklıydı. Diğer çocuğu ise çok az tanıyoruz. Rivayetin de işaret ettiği gibi, Allah Resûlü'nün huzuruna annesinin sürüklemesiyle gelmiştir. Yani anne, çocuğunun boynuna, ondan büyük bir sorumluluk yüklemek istemiş, Allah Resûlü (sav) engel olmuştur. Abdullah ibni Zubeyr (ra) ise tam da bu işin adamıdır. Büyüdüğünde de tabiatına uygun bir siret sergilemiş, Emevi zulmüne isyan bayrağı açmış, Mekke'yi Emevi zulmünden arındırmış, bu uğurda şehit olmuştur.

Allah Resûlü'nün (sav) hayatından başka bir örnek verelim.

Abdullah ibni Ömer'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav) utangaçlığından dolayı kardeşini ayıplayan bir adamın yanından geçti. Adam, utangaçlık sana zarar verir dermişcesine, 'Sen utanıyorsun!' diyordu.

Bunun üzerine Allah Resûlü (sav), 'Bırak onu! Şüphesiz ki hayâ imandandır.' buyurdu."⁸

Sahabi, kardeşinin hayâsının ona zarar verdiğini düşünmekte ve onu uyarmaktadır. Allah Resûlü (sav) ona müdahale edip kardeşini kendi hâline terk etmesini istemektedir. Zira hayâ fitri bir duygudur. Hayâlî bir insanın, elbise değiştirir gibi tabiatını değiştirmesi mümkün değildir. Allah Resûlü (sav) o gencin hayâsını imanla ilişkilendirerek, hem onu hem de çevresindekileri yönlendirmiştir. Hayâsının imandan kaynaklandığını düşünen genç, elbette hayâsıyla, dolayısıyla imaniyle gurur duyacaktır.

Bizim Vakamız!

Yukarıda yaradılış gerçeğine temas ettik. Yaradılış gerçeğine ek olarak eğitimde gerçekçi olmamızı sağlayan bir diğer etken, yaşadığımız vakianın farkında olmaktır. Hiç şüphesiz vakia/şartlar, bizi etkilediği gibi çocuklarımızı da etkiler. Şöyle ki; çocuklarımız daha yolun başında bazı gerçeklerle yüzleşiyorlar. Toplumun onları ötekileştirdiğini fark ediyorlar. Tevhidî hassasiyetleri nedeniyle başta eğitim olmak üzere birçok haktan mahrum edildiklerini görüyorlar. Sosyal hayat İslami hassasiyetlere göre yapılandırılmadığı için en basit şeyin dahi zorlaştığını, alternatif bulmak zorunda olduklarını anlıyorlar. Sabah saat 05.00'te kapıları kırılıyor, yakınları veya sevdikleri zindana atılıyor, küçük omuzlarına ayrılık yükü biniyor. İçinde bulundukları toplum ortopedik vicdanlı değil; Afrika'nın, Suriye'nin, Arakan'ın... iniltilerini duyuyor; çoğu mustazaflığı ve yoksulluğu bizzat yaşıyor veya yaşayan insanların acısına ortak oluyor. Bu çocuklar Mozart'ın bilmem kaçınıcı senfonisini dinlemiyor. Dinledikleri marş ve ezgilerde müstekbirler ile mustazaflar arasında kavgalar, görülecek bir hesap var, dinecek göz yaşları var;

tüm bunların gerçekleşmesi için candan ve canandan geçmesi gerekenler var... Hâliyle çocuklar öfkeli, çocuklar hırçın. Çünkü sistemden, müstekbirlerden ve hayattan alacaklılar. Bu ruh hâli onların oyunlarını, hobilerini ve meslek tercihlerini etkiliyor.

Bazı ebeveynler şartların ve koşulların farkında değillermiş gibi yaşıyor. Çocuklarını yanlış insanlarla, tuzu kuru tiplerle kıyaslıyor. Bu da onları eğitimde gerçekçi olmaktan olabildiğince uzaklaştırıyor. Gerçekçi olmayan her insan gibi beklentilerinin kurbanı oluyor, kendilerini ve çocuklarını yoruyorlar.

Çocuklar ve Gençler Sapık Değildir!

Çocukluğun bir evresinde insanın cinsel kimliğinin farkına varması, ilk gençlik dönemindeyse karşı cinsle -dolayısıyla cinselliğe- ilgi duyması normaldir. Cinsel kimliğinin farkına varan çocuk, ilk olarak onu karşı cinsten ayıran genital bölgeyi merak eder. Kendinin ve benzerlerinin genital bölgesini görmek ister. Hâliyle çocuklar kendi aralarında "çocukça" diyebileceğimiz şeyler yapar. O kadar çocukça duygularla yaparlar ki kimi zaman yakalanır, kimi zaman itirafta bulunurlar. İlk gençlik döneminde kendine yönelik bu farkındalık, karşı cinsle yönelir. Gençler cinsellikle ilgili konuları merak eder, anlamaya çalışır, kendi aralarında konuşurlar... Bu durumla karşılaşan ebeveynlerin çoğu paniğe kapılır. Çocuklarının potansiyel sapık olmasından endişe ederler. Oysa gerçekçi olmaları, ne kendilerinin ne de çocuklarının Allah'ın yarattığı fitrata direnemeyeceğini, her insan tekinin hayatın aynı evresinde aynı davranışları sergilediğini bilmeleri gerekir. Bir zamanlar aynı şeylere ilgi duyan, aynı konuları konuşan ve çocukları gibi "çocuksu hareketler" yapan ebeveynler, şu ân birer sapık değilse, Allah'ın izniyle çocukları da sapık olmayacaktır. Bazı ebeveynler öyle bir konuşuyor ki insanın şu soruyu sorası geliyor: Siz o yaşlarda arkadaşlarınızla "pi sayısının keşfinin sayısal bilimlere katkısı" veya "kelamcı tevilciliğinin avam imanı üzerinde etkileri" konulu sohbetler yapmıyordunuz, değil mi?

Öyleyse gerçekçi olacağız. Çocuklarımızı sapık diye damgalamayacak, potansiyel sapık muamelesi yapmayacağız. Çocuklarda cinsel gelişimle ilgili güvenilir kaynaklardan bilgi edinecek,⁹ bir bilenle konuşacağız. Çocukların insani davranışlarını hayâsızlık, iffetsizlik ve ahlaksızlık olarak etiketleyip onların kendilerini öyle hissetmesine sebep olmayacağız. Çoğu ebeveyn, çocuğun normal davranışını yanlış etiketler. Çocuk da o etiketin doğru olduğunu varsayarak, o etikete uygun davranışlar sergiler. İnsani merakı iffetsizlik olarak etiketlenen çocuk, "Ben zaten iffetsiz, sapık bir insanım." düşüncesiyle eylemlerini bir adım öteye taşır, sapkın-

9. - Adım Adım Çocuklarda Cinsel Eğitim, Adem Güneş, Timaş Yayınları
- Pedagoji Okulu 8 - Mahremiyet Eğitimi 1 - Pedagog Adem Güneş'in videosu. Videoya erişmek için karekodu okutabilirsiniz.

Bu çocuklar Mozart'ın bilmem kaçınıc senfonisini dinlemiyor. Dinledikleri marş ve ezgilerde müstekbirler ile mustazaflar arasında kavga var, görülecek bir hesap var, dinecek gözyaşları var; tüm bunların gerçekleşmesi için candan ve canandan geçmesi gerekenler var... Hâliyle çocuklar öfkeli, çocuklar hırçın. Çünkü sistemden, müstekbirlerden ve hayattan alacaklılar. Bu ruh hâli onların oyunlarını, hobilerini ve meslek tercihlerini etkiliyor.

laşır.¹⁰ Yine çocuklarımızı ve gençlerimizi geçmiş dönem insanıyla kıyaslama yanlışına düşmeyeceğiz. Zira o dönemde kız çocukları buluğa erer ermez evleniyor, erkek çocuklar ise buluğ çağından önce cariyeye sahibi olabiliyordu. Bugünün çocukları bugünün şartlarına göre değerlendirilmeli, bugünün şartlarıyla uyumlu, yani gerçekçi bir yaklaşımımız olmalıdır. Çocuklarımızı takip edelim, ne yaptıklarını bilelim, gerekirse onları bilgilendirecek insanlara yönlendirelim. Ancak onları etiketlemeyelim, dünya kurulduğundan beri var olan bir gerçek ilk defa yaşanıyormuş da çocuğumuz kötü yola düşmüş gibi paniklemeyelim.

Gerçekçi Olmanın Önündeki Engeller

Çocuklarımızı yetiştirirken gerçekçi olmamızın önünde bazı engeller var. Bunlardan ilki, şer'i olan ile örfi olanı birbirine karıştırmaktır. Yani inançta Allah'a (cc), çocuk eğitiminde anamızdan atamızdan gördüğümüze teslim olmak, dini parçalamaktır. Bir önceki cümleyi tekrar tekrar okuduğumuzda çocuk eğitimindeki bu hataların itikadi bir sapmadan kaynaklandığını anlarız. Zira İslam, Allah'a bir bütün olarak teslim olmaktır. Namaz

ibadetinde Allah'a (cc), eğitimde geleneksel veya modern cahili kabullere teslimiyet; yalnızca Allah'a teslim olma ilkesini zedeler. Gerçekçi olmamızın önündeki ikinci engel; çocuklarımızı yetiştirirken ideal olan ile vakiayı, beklentilerimiz ile çocuğumuzun yaradılış kodlarını birbirine karıştırmaktır. Yüce Allah bizim beklentilerimize uygun çocuk yaratmaz. Biz, O'nun (cc) yarattığı tabiatı dikkate alarak çocuk yetiştirebiliriz. Ters olursa, O'nun (cc) yaratmasına kafa tutmuş oluruz. Kendimizi de çocuğumuzu da yıpratırız. Gerçekçi olmamızın önündeki üçüncü engel; çocuklarımız üzerinden toplumda varlık gösterme çabamızdır. Her insan kabul görmek, öne geçmek, güzel anılmak ister.¹¹ Şayet insan bu fitri isteğini kendi imanı ve salih ameliyle gerçekleştirirse ne alâ! Ancak insan bu isteğini çocukları üzerinden gerçekleştirmeye kalkarsa sorunlar başlar. Çünkü o insan için çocuğun fitratı, eğilimleri, içinde bulundukları koşullar anlamsızdır. Onun bir ideali vardır ve çocuk o ideali gerçekleştirmelidir. Çocuk âlim olmalıdır, doktor olmalıdır, yönetici olmalıdır... Ebeveynin "kabul görme" kriteri her neyse çocuk o olmalıdır. Çocuk üzerinden varlık gösteren ebeveyn için, çocuk insan değil, robottur; programlanır ve programının gereğini yapar.

Şunu bilmeliyiz ki; Yüce Allah'ın yarattığı bir tabiat vardır. Çocuklarımıza çizilen bir kader vardır. İçinde bulunduğumuz şartlar vardır. Bahtiyar insan; Yüce Allah'ın kevnî ve şer'i yasalarını anlayan ve o yasalarla uyum içinde hareket eden, yani gerçekçi insandır. Allah (cc) muvaffak kılsın.

10. Ne yazık ki çocuk eğitiminde yapılan en tehlikeli hatalardan biri "hatalı etiketleme" yanlışlarıdır. Henüz somut ile soyutu, gerçek ile hayali, dolayısıyla doğru ile yalanı ayırt edemeyen çocuklar; sürekli bir şeyler kurgular. Cahil ebeveynler çocuğu yalancılıkla suçlar. Henüz yalan kavramının ne olduğunu bilmeyen çocuk, kendine dair "Ben yalancıyım!" etiketini kabullenir. Yalan ile doğruyu ayırt etmeye başlayınca da "Ne de olsa ben yalancıyım!" düşüncesiyle yalan söylemeye devam eder. Bir başka örnek, mülkiyet ve hak kavramına yabancı çocukların, bir başkasına ait malı açıktan veya gizliden almasıdır. Çocuk evde, mahalle ortamında veya okulda "hırsız" diye etiketlenir. İlerleyen yaşlarda mülkiyet ve hak kavramını anlar, başkasına dair sınırları idrak eder, ancak "Ben zaten hırsızım!" kabulü onu yanlış şeylere yönlendirir... Bir ebeveynin çocuklarına yapacağı en büyük kötülüklerden biri hatalı etiketlemedir. Zira çocuğa vurulan her etiket, onda kimliğe dönüşür; duygu, düşünce ve davranışlarını belirler. Şeytanın da vesvesesiyle önce çocuk, sonra toplum o etiketi benimser. Bir gün çocuk onu arındıracak bir ıslah çabasıyla karşılaşsa dahi çocuğun kendilik algısı ve toplumsal ön yargı, ıslahın önünde engel olur. Bugün tevhid davetine muhatap çoğu gencin, "Abi doğru söylüyorsun da benden adam olmaz..." tepkisi, işte bu hatalı etiketlemenin neticesidir.

11. "Onlar ki: 'Rabbimiz! Bize eşlerimizden ve çocuklarımızdan göz aydınlığı/sevinç ve huzur kaynağı olacak kimseler ihsan et. **Ve bizi muttakilere imam/öncü kıl.**' derler." (25/Furkân, 74)
"Sonradan gelecek nesiller arasında benim için doğruluk dili kıl. (Beni hayırla yâd etsinler.)" (26/Şuarâ, 84)

AHSENU'L HADİS

Özcan YILDIRIM
ozcanyildirim@tevhiddergisi.org

PAÇALARINI SIVA

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ
تَحِيدُ (١٩)

19. “Ölüm sarhoşluğu (sekerat) hak olarak gelir. (Ve insana denir ki:) ‘Bu, kendisinden kaçtığın şeydir işte!’ ”

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ (٢٠)

20. “Sura üfürülmüştür. Bu, tehditlerimin (vuku bulacağı) gündür.”

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ (٢١)

21. “Her nefis, yanında (onu mahşer alanına getiren) bir sürücü (ve yaptıklarına tanıklık edecek) bir şahitle gelmiştir.”

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ
فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ (٢٢)

22. “Andolsun ki sen bundan gaflet içindeydin. Bugün (gerçeği görmeni engelleyen) perdeni kaldırdık. Artık görüşün demir (gibi keskindir).”

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ (٢٣)

23. “Beraberindeki (melek) der ki: ‘Bu, (bugüne kadar kayıt altına aldığım kötü amelleriyle) hazır işte!’ ”

الْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلِّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ (٢٤)

24. “Atın cehenneme her inatçı kâfiri!”

مَنَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ (٢٥)

25. “Hayrı engelleyen, haddi aşan ve şüpheli kimseyi.”

Ahirete göre dünya, sizden birinizin parmağını denize daldırmasına benzer. O kişi parmağının ne kadarcık bir suyla döndüğüne baksın.

Hayati ve ölümü yaratan Allah'a hamd, son ânlarında, "Allah'tan başka hak ilah yoktur. Şüphesiz ki ölümün sekeratı (zorlukları) vardır." buyuran Resûl'üne salât ve selam olsun.

İnsanın sonunu belirleyen, yaptığı amelleridir. Ameller bir nevi insanın gidişatı, istikameti, yol tutuşu ve seyridir. Hepimiz bir yolculuktayız ve her birimizin varacağı son belli. Kimimize verilen mühlet doluyor ve yürüyüşü ağırlaşmış düşüyor. Kalanlar ise ya görüp ibret alıyor ya da aynı gaflet içerisinde umarsızca "bilinen"e doğru gidiyor.

"Fudayl ibni İyâd (ra) bir adamla karşılaşır. Ona, 'Kaç yaşına geldin?' diye sorar.

'Altmış.' der adam da.

'Demek altmış senedir Rabbine gidiyorsun ve O'na ulaşmak üzeresin?'

'Allah'tan geldik, Allah'a döneceğiz.'

'Sen söylediğinin tefsirini/açıklamasını biliyor musun?'

'Hayır.'

'Sen Allah'ın kulusun ve O'na döneceksin. Kim Allah'ın kulu olduğunu ve ona döneceğini bilirse, öleceğini bilir. Kim öleceğini bilirse hesaba çekileceğini bilir. Kim hesaba çekileceğini bilirse sorulacak soruların cevabına hazırlık yapar.'

'Peki, bunun çaresi nedir?'

'Bu çok kolay.'

'Peki, nedir o?'

'Kalan ömrünü güzel ameller yaparak geçir, geçmişte yaptıkların da bağışlanır. Kalan ömrünü kötü geçirirsen hem geçmişin günahlarını hem de kalan ömrünün günahlarını yüklenmiş olursun.'

Vaziyetimiz Fudayl'ın dediği gibidir... Gidiyoruz. Gidiyoruz; fakat bize, 'gelecek' diye dayatılan tozpembe ve batıl bir sözün peşinden gidiyoruz. 'Gelecek' diye dayatılanın peşinden, efsunlanmış hâlde koşuyoruz. Lakin o gelecek bir türlü gelmiyor. Dün de 'gelecek' idi, bugün de 'gelecek'. İhtikçe bitmeyen, sahibini daha çok susatan ve şeytanın tesvîfiyle hayatı zîrûzeber eden bir olgudur aslında gelecek. Hâlbuki bir edibin dediği gibidir hakikat: 'Gerçek gelecek, ahirette. Onun için çalışanlar bir yana, onu düşünenler nerede?'¹

Nereye Bu Kaçış?

Bu sure, müşriklerin ahiret anlayışındaki sapkınlığını ele alırken; iman edenlerin de dünyanın lezzetleri, nefsin dürtüleri ve şeytanın iğvasıyla küllenen inancını köklerinden silkeliyor.

Neyden kaçıyor insanoğlu?

Ölümünden.

Nereye kaçıyor insanoğlu?..

Dağa, mağaraya, korunaklı kalelere, doğal yaşama, konforlu meskenlere, kalabalıklara, bilime, teknolojiye...

Nereye kaçabilecek?

"Nerede olursanız olun -korunaklı burçlarda dahi olmanız- ölüm sizi bulacaktır. Onların başına bir güzellik geldiğinde: 'Bu, Allah'tandır.' diyorlar. Başlarına bir kötülük geldiğinde: 'Bu, senden dolayıdır.' diyorlar. De ki: 'Hepsi Allah'tandır.' Ne oluyor bu topluluğa? Neredeyse hiçbir sözü anlamayacaklar."²

Niçin kaçıyor?

Dünya aldattığı için. Dünya çekici olduğu ve gaflete düşürdüğü için. Kendi dünyasının ve yaşadığı dünyanın son bulacağını unuttuğu ve nefesine unutturduğu için...

Sahi Neydi Dünya?

Şimdi senden, aşağıda ayrı ayrı verilen misalleri dikkatlice okumanı istiyorum. Rabbimiz (cc) bu örnekleri düşünelim ve ibret alalım diye verdi. Nebi de (sav) aynı paralellikte, farklı örneklerle anlattı bize:

"Dünya hayatının (geçiciliğinin ve az bir faydalanmadan ibaret oluşunun) misali, gökten indirdiğimiz bir suyun (misali) gibidir. İnsanların ve hayvanların yediği bitkiler ona karışır. (Çeşit çeşit bitkiler birbirine dolanarak yetişir.) Sonunda yeryüzü (bitkilerden) çeşit çeşit ziynetlerini takınır ve (göz alacak şekilde) süslenir. Ehli (sahipleri) de o bitkilerden diledikleri gibi istifade etme imkânına sahip olduklarını düşünürler. İşte tam o sırada, emrimiz gece ya da gündüz geliverir de sanki dün hiç olmamış gibi onu kökünden sökölüp atılmış bir ekin hâline getiririz. Düşünenler için ayetlerimizi böyle detaylı açıklarız işte."³

"Bilin ki; dünya hayatı bir oyun, eğlence, süs, aranızda övünme (aracı), malları ve evlatları çoğaltma (yarışından) ibarettir. (Bitirdiği) ekin çiftçilerin hoşuna giden yağmur gibi. (Göz alıcı tazelik ve canlılıktan sonra) kuruyuverir, onun sapsarı olduğunu görürsün. Sonra da etrafa saçılan kırıntılara dönüşür. Ahiretteyse çetin bir azap, Allah'tan bağışlanma ve razılık vardır. Dünya hayatı, aldatıcı bir faydalanmadan başka bir şey değildir."⁴

"Onlara dünya hayatının örneğini ver: (O,) gökten indirdiğimiz bir su gibidir. (Toprakla buluşunca) yerin bitkisiyle karışmıştır. (Sonra da bir zamanlar göz alan güzellikteki yeşil bitkiler) rüzgârın savurduğu kurumuş ota döndü. Şüphesiz ki Allah, her şeyin üzerinde muktedir/iktidar sahibidir. Mal ve evlatlar dünya hayatının süsüdür. Kalıcı salih ameller ise Rabbinin yanında sevap ve umut bakımından daha hayırlıdır."⁵

2. 4/Nisâ, 78

3. 10/Yûnus, 24

4. 57/Hadid 20

5. 18/Kehf, 45-46

1. Ali Tantavi, Suverun ve Havâtirun, s. 6-7

“İnsanoğlunun bir ova/vadi dolusu altını olsa, bir ovayı/ vadiyi daha ister. İnsanoğlunun karnını topraktan başka bir şey doyurmaz. Ve Allah, tövbe edenlerin tövbesini kabul eder.”⁶

“Resûlullah (sav) bir hasır üzerinde yatıp uyumuştı. Uykudan uyandığında hasır, vücudunun yan tarafında iz bırakmıştı.

Biz, ‘Ya Resûlullah! Sizin için bir döşek edinsek?’ dedik.

Bunun üzerine, ‘Benim dünyayla ilgim ne kadar ki? Ben bu dünyada, bir ağacın altında gölgelenen, sonra da oradan kalkıp giden binitli bir yolcu gibiyim.’ buyurdu.”⁷

“Ahirete göre dünya, sizden birinizin parmağını denize daldırmasına benzer. O kişi parmağının ne kadarlık bir suyla döndüğüne baksın.”⁸

Müstevrid’den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

“Ben, Resûlullah (sav) ile birlikte bir seferdeyken kenara atılmış bir kuzu leşine rastladık.

Resûlullah (sav) dedi ki: ‘Bu kuzunun sahipleri için artık değersiz hâle geldiğini görüyor musunuz?’ Dediler ki: ‘Ey Allah’ın elçisi, değersiz hâle geldiği için onu bir kenara atmışlar.’

Bunun üzerine Resûlullah (sav) şöyle buyurdu: ‘Muhammed’in canını elinde tutana yemin ederim ki dünya Allah katında, bu kuzunun, sahipleri gözündeki değersizliğinden daha değersizdir.’”⁹

Dünyaya Dair Selefimizden Bir Demet

“Bil ki dünya ehli, içinde bulundukları gaflet yönünden, bir gemiye binerek adalardan birine çıkan insanlara benzer. Kaptan, yolculara ihtiyaçlarını görmeleri için gemiden çıkabileceklerini, ancak geç kalmamalarını söyleyerek geminin yola devam edeceği ve aceleleri olduğu hususunda onları uyarır. Yolcular adanın çeşitli taraflarına dağılarak, bazıları ihtiyaçlarını görür ve hemen gemiye dönerek yerlerin boş olduğunu görürler.

Bu yolcular yerlerin en genişini, en rahatını ve isteklerine en uygun olanını kaparlar. Diğer bazı yolcular ise adada duraksayıp oradaki çiçeklere, kuş nağmelerine, güzel taşlara ve madenlere bakmakla vakit geçirip son ânda gemiyi kaçırma tehlikesini hatırlayıp hemen gemiye dönerler. Fakat orada daracak bir yer bulup oraya otururlar. Diğer kısım yolcular ise o gördükleri güzel taşlarla ve eşsiz çiçeklerle ilgilenip onlardan bir kısmını yanlarına alırlar. Gemiye geldiklerinde ise çok az bir yerin kendilerine kaldığını görürler. Yanlarında getirdikleri şeyler de yeri iyice daraltır. Böylece taşıdıkları şeyler birer yük ve kötülük hâline gelir. Ne onları atabilir ne de gemide onları koyacak bir yer bulabilirler. Hâl böyle

Allah katında dünyanın hiçbir değeri ve ağırlığı yoktur. Dünyayı yaratan, ona bakmamıştır. Dünya bütün anahtarları ve hazineleriyle Peygamber Efendimize arz edilmiş, o ise kabul etmemiş ve kendisini yaratanın sevmediğini sevmekten veya sahibinin alçalttığını yüceltmekten hoşlanmamıştır.

olunca onları boyunlarında taşıyıp aldıklarına pişman olurlar. Oysa bu pişmanlığın onlara hiçbir faydası yoktur. Sonra yanlarında taşıdıkları çiçekler solar ve çürümeye başlar. Çürümüş çiçeklerin kokusu onları rahatsız eder.

Diğer bir kısım yolcular ise adadaki cingilin içlerine dalarak gemiyi unuturlar, uzak yerlere giderler. Hatta kaptan, gemi kalkacağı sırada insanlara çağrı yapar, ancak kendi işleriyle ilgilendikleri için onun sesini duymazlar. Bazen meyve yerler, bazen çiçekleri koklarlar ve bazen de ağaçların güzelliğine hayran hayran bakarlar. Onlar bu durumdayken âniden karşılarında çıkacak yırtıcı bir hayvandan korkarlar, meydana gelecek bir afete karşı tetikte olurlar, elbiselerine takılıp ayaklarına batacak dikenlerden ve vücutlarını yaralayacak dallardan sakınırlar. Onlardan bazıları gemiye yetişir ve bir de bakarlar ki oturacak yer kalmamış! Böylece sahilde kalıp ölürler. Bazıları da kendi eğlencesiyle meşgul olurken yırtıcı bir hayvana yem olur. Bazıları ise yılanlar tarafından ısırılır. Kimisi de yolunu kaybeder ve ölünceye kadar avare bir şekilde dolaşır durur.

İşte dünya ehlinin kendi acil hazlarıyla meşgul olup, gidecekleri yeri ve işlerinin sonunu unutmaları, bu misalde anlatılan olaya benzer. Sonunda harap olup gidecek olan birtakım taşların ve bitkilerin, akıllı bir insanı aldatması ne çirkin bir şey! Dünyada bunlarla meşgul olup onları yitirdiğinde üzülüyor, sonra bu dünyadan ayrılırken ona bir yük oluyor ve onları yanına da alamıyor.”¹⁰

Hasan El-Basrî (rh), Halife Ömer ibni Abdülaziz’e (rh) şu mektubu gönderir:

“Şüphesiz ki dünya göçme yeridir, kalma yeri değil! Âdem (as), dünyaya cezasını çekmek üzere indirildi.

Ey müminlerin emîri, dünyadan uzak dur! Dünyanın erzakı onu terk etmek, zenginliği ise fakir kalmaktır. Dünya her ân birini öldürür, aziz kıldığını zelil hâle getirir,

6. Müslim, 1048

7. Tirmizi, 2377

8. Müslim, 2858

9. Ahmed, 18021

10. Minhacul Kâsidin, İbnu'l Cevzi, Tahlil Yayınları, 2/28-29

**Ölümün hükmü bu âlemde geçerlidir.
Bu dünya devamlı bir yurt değildir.
Hazırlığınızı çabuk yapın, çünkü
ömürleriniz yolculuklardan bir
yolculuktur. Müsabaka atlarını
koşturun ve acele edin. Zira onlar
geri alınacak olan emanetlerdir.
Geçici bir gölgenin altında ikamet
etmeyin, çünkü siz bu dünyada seferde
bulunmaktasınız. Her kim bu dünyada
güzel yaşamak isterse umudunu,
çökecek bir yere bağlamış olur. En
güzel yaşayış, bu âlemden ayrıldıktan
sonra müsabaka ehlinin çok şerefli
yurdundadır.**

dünyalık toplayanı fakir eder. Dünya, onu tanımayanın yiyip öldüğü bir zehir gibidir. Dünyada, yarasını tedavi edip belanın uzun sürmesinden korktuğu için bir süre orada korunan kişi gibi ol. Bu aldatıcı, hilekâr ve dolandırıcı yurttan uzak dur! O yurt ki hilesiyle süslenmiş, aldatmasıyla insanları fitneye düşürmüş ve hayalleriyle onları dolandırmıştır. Dünya, ona talip olanların yolunu gözleyen duvaklı bir gelindir. Gözler ona bakmakta, kalpler onun için yanıp tutuşmakta ve canlar ona âşık olmakta, oysa o, bütün kocalarını öldürmektedir! Ne geriye kalan kocası geçmişten ibret alıyor, ne sonra gelen öncesine bakıp onunla evlenmekten vazgeçiyor, ne de Allah'ı tanıyan bir arif dünyanın hilelerini anlattığında öğüt alıyor! Dünyaya âşık olan kişi ondan istediğini almış, aldanmış, haddini aşmış ahireti unutmış, aklını onunla meşgul etmiş ve sonunda ayakları dünyadan kayıp gitmiştir. Gerçeği görünce çok pişman olmuş ve üzülmüştür. Ölüm sarhoşluğu ve acısı üzerine çullanmış, kaçırdığı şeyleri telafi edemeyecek olmasının kederi her yanını sarmış, dünyadan ne istediğini anlayamamış ve bir süreliğine bile yorgunluk atıp dinlenemeden azıksız bir hâlde dünyadan ayrılarak istirahat yeri olmayan bir yurda gelmiştir.

O hâlde, ey müminlerin emîri, dünyadan sakın! Dünya hakkında çok temkinli ve uyanık ol. Çünkü dünyalık sahibi olan kişi ne zaman bir şeye sevinse, dünya başına bir kötülük verir. Bugün dünyada seni sevindiren, yarın üzer. Orada bolluk ve rahatlığın hemen yanı başında bela ve darlık vardır. Orada kalmanın sonunda yok olma vardır. Dünyanın sevinci, kederle bulanmıştır. Orada elden giden, bir daha asla geri dönmez. İleride meydana gelecek şeyler bilinmez ki beklensin! Dünyanın umutları yalancıdır, emelleri asılsızdır, saflığı bulanır, yaşamı dert

ve çiledir. Yaratıcı, dünya hakkında bir haber vermemiş ve darbimesel söylememiş olsaydı bile dünya, uykudakini uyandırır ve gafili uyarırdı. Oysa Yüce Allah tarafından dünyadan sakınmamızı söyleyen nice söz söylenmiş ve öğüt verilmiştir. Allah katında dünyanın hiçbir değeri ve ağırlığı yoktur. Dünyayı yaratan, ona bakmamıştır. Dünya bütün anahtarları ve hazineleriyle Peygamber Efendimize arz edilmiş, o ise kabul etmemiş ve kendisini yaratanın sevmediğini sevmekten veya sahibinin alçalttığını yüceltmekten hoşlanmamıştır.

Böylece Yüce Allah dünyayı, salihlerden kendi tercihleriyle saklayıp gizlemiş, düşmanlarına ise alabilirdiğince dünyalık vererek onları aldatmıştır. Dünya ile aldanmış ve orada iktidar sahibi olmuş kişi, dünyalıkla onurlandırılmış olduğunu zanneder. Oysa Yüce Allah'ın, karnına taş bağladığında Muhammed'e (sav) ne yapmış olduğunu unuttur." ¹¹

"Bir hükümdar, havadar, suyu bol ve çok güzel olan bir yere bir şehir kurar. Kanallar açar, ağaçlar diker, sonra tebaasına, 'Bu şehre doğru yarışın, önce varanlara en güzel köşkler verilecek, her kim geri kalırsa insanlar onu geçecek ve köşklerini alıp onlara yerleşecekler, geri kalanlar ise bu nimetlerden mahrum kalacaklar.' der.

Sonra hükümdar bu insanlar için yarış meydanı yapar, meydana uzun gölgeli, altlarından sular akan büyük ağaçlar diker, bu ağaçlarda her çeşit meyve ve üzerlerinde de çok güzel öten kuşlar vardır.

Sonra hükümdar, insanlara, 'Bu ağaçlara ve gölgelerine aldanmayın. Bu ağaçlar yakında köklerinden sökülecek, gölgeleri gidecek, meyveleri kalmayacak, kuşları ölecektir. Sizin için kurduğum şehre gelince; ağaçları, meyveleri, gölgeleri, nimetleri devamlı ve ebedidir. O şehirde hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği, hiçbir insanın hatırandan geçirmedeği nimetler vardır.' der.

İnsanlar bu şehri işitince onu aramaya çıkarlar. Kendilerine yorgunluğun, sıcaklığın ve susuzluğun tesir ettiği bir sırada, yollarında bu fâni olan ağaçlara tesadüf ederler. O ağaçların altına inip, gölgeleriyle gölgelenirler, tatlı meyvelerini yerler, kuşlarının nağmelerini dinlerler.

Onlara, 'Siz bu ağaçların altına, dinlenmeniz ve hayvanlarınızı müsabakaya hazırlamanız için indiniz. Hayvanlarınıza binmek için hazırlanın ve hazırlıklı bulunun, boru ötüncü müsabaka için toplanılacak yere ulaşırsınız.' denildi.

Onlardan çoğu, 'Biz bu koyu gölgeleri, bu tatlı suları, bu olgun meyveleri ve bu rahatlığı nasıl bırakırız ve bu sıcakta, bu yorgunlukla; bu uzak yolculuğu, bağırsakları parçalayan bu tozlu ve susuz çölleri nasıl geçebiliriz? Biz peşin parayla, uzun vadeli ve görmediğimiz bir malı nasıl satın alabiliriz? Gördüğümüz bir şeyi, görmediğimiz bir şey için nasıl bırakabiliriz? Eldeki peşin bir dirhem,

11. age, 2/21-22

yarından sonra vadedilen bin dirhemden daha hayırlıdır. Gördüğün şeyi al, duyduğun şeyi bırak, biz bugünün çocuklarıyız. Bu hazır ve görülen bir yaşamadır. Bu yaşamayı, uzak beldedeki görünmeyen bir yaşamaya nasıl terk edebiliriz? O beldeye ise ne zaman ulaşacağımızı da bilmiyoruz.’ dediler.

Her bin kişiden bir kişi kalkıp hazırlanarak, ‘Vallahi bizim bu yerimiz, sökülmesi yakın olan bir ağacın altındaki yok olacak bir gölgedir. Ağacın meyveleri kalmayacak ve kuşları ölecektir. Devamlı bir gölgeye ve ebedî mutlu bir yaşama müsabakayı terk etmeyiz, ancak acizlerin acizi terk eder. Bir ağacın gölgesinde istirahat eden bir misafirin oraya çadır kurup sıcaklığın ve soğğun eziyet vermesinden korktuğu için orayı vatan edinmesi yakışmaz. Bir ağacın altını ancak beyinsizlerin beyinsizi vatan edinir. O hâlde haydi yarışa, haydi yarışa, acele edin, acele edin. Ölümün hükmü bu âlemde geçerlidir. Bu dünya devamlı bir yurt değildir. Hazırlığınızı çabuk yapın, çünkü ömürleriniz yolculuklardan bir yolculuktur. Müsabaka atlarını koşturun ve acele edin. Zira onlar geri alınacak olan emanetlerdir. Geçici bir gölgenin altında ikamet etmeyin, çünkü siz bu dünyada seferde bulunmaktasınız. Her kim bu dünyada güzel yaşamak isterse umudunu, çökecek bir yere bağlamış olur. En güzel yaşayış, bu âlemden ayrıldıktan sonra müsabaka ehlinin çok şerefli yurdundadır.’ derler ve müsabaka için toplanılan yere giderler, arkadaşlarının az olmasından korkmazlar. Azimetlerin sırtında giderler. Gitmelerinde hiçbir kınayıcının kınamasından korkmazlar. Geri kalanlar, ağacın gölgesinde uyurlar. Vallahi az bir zaman geçmeden ağacın dalları solar, yaprakları dökülür, meyveleri tükenir, dalları kurur, ağaçların suyu çekilir, sonra ağaçlar kökünden sökülür. Ağaçların altında kalanlar yakıcı ve kavurucu rüzgârın tesirinde şaşkın şaşkın dolaşırlar. Ağaçların gölgesindeki yaşamları ellerinden çıktığı için üzülerken feryat ederler. Ağaçların bakıcısı, sökülün ağaçları yakar, ağaçlar ve etrafındaki bitkiler alevler saçan bir ateş olur. Ateş, ağacın altında bulunanları da kuşatır. Onlardan hiçbiri ateşten kurtulamaz.

Ateşin içinde kalanlar, ‘Bizimle beraber ağaçların altında gölgelenip sonra bizi bırakıp gidenler nerede kaldılar?’ derler.

Bunlara, ‘Başınızı kaldırın, onların makamlarını görürsünüz.’ denilir.

Bunlar başlarını kaldırıncaya, onları hükümdarın köşklerinde, çeşitli nimetler içinde zevk ve sefa sürerken görürler. Onlarla beraber olmadıkları için acı ve üzüntüleri kat kat artar. O sırada kendileri ile arzu ettikleri arasına perde çekilir, acı ve elemeleri daha da artar.

Bunlara, ‘Geride kalanların cezası budur.’ denilir.

Nitekim Allah-u Teâlâ, ‘...Biz onlara zulmetmedik. Fakat onlar kendilerine zulmetmekteydiler.’¹² buyurmuştur.”¹³

Misallerle anlar ve idrak ederiz. Bu, hem insanı yaratan ve en iyi bilen¹⁴ Rabbimizin (cc), hem de vahyini indirdiği Resûlullah’ın (sav) metodudur.

Bedevinin birisi, bir grup insanın yanına konuk olur. Ona yemek verirler. Yemeği yer, sonra bir çadırın gölgesi altında uyumaya başlar. Adamlar çadırı sökünce, güneşte kalıp uyanır ve ayağa kalkıp şu beyti söyler:

“Uyanık ol, dünya ancak altında uyuduğumuz bir gölgeye benzer,

Bir gün gelip senin gölgenin yok olması da kaçınılmazdır!”¹⁵

İnsanın sonunu belirleyen, yaptığı amelleridir, demiştik. O hâlde uyanık ol, gölgen yok olmadan salih ameller için paçalarını siva. Şairin dediği gibi;

صاح شمر ولا تزل ذاكر الموت ... فنسيانه ضلال مبين

“Arkadaşım, paçaları siva, ölümü hatırlamaya devam et. Onun unutulması açık bir sapıklıktır.”

“Âlemlerin Rabbi olan Allah’a hamdolsun.” duamızla...

12. 16/Nahl, 118

13. Sabredenler ve Şükredenler, İbni Kayyim El Cevziyye, Polen Yayınları, s. 352-354

14. “Hiç yarattığını bilmez mi? O, (lütuf ve ihsan sahibi, en küçük şeylere ilmiyle nüfuz edip haberdar olan) El-Latif, (her şeyden haberdar olan) El-Habirdir.” (67/Mülk, 14)

15. Minhacul Kâsidîn, İbnu'l Cevzi, Tahlil Yayınları, 2/24

SİYER NOTLARI

Enes YELGÜN
enesyelogun@tevhiddergisi.org

RECÎ' VAKIASI

İslam sadece itikadi ve ibadi hususlardan ibaret değildir. Aynı zamanda tüm insanlara örnek olacak bireyler yetiştirmeyi de hedefler. İşte o bireyler benliklerini Kur'ân ve Sünnet potasında eriterek, zor zamanlarda dahi, inşa edilen bu yeni kişiliklerinin gereğini yerine getirecek şekilde hareket etmişlerdir.

Hamd Allah'a; salât ve selam, O'nun Resûl'üne olsun.

Bedir Savaşı sonrası çevredeki kabileler ile Medine içerisinde hissedilen üstünlük hâli Uhud Savaşı'yla akamete uğramıştı. Bedeviler ve Medine içerisindeki münafıklar ile Yahudiler, müminleri yok etme ihtimalini yeniden yüksek perdede dillendirmeye başladılar.

Peygamberimiz (sav) stratejik bir hamleyle Hamrau'l Esed'e giderek Uhud yenilgisinin etkisini kısmen kırsa da tam manasıyla eski günlere döndüğü söylenemezdi.

Tam da bugünlerde Esed Kabilesi'nin etrafta topladığı askerleriyle Medine'ye baskın yapacakları haberi geldi. Peygamberimiz (sav) bunu bir fırsat olarak gördü ve her ortamda Medine'yi yerle bir edeceğini söyleyen bu azgın güruha âni bir baskın düzenlenmesini emrederek heveslerini kursaklarında bıraktı. Uhud Gazisi Ebû Seleme (ra) komutasındaki 150 kişilik bir topluluk Esed Kabilesi'ne harekât düzenledi. Mülklerine el koyup onları zelil bir hâlde terk ettiler.

Yine Medine İslam Devleti'ne saldırmak için adam toplamaya başlayan Sufyân ibni Hâlid de Peygamberimizin (sav) görevlendirmesiyle Abdullah ibni Uneys (ra) tarafından öldürüldü.

Bu iki kritik hamle, Uhud'da darbe alınsa da müminlerin hâlâ ayakta ve duruma hâkim olduklarını göstermesi açısından çok önemliydi.

Ancak hemen sonrasında yaşanan Recî' ve Bir'i Maune hadiseleri İslam tarihindeki en acı olaylardan ikisi olarak hafızalara kazınacaktı.

Recî' Vakiası'nda Âsım ile Abdullah (r.anhuma) şehit edildikten sonra, esir olarak Mekke'ye götürülen Zeyd ve Hubeyb (r.anhuma), müminlerden intikam alma hırsıyla yanıp tutuşan Mekkeli müşriklere satıldı:

"Hubeyb'i, Hâris ibni Nevfel'in oğulları satın aldı. Hubeyb, Hârisoğullarının yanında (haram aylar geçinceye kadar) esir olarak kaldı. Nihayet onu öldürmeye karar verdiklerinde Hubeyb etek ve koltuk altı tıraşı yapmak için Hâris kızlarının birinden bir ustura istedi, kadın da ona usturayı temin etti.

Kadın şöyle demiştir: ‘Bu arada ben farkında değilken benim çocuğum, Hubeyb’in yanına yürümüş ve onun yanına varmış. Hubeyb de (elinde ustura olduğu hâlde) çocuğu baldırı üzerine koymuş. Ben çocuğumu bu vaziyette görünce Hubeyb onu usturayla kesecek diye korktum.

Hubeyb, elinde ustura olduğu hâlde benim bu korkumu anladı da, ‘Çocuğu öldürecekimden mi korkuyorsun? İnşallah ben o işi yapacak değilim.’ dedi.

Zeyneb adındaki o kadın şöyle demiştir: ‘Ben asla Hubeyb’den daha hayırlı bir esir görmedim. Yemin olsun bir gün ben onu, kendisi demirle bağlı olduğu hâlde elinde bir üzüm salkımından yerken görmüşümdür. Hâlbuki o zaman Mekke’de bu meyve hiç yoktu. Bu ancak Allah’ın, Hubeyb’e ihsan ettiği bir rızıktır.’

Nihayet Hubeyb’i, Hill’de öldürmek için Harem’den çıkardıklarında Hubeyb onlara, ‘Beni serbest bırakın da iki rekât namaz kılayım.’ dedi.

Sonra namazını bitirip onların yanına döndü ve ‘Eğer bende ölümden bir korku olduğunu düşünmeniz olmasaydı muhakkak namazı arttırdırdım.’ dedi.

İşte böylece Hubeyb, öldürülme sırasında iki rekât namaz kılmayı sünnetleştiren ilk kimse olmuştur.

Bundan sonra Hubeyb, ‘Allah’ım! Onların hepsini say. Onları dağınık dağınık öldür. Onlardan hiçbirini diri bırakma.’ diye beddua etti.

Bundan sonra da şu beyitleri söyledi: ‘Ben Müslim olarak öldürülürken buna aldırmam. Çünkü ölümüm hangi yerde olsa Allah içindir. Bu ölüm Allah’ın zatı (O’nun rızasını arama) yolundadır.

Eğer O isterse, parça edilmiş cesedin eklemleri üzerine de bereketler ihsan eder.’

Bundan sonra Ebû Sirvaa Ukbe ibni Hâris, Hubeyb’e yönelip onu öldürdü.”¹

Muaviye ibni Ebû Sufyan şöyle dedi:

“O gün Ebû Sufyân ile birlikte orada bulunanların içinde ben de vardım. Hubeyb’in duasını işittiğimde korkarak yere yattım.

Müşrikler şöyle derlerdi: ‘Bir adamın üzerine beddua edildiği zaman yan yatınca o beddua ondan gider.’”²

Kıssanın bu bölümünde ilk dikkatimizi çeken husus Hubeyb’in (ra) elinde imkân olmasına rağmen çocuğa zarar vermemesi ve intikam duygusuyla hareket etmemesidir. İslam sadece itikadi ve ibadi hususlardan ibaret değildir. Aynı zamanda tüm insanlara örnek olacak bireyler yetiştirmeyi de hedefler. İşte o bireyler benliklerini Kur’ân ve Sünnet potasında eriterek, zor zamanlarda

Şirk dini çelişkiler yumağıdır. Şayet hak olduklarına inanıyorlarsa batıl olduğuna inandıkları bir dinin mensubunun kendi ilahına yaptığı duayı umursamamaları gerekir. Eğer İslam’ı hak olarak görüyorlarsa o zaman şirk bataklığında debelenmelerinin bir anlamı yoktur.

dahi, inşa edilen bu yeni kişiliklerinin gereğini yerine getirecek şekilde hareket etmişlerdir.

Dışarıdan İslam’ı inceleyen gözler de geçmişlerini bildikleri bu kişiliklerde var olan muazzam değişikliğe hayran olup İslam’a karşı ön yargılarını kırmışlardır. Hubeyb’in kıssasındaki kadının şahitliği bunun küçük bir örneğidir.

Hubeyb şehit edilmeden hemen önce bazı isteklerde bulunuyor:

– Namaz için temizlenip Rabbinin huzuruna temiz bir şekilde çıkmak

– Son ânlarında Rabbine secdelerle yaklaşmak

Aslında bu, sahabenin umurunun namazla bağını bilenler için çok da şaşırtıcı olmayan bir tablodur. Onlar için namaz; yemek, içmek, nefes almak gibi zaruri bir ihtiyaçtır. Hele hele sıkıntılı ânlarında daha da fazla müracaat etme ihtiyacı hissederlerdi. Hubeyb de ölüm ânı gibi büyük bir imtihanda Rabbinden bu şekilde yardım istedi.

Dünya merkezli yaşayan ve öleceğini bilen herhangi bir kişi son ânlarında hayattan biraz daha faydalanmanın ya da ölümüne engel olabilecek bir şey varsa onu yapmanın peşinde olur. Lakin sahabenin, ahireti düşünen ve ona göre hareket eden bir mümine yakışır şekilde amel ettiğini görüyoruz.

Hubeyb öldürülmeden hemen önce müşriklere beddua ediyor. Onlar zalim olduklarını ve karşısındakilerin duasına icabet edileceğini çok iyi biliyorlar. O yüzden güya korunmak için, batıl olan dinleri adına uydurdıkları ritüellere sığınıyorlar.

1. Buhari, 3045

2. Siret-i İbn-i Hişam, Kahraman Yayınları, 3/246

Şirk dini çelişkiler yumağıdır. Şayet hak olduklarına inanıyorlarsa batıl olduğuna inandıkları bir dinin men-subunun kendi ilahına yaptığı duayı umursamamaları gerekir. Eğer İslam'ı hak olarak görüyorlarsa o zaman şirk bataklığında debelenmelerinin bir anlamı yoktur.

Aynı çelişki Hubeyb'i öldürmeye götürürken de açığa çıkmaktadır. Onlar Hubeyb'i öldürmek için dini inançlarının bir gereği olarak harem bölgesinden çıkartıyorlar. Ancak Hubeyb'e işkence etmelerinde, hainlikle onu ve arkadaşlarını ele geçirmelerinde bir sorun yok. Hâlbuki bunlar da inandıklarını iddia ettikleri batıl olan dinlerinde yasak!

“Sonra sizler (söz vermenize rağmen) birbirinizi öldürüyor, bir bölümünüzü yurtlarınızdan çıkarıyor, günah ve haddi aşmada onların aleyhine yardımlaşıyorsunuz. (Dindaşlarınız) size esir olarak geldiğinde, onları yurtlarından çıkarmak size haram kılınmasına rağmen (serbest bırakma karşılığında) fidye alıyorsunuz. Yoksa siz Kitab'ın bir kısmına inanıp, bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz? Sizden böyle yapanların cezası dünya hayatında rezil rüsva olmaktan başka bir şey değildir. Ahiret Günü'nde de azabın en çetinine uğrayacaklardır. Allah sizin yaptıklarınızdan gafil değildir.”^{3 4}

Dahası müşrikler bunca çelişkiye rağmen üste çıkmaya uğraşıp her fırsatta müminleri lekelemeye çalışmaktadırlar. Ancak Allah (cc) onların yaptıkları cürümleri sayarak müşriklerin kendilerini temize çıkartmalarına izin vermez:

“Sana haram aylarda savaşmayı soruyorlar. De ki: ‘O ayda savaşmak büyük bir günahdır. (Ancak) Allah yolundan insanları alıkoymak, O'nu (Allah'ı) inkâr, Mescid-i Haram'ın (hürmetini tanımama) ve o beldenin halkını oradan sürmek, Allah katında (haram ayda savaşmaktan) daha büyük bir günahdır. Fitne/şirk, öldürmekten daha beterdir.’ Şayet güç yetirirlerse, sizi dininizden döndürünceye dek sizinle savaşsınlar. Sizden her kim dininden döner ve kâfir olarak can verirse, onların amelleri dünyada da ahirette de boşa gitmiştir. Bunlar, ateşin ehlidir ve orada ebedî kalacaklardır.”^{5 6}

Hubeyb'in (ra) son ânlarında söylediği şiirin şu kısmı ne kadar da doğrudur:

“Eğer O (cc) isterse, parça edilmiş cesedin eklemeleri üzerine de bereketler ihsan eder.”

O (ra) öyle bir sonla Rabbine gitti ki esir alınmasından ölümüne kadar her ânı bir bereket oldu.

Duamızın sonu, âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdetmektir...

3. 2/Bakara, 85

4. Yahudilere birbirleriyle savaşmaları ve birbirlerini sürgün etmeleri yasaklanmıştı. Onlar Tevrat'ın bu kesin emrini çiğneyip savaşıyorlardı. Savaş esiri olan dindaşlarına Tevrat'ın hükmünü uyguluyor, serbest bırakma karşılığında fidye alıyorlardı. Böylece Kitap'tan işlerine gelene iman ediyor, işlerine gelmeyen inkâr etmiş oluyorlardı. Bunun gibi işine gelen yerlerde Kitab'a uyan, nefesine zor gelen yerlerde ise işi kitabına uyduranlar, Allah'ın (cc) ayetlerinden bir kısmını inkâr etmiş olurlar. Çünkü din bir bütündür ve tamamı Allah'a (cc) aittir. Tam bir teslimiyetle teslim olunmadan Müslim/mümin olunmaz. (Tevhid Meali, s. 12, Bakara Suresi, 85. ayetin açıklaması)

5. 2/Bakara, 217

6. Allah Resûlü'nün (sav) görevlendirdiği bir grup sahabe, sefer sırasında müşriklerle karşılaştı. Sahabiler, haram ayların başlayıp başlamadığında tereddüt yaşadılar. Aralarında bir çarpışma yaşandı. Bu çatışma nedeniyle İbnü'l Hadremî'yi öldürdüler. Müşrikler, bu durumu propagandaya çevirip: “Muhammed haram ayların hürmetini çiğniyor ve insanları öldürüyor.” dediler. (bk. Taberi, 4087) Allah Resûlü (sav) ve sahabe bu hata nedeniyle üzüldü. Allah (cc) olay hakkında ayet indirerek şu mesajı verdi: Müminler hata yapmış olabilirler. Ancak şirk koşmaları, insanları Allah'ın yolundan alıkoymaları ve müminleri yurtlarından çıkarmaları sebebiyle müşriklerin hatası çok daha büyüktür. Ve asıl eleştirilmesi gerekenler müşriklerdir. (Tevhid Meali, s. 18, Bakara Suresi, 217. ayetin açıklaması)

İKTİBAS

“Müslümanların kader ve kazaya olan imanı pek çok gayrimüslimi hayrete düşürmüştür. Nitekim onlar yazdıkları kitaplarda hayretlerini ifade etmişler, Müslümanlarda gördükleri güçlü azim ve kararlılığı, yüce gönüllülüğü ve hayatın zorluklarını güzel bir şekilde karşılamalarını kayda geçirmişlerdir. İşte bu, hem Allah’a hem de O’nun kader ve kazasına iman etmekten mahrum kalmış kimselerin yaptığı doğru bir tanıklıktır.

‘Nice güzel kadın vardır ki kumaları onların lehinde tanıklık etmiştir, Zaten fazilet, düşmanların tanıklık ettiği şeydir.’

Bu konuda yazan yazarlardan ikisi, Çöldeki Rüzgâr ile Elçi kitapları dışında on dört eseri daha olan meşhur yazar R. V. C. Bodley ile onun görüşlerine, Üzüntüyü Bırak, Yaşamaya Bak adlı kitabında ‘Allah’ın cennetinde yaşadım’ başlığı altında yer veren Dale Carnegie’dir. Bodley şöyle diyor:

‘1918 senesinde hayatım boyunca tanıdığım dünyaya sırtımı çevirdim ve Kuzeybatı Afrika’ya, çölde bedevilerle beraber yaşadığım yere yöneldim. Orada yedi sene geçirdim. Bu süre zarfında bedevî dilini iyice öğrendim. Onlar gibi giyiniyor, onların yediği şeylerden yiyor ve hayatı onlar gibi yaşıyordum. Bir koyun sürüm vardı ve onlar gibi çadırlarda uyuyordum. Ayrıca onların dinini de (İslam) derinlemesine inceledim. Hatta Muhammed (sav) hakkında Elçi adında bir kitap yazdım.

Bu göçebe bedevilerle birlikte geçirdiğim yedi sene, hayatımın en mutlu ve en huzurlu yıllarıydı. Çöl Araplarından, kaygıların üstesinden nasıl gelebileceğimi öğrendim. Zira onlar, Müslüman oldukları için kadere ve kazaya inanıyorlardı. Bu inançları onların güven içinde yaşamalarına, hayatı sakın ve soğukkanlı bir şekilde sürdürmelerine yardımcı oluyordu. Bu yüzden hiç telaş etmiyor ve endişeye kapılıp kendilerini kaygıların pençesine atmıyorlardı.

Onlar, takdir edilenin olacağına ve başlarına ancak Allah’ın yazdığı şeyin geleceğine inanıyorlardı. Ancak bu, asla onların bir musibet karşısında kayıtsız kaldıkları ya da elleri kolları bağlı oturdukları anlamına gelmez...’

Boudley şöyle devam ediyor:

‘Sana ne anlatmak istediğimi gösteren bir örnek vereyim: Bir gün, çok şiddetli bir kasırga oldu. Öyle ki çölden aldığı kum tanelerini orta Akdeniz’i aşarak Fransa’daki Rhone vadisine attı. Rüzgâr öyle aşırı sıcak esiyordu ki, ben sıcaklığın şiddetinden sanki saç tellerimin kökünden tutuşup sökülür gibi olduğunu hissettim. Yine sıcaklığın şiddetinden delirecek gibi oldum.

Ancak Araplar, hiç şikâyet etmediler. Omuzlarını silktiler ve şu deymi söylediler: ‘Takdir-i İlahî!’ Kasırga biter bitmez de büyük bir şevkle işe koyuldular. Aşırı sıcak sebebiyle ölmeden

önce küçük kuzuları kestiler. Sonra da sürülerini suyun olduğu güney tarafına sürdüler. Bütün bunları sessiz ve sakin bir şekilde, sızlanmadan ve şikâyet etmeden yaptılar.

Kabilenin reisi şöyle dedi: ‘Çok fazla kaybımız yok. Her şeyimizi kaybedebilirdik; ancak Allah’a şükürler olsun ki öyle olmadı. Sürülerimizin yüzde kırkı hayatta. İşlerimize yeniden başlama imkânımız var.’

Boudley devamla şöyle diyor:

‘Başka bir olay da şöyleydi: Bir gün arabayla çölde gidiyorduk. Arabanın lastiklerinden biri patladı. Şoför de yedek lastik almayı unutmuş. Ben hem kızdım hem de endişelenmeye başladım. Yanımdaki Arap arkadaşlara, ‘Ne yapacağız şimdi?’ dedim. Onlar da bana öfkeye kapılmanın hiçbir faydası olmayacağını, aksine insanı düşüncesizliğe ve ahmaklığa sürükleyeceğini söylediler. Araba üç teker üzerinde bizi götürmeye başladı ve bir müddet sonra durdu. Anladım ki benzin bitti. Bu durumda da Arap yol arkadaşlarımdan hiçbiri öfkeye kapılmadı ve istifini bozmadı. Aksine yaya olarak yola devam ettiler.’

Boudley, çöl Araplarıyla olan tecrübesini aktardıktan sonra şöyle bir not düşüyor:

‘Çölde göçebe Araplarla geçirdiğim yedi senede anladım ki Amerika ve Avrupa’yı dolduran onca psikolojik hasta ve alkolik, hızlılığı temel alan medeniyetin kurbanlarından başka bir şey değiller. Zira ben, çölde yaşadığım sürece hiç endişe ve kaygı yaşamadım. Aksine huzuru, kanaati ve memnuniyeti orada, Allah’ın cennetinde buldum.’

Boudley sonunda sözlerini şöyle bitiriyor:

‘Neticede, çölden ayrılmamın üzerinden on yedi yıl geçmiş olmasına rağmen ben, hâlâ Arapların Allah’ın kaderi karşısında takındıkları tavrı takınıyorum. Elimden bir şey gelmeyen olayları sükûnetle, boyun eğerek karşılıyorum. Araplardan öğrendiğim bu huylar, sinirlerimi yatıştırma konusunda binlerce sakinleştirici ve tıbbî ilaçtan daha etkili olmuştur.’^{1 2}

1. Dale Carnegie, Da’irü’l-Kalak ve İbde’i’l-Hayat (Üzüntüyü Bırak Yaşamaya Bak adıyla Türkçe’ye kazandırılmıştır.), s. 291-295. Ayrıca bakınız: Tarife b. Suûd eş-Şuvey’ir, el imân bi’l-Kadâi ve’l-Kader ve Eseruhu ale’l-Kalaki’n-Nefsi, s. 74-75

2. Kaza ve Kadere İman, Muhammed bin İbrahim el-Hamed, s. 56-59

SÜNNETİN MUHAFAZASI VE NEBEVİ EĞİTİM METODU

SÜNNET ÜZERİNE

Enes DOĞAN
enesdogan@tevhiddergisi.org

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla...

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Allah Resûlû'nün, Sünnetin öğrenilmesini ve korunmasını kolaylaştıran eğitim metodlarını işlemeye devam ediyoruz.

O (sav), Örnek Vererek ve Benzetmeler Yaparak Öğ-retirdi¹

Örnek ve benzetmeler yoluyla öğretme, Kur'âni bir metoddur. El-Alîm olan ve kullarına öğreten Allah (cc), Kur'ân-ı Kerim'de birçok örnek ve benzetmeye yer vermiştir.²

"Andolsun ki, öğüt almaları için, bu Kur'ân'da insanlara her türlü örneği verdik."³

Allah Resûlû de (sav) ashabını eğitirken gördükleri, tattıkları, tuttukları, hissettikleri, kısacası o günün insanının bildiği ve değer ölçülerine uygun şeyleri seçmiş, bunlar üzerinden örneklendirme ve benzetmeler yapmış, Kur'âni eğitim metoduna göre hareket etmiştir. Bu metodun faydalarını şöyle özetleyebiliriz:

- Soyut anlamlar zihne uzak gelir, tam olarak oturmaz. Zihinde yerleşmesi ve karşılık bulması için duyular dünyasından somut modellere/örneklere ihtiyaç duyulur. Böylece, zihindeki soyut bilgiler/düşünceler somutlaşır, vücut bulur, billurlaşır.
- Anlatımı uzun veya anlaşılması zaman alacak hakikatler kısaca, hızlıca ve eksiksiz olarak işlenmiş olur.
- Genel olarak meselenin anlaşılması sağlanmakla beraber konunun inceliklerine ve detaylarına da inilir, kapalı manalar da açıklığa kavuşur.
- Yapılan araştırmalar, örneklendirme ve benzetme gibi somutlaştırma yöntemlerinin zihinde bilgiyi kalıcılaştırdığını, öğrenilenlerin hatırdan çıkmadığını göstermiştir.⁴ Bunda örneğin veya benzetmenin, hayatın içinden ve muhataplar-

Yapılan araştırmalar, örneklendirme ve benzetme gibi somutlaştırma yöntemlerinin zihinde bilgiyi kalıcılaştırdığını, öğrenilenlerin hatırdan çıkmadığını göstermiştir. Bunda örneğin veya benzetmenin, hayatın içinden ve muhataplarca bilinen şeyler üzerinden verilmesinin etkisi büyüktür.

1. bk. Bir Eğitimsi Olarak Hz. Muhammed ve Öğretim Metotları, Abdulfettah Ebu Guddê, s. 102; Bir Eğitimsi Olarak Hz. Muhammed, Abdullah Özbek, s. 161; Hadislerde Teşbih ve Temsiller, Adem Dölek, Yeni Akademi Yayınları; El-Emsal fi'l Hadisi'n Nebevi, Muhammed Cabir El-Ulvani
2. Örnekler için bk. Kur'andaki Misaller, İbnü'l-Kayyim el-Cevziyye, Veciz Yayınları; Kur'an'ın Bir Anlatım Üslubu Meseller, Ahmet Münir, Dua Yayıncılık
3. 39/Zümer, 27
4. bk. Hz. Peygamber'in (sav) Eğitimsiliği Çerçevesinde Modern Öğretim İlke ve Kuramlarının Değerlendirmesi, Sümeyye Öztürk, s. 30

**Bir bilgi zihne ne kadar farklı ve fazla
yönden girerse o kadar kalıcı olur. Bu
üslup hem kulağa hem de göze hitap
eder ve bilgide kalıcılığı artırır.**

ca bilinen şeyler üzerinden verilmesinin etkisi büyüktür.

e. Hayatın içinden seçilen örnek ve benzetmeler dinleyicinin dikkatini çeker ve konuya ilgisini artırır. Çünkü kişi anlatılarda kendisini, hayatından bir kesiti bulur.

f. Hayatın içinden ve herkesin bildiği şeylerden seçilen örnek ve benzetmeler, seviyeleri farklı olsa da her kesimden insana hitap eder. Böylece herkesçe bilinen örnek/benzetme, verilmek istenen mesaja köprü olur, seviyeleri birbirinden farklı olan herkese ulaşmış olur.

Dolayısıyla Sünnetin ezberini ve öğrenimini sağlamada bu metodun katkısı büyüktür. Bazı örnekler verelim:⁵

Ebü Mûsâ El-Eş'ârî'den (ra) rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurmuştur:

"Kur'ân okuyup onunla amel eden mümin kimse tadı ve kokusu güzel turuncu gibidir. Kur'ân okumayıp fakat onunla amel eden mümin, kokusu olmayan ama tadı güzel

hurmaya benzer. Kur'ân okuyan münafık ise kokusu güzel, tadı acı reyhan (fesleğen) otu gibidir. Kur'ân okumayan münafık ise tadı acı ve kötü, kokusu iğrenç Ebû Cehil karpuzuna benzer."⁶

Ebü Mûsâ'dan (ra) rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurmuştur:

"Allah'ın benim aracılığımla gönderdiği hidayet ve ilim, bol yağmura benzer. Bu yağmur bazen toprağın öyle bir kısmına isabet eder ki bu kısım bereketlidir, suyu kabul eder, çayırda bol ot yetiştirir. Bir kısmı da bir kayalık gibi olur, suyu üstünde tutar da Allah insanları onunla faydalandırır. Bu sudan hem içerler hem de hayvanlarını sularlar, ekin ekerler. Diğer bir kısmı ise düz ve kaypaktır. Ne suyu tutar ne çayır bitirir. Allah'ın dinini anlayıp da Allah'ın benim aracılığımla gönderdiğinden yararlanan, bunu öğrenen ve öğreten kimse ile bunu duyduğu vakit kibrinden kafasını kaldırmayan ve Allah'ın benim aracılığımla gönderdiği hidayeti kabul etmeyen kişinin örneği işte budur."⁷

O (sav), Kıyas Yaparak Öğretirdi⁸

Kıyas yapmak, bilinmeyen bir şeyin, bilinen bir şeyle karşılaştırılması ve sonucun elde edilmesidir. Allah Resûlü (sav) ahabını eğitirken bazen kıyaslama/bilinenden bilinmeye gitme metoduna başvurmuştur. Böylece ahaba ön bilgilerini hatırlatmış, sonra yeni bilgiyi ilave etmiştir. Ön bilgi ile yenisi arasında kurulan bağ, yeni bilgilerin anlaşılmasını kolaylaştırmış ve kalıcılığı arttırmıştır. Bu metod bir nevi soyutun somutlaşması olarak da nitelendirilebilir. Böylece İslam'ın maksatları ve hikmetleri de açığa çıkmıştır. Hikmetiyle/maksadıyla öğrenilen şey, ezbere dayalı olana göre daha kalıcı olur.

Bu metodun, Sünnetin muhafazasını ve ezberini kolaylaştırmasındaki etkisi açıktır. Bazı örnekler verelim:⁹

İbni Abbâs'tan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Cüheyne Kabilesi'nden bir kadın, Nebi'ye gelerek şöyle dedi: 'Annem haccetmeyi adadı, ancak hac yapmadan öldü. Ben onun yerine hac yapayım mı?'

5. Bunun sünnette birçok örneği vardır. Konumuzun anlaşılmasına katkısı olması amacıyla bazılarını işaret edelim: Müslim'in bereketinin hurma ağacına benzetilmesi (bk. Buhari, 62; Müslim, 2811), Allah'ın sınırlarına dikkat eden ve etmeyen kişilerin bulunduğu toplumda emr-i bi'l marufun öneminin aynı gemide yolculuk yapan ve su ihtiyacı için gemiyi delmek isteyenler ile bunun dışındaki kişilere benzetilmesi (bk. Buhari, 2493; 2686; Tirmizi, 2173; Ahmed, 18361), beş vakit namazla günahlardan arınmanın günde beş defa nehirde yıkanmaya benzetilmesi (bk. Buhari, 528; Müslim, 667), iyi arkadaş ve salih ortamın misk satıcısına, kötü arkadaş ve ortamın ateş körükçüsüne benzetilmesi (bk. Buhari, 2101; Müslim, 2628), şirk ve masiyet işleyen toplumun, ateşe yaklaşıp yanma tehlikesiyle karşı karşıya kalan kanatlı böceklerle; onları uyararak Allah Resûlü'nün (sav) ise onları engellemeye çalışan kişiye benzetilmesi (bk. Buhari, 6483; Müslim, 2284), bela ve musibetler karşısında mümin tavrının rüzgârın eğmesinin ardından tekrar ayağa kalkarak ekine, kâfirin ise bir defada devrilen çam ve dağ selvisine benzetilmesi (bk. Buhari, 7466; Müslim, 2809), Müslimlerin birbirleriyle dayanışmalarının ve diğer kâmlığın aynı beden farklı azalarına benzetilmesi (bk. Buhari, 6011; Müslim, 2586), Kur'ân ezberini korumanın develeri bağlamaya benzetilmesi (bk. Buhari, 5031; Müslim, 789), şüpheli şeylerin harama götürmesinin, bir hükümdara ait bahçenin sınırında hayvan otlatmaya ve hayvanların oraya girme tehlikesinin büyüklüğüne benzetilmesi (bk. Buhari, 52; Müslim, 2051), İslam'a hizmet yolunda uzun yola tahammül gösterecek dava adamlarının azlığının yüz deveden uzun yola elverişli bir devenin dahi neredeyse bulunamamasına benzetilmesi (bk. Buhari, 6498; Müslim, 2547), Kur'ân'ı okuyan ve amel edenin ağzı açık misk kabına, Kur'ân bilgisi olup bunu çevresine yaymayanın ağzı kapalı misk kabına benzetilmesi (bk. Tirmizi, 2876), Allah'a şirk koşanın efendisinden başkasına hizmet eden köleye, oruç tutan kişinin bir topluluk arasında misk kokusu taşıyan ve herkesin hayran olduğu kişiye, az ya da çok sadaka veren kişinin düşmanın elinden bir şeyler vererek kurtulan kişiye, Allah'ı çokça zikretmenin düşmandan kaleye sığınmasına benzetilmesi (bk. Tirmizi, 2863; Ahmed, 17170)...

6. Buhari, 5059; Müslim, 797; bk. Anlamak ve Yaşamak İçin Kur'ân Okumaya Çağrı, Halis Bayancuk, Tevhid Basım Yayın, s. 206
7. Buhari, 79; Müslim, 2282
8. Başöğretmen Muhammed (sav), Prof. Dr. Fadl İlahi, s. 154; Bir Eğitimci Olarak Hz. Muhammed ve Öğretim Metotları, Abdulfettâh Ebû Gude, 99
9. Başka örnekler için bk. Vefat eden annesinin oruç borçlarını soran kadına, annesinin insanlardaki borçlarını ödemesi gibi oruç borçlarını da ödemesi gerektiği şeklinde cevap vermesi (bk. Müslim, 1148; Ebu Davud, 3310), kişinin helal yolla şehvi ihtiyacını gidermesinden ecir almasını, haram yolla gidermesinin günah olmasına kıyaslaması (bk. Müslim, 1006), oruçluken eşini öpenin orucunun bozulmayacağını, abdest alırken mazmaza yapmanın bozmamasına kıyaslaması (bk. Ebu Davud, 2385; Ahmed, 138), zina etmek için kendisinden izin isteyen genç sahibiyi, aynı durum annesine, kızına veya kız kardeşine yapılmasına razı olmayacağını hatırlatarak sakındırması (bk. Ahmed, 22211), kuru hurmayı yaş hurma karşılığında satmayı, yaş hurmanın kuruduğu zaman eksilmesine kıyasen yasaklaması (bk. Ebu Davud, 3359; Tirmizi, 1225), cennetin genişliğinin gökler ve yer kadar olduğunu söyleyip cehennemin nerede olduğunu soran kişiye, "Gece olduğunda gündüz nerededir?" diye sorması, soranın "Allah daha iyi bilir." demesi üzerine cehennemin yeri için: "Şüphesiz Allah dilediğini yapar." diye cevap vermesi (bk. İbni Hibban, 103)...

Nebi (sav) şöyle buyurdu: ‘Evet, onun yerine hac yap. Annenin borcu olsaydı onu öder miydin? Allah’a olan borcunuzu da ödeyin. Allah, borcu ödenmeye en layık olandır.’ ”¹⁰

Ebû Hureyre’den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

“Bir adam Nebi’ye (sav) gelerek, ‘Ey Allah’ın Resûlü, benim siyah bir oğlum oldu.’ diye sorunca, Allah Resûlü (sav), ‘Senin develerin var mı?’ diye sordu.

Adam, ‘Evet.’ dedi.

Allah Resûlü (sav), ‘Renkleri nedir?’ diye sordu.

Adam, ‘Kırmızıdır.’ dedi.

Allah Resûlü (sav), ‘Peki, aralarında beyazı, siyaha çalar boz renkleri de var mı?’ diye sorunca, adam yine, ‘Evet.’ dedi.

Allah Resûlü (sav), ‘Bu nereden geldi?’ diye sordu.

Adam, ‘Belki bir damarıyla soyuna çekmiştir?’ deyince, Allah Resûlü (sav), ‘Senin bu oğlun da belki bir damarıyla soyuna çekmiştir.’ dedi.”¹¹

O (sav), Şekil Çizerek veya Bazı Eşyaları Kullanarak Öğretirdi

Allah Resûlü (sav) bazen çizgiler çizerek veya bazı eşyaları kullanarak ashabını eğitmiştir. Bu, soyutu somutlaştırma tekniklerinden biridir. Allah Resûlü (sav) böyle yaparak anlatacaklarını dinleyenin gözünün önünde tasvir etmiş, tablo hâline getirmiş ve daha iyi anlaşılmasını sağlamıştır. Bu üslup, görsel zekâyâ da hitap etmektedir. Bir bilgi zihne ne kadar farklı ve fazla yönden girerse o kadar kalıcı olur. Bu üslup hem kulağa hem de göze hitap eder ve bilgide kalıcılığı artırır.

Sünnetin muhafazası ve korunmasında bu metodun da katkısı büyüktür. Şimdi buna dair bazı örnekler okuyalım:¹²

Abdullah ibni Mes’ûd’dan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

“Bir gün Allah Resûlü (sav) eliyle bir çizgi çizdi, sonra dedi ki: ‘Bu, Allah’ın (cc) istikamet üzere olan yoludur.’

Sonra o çizginin sağına ve soluna bazı çizgiler çizdi.

Sonra dedi ki: ‘Bunlar, her birinin başında o yola davet eden birer şeytanın bulunduğu yollardır.’

Sonra Allah Resûlü (sav) şu ayeti okudu: ‘İşte bu benim dosdoğru yolumdur. Ona uyun. Onun dışındaki yollara

uymayın. Yoksa sizi (Allah’ın dosdoğru olan) yolundan saptırırlar. Korkup sakınasınız diye bunu size emretti.’ ”¹³ ”¹⁴

Ubâde ibni Samid’den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

“Resûlullah (sav) Huneyn Savaşı günü ganimet mallarından dağıtılacak olan bir devenin yanında bize namaz kıldırıldı.

Namazdan sonra deveden bir miktar tüy alıp iki parmağı arasına koydu ve şöyle buyurdu: ‘Ey insanlar bu tüy parçası bile sizin elde ettiğiniz ganimetlerdendir. Artık iğne iplik, küçük büyük ne varsa ganimet malı olarak bana teslim ediniz. Çünkü ganimet malından bir şey aşırnak Kıyamet Günü çalan kimseye bir utanç vesilesidir. Ayıptır ve ateşe girmesine sebeptir.’ ”¹⁵

Bir sonraki makalemizde Allah Resûlü’nün kolaylaştırıcı eğitim tekniklerini anlatmaya devam edeceğiz, inşallah...

Âlemlerin Rabbi olan Allah’a hamdolsun...

10. Buhari, 1852; Müslim, 1334

11. Buhari, 5305; Müslim, 1500

12. Başka örnekler için bk. Allah Resûlü (sav) cennetin en fazileti kadınlarını yere dört çizgi çizerek anlatması (bk. Ahmed, 2668); âdemoğlu ile ecelini yan yana koyduğu iki taşla, emelini ise uzağa fırlattığı taşla anlatması (bk. Ahmed, 13795); aynı hakikati yere çizdiği çizgilerle anlatması (bk. Buhari, 6417; Tirmizi, 4231); bir eline ipekten elbise, diğer eline altın alıp bunların erkeklerle haram olduğunu anlatması (bk. İbn Mace, 3597; Ahmed, 6556), Allah katında dünyanın değerini meyte bir oğlağın küçük kulağını tutarak anlatması (bk. Müslim, 2957)...

13. 6/En’âm, 153

14. Darimi, 202; Ahmed, 4437

15. İbni Mace, 2850; Ahmed, 22699

NASİHAT

Emre ACAR
emreacar@tevhiddergisi.org

MÜCADELE SAHASINDA KARŞILAŞTIĞIMIZ AFETLER

Yolumuz uzun, düşmanımız çok, bizler ise zayıf insanlarız. Bu nedenle her birimizin kuvvetli, bizi ayakta tutan azıklara ihtiyacı var. İman ve dava mücadelesinde en büyük azığımız, heyecan sahibi olmaktır. Çünkü insanı mücadelesinde istikrarlı kılan, fedakâr yapan, sabrını çoğaltan, basiretini açan, çözümcü kılan ve Rabbine bağlılığını arttıran güç; heyecan ve sevgidir.

Allah’a hamd, Resûl’üne salât ve selam olsun.

Kıymetli Kardeşim,

Hepimizin bildiği üzere Allah (cc) her birimizden, dine yardım etmemizi istemektedir. gerek Allah’ın dine yardım ederken gerek kulluğumuzda, ayağıma pranga olan, her işin kendisine özgü afetleri vardır. İnsan yaptığı işin afetlerini bilmekle mükelleftir. Ticaretin afeti ile ilmin afeti, yöneticilik afeti ile memuriyet afeti, bireyin afeti ile topluluğun afeti... elbette bir değildir.

Afetten kastımız; her yola konulmuş, yolun tabiatıyla uyumlu, şeytani ve nefsi tuzaklardır. Kişi bunları bilmez ve sakınmak için çabalamazsa salih ameliyle cehenneme sürüklenen bedbahtlardan olur, bundan Allah’a sığınırız. Ateşin kendisiyle tutuşturulacağı insanların âlim, şehit ve zengin olduğu düşünülürse amelin afetinden sakınmamanın tehlikesi daha iyi anlaşılır.¹

Allah’ın dini için mücadele verirken dikkat etmemiz gereken afetler nelerdir?

1. Heyecanlarımızı Kaybetmek

Yolumuz uzun, düşmanımız çok, bizler ise zayıf insanlarız. Bu nedenle her birimizin kuvvetli olmaya ve bizi ayakta tutan azıklara ihtiyacı var. İman ve dava mücadelesinde en büyük azığımız, heyecan sahibi olmaktır. Çünkü insanı mücadelesinde istikrarlı kılan, fedakâr yapan, sabrını çoğaltan, basiretini açan, çözümcü kılan ve Rabbine bağlılığını arttıran güç; heyecan ve sevgidir.

İman ettiğimiz ilk dönemlerimizi hatırlayalım. İmanla beraber sönmek bilmeyen bir heyecanımız vardı. Etrafımızdakilere tebliğ yapabilmek, onları sohbet ortamlarına getirebilmek adına mücadele ve çaba içerisine giriyorduk. Davaya hizmet etmek için can atıyor, verilen görevlerle heyecanlanıp coşuyorduk. O kadar ki “Bizden rica etmeyin, emredin.” diyorduk. Ders ortamlarımız, ilmi meclislerimiz, ipe çektiğimiz mekânlardı. Bu günlerde misafir almaz, ekstra program yapmaz, iş/eş/aş hiçbir şekilde bizi ilmi ortamlardan alıkoyamazdı. Hakeza kardeşlerimizle buluşmak, bize her gün bayramı yaşattırıyordu. Kardeşimizi göremediğimizde meraklanıyor, endişeleniyorduk. Hemen

1. bk. Tevhid Dergisi, S 77, s. 10

evine ziyarete gidiyor ya da telefonla arayıp mutlaka hâl hatır soruyorduk. Hele ibadetlerimiz, onlardan aldığımız lezzet bambaşkaydı. Tadını tarif etmek mümkün değil. Namaza durduğumuzda sanki meleklerle safa duruyormuş, Rahmân'ın arşında namaz kılıyormuş gibi coşkuluyduk.

Evet, imanin ilk günlerinde bu heyecanı hepimiz yaşadık. Peki, şimdi ne durumdayız?

Allah'ın (cc) rahmet ettikleri müstesna birçoğumuz heyecanımızı kaybetmiş hâldeyiz. Hiçbir şey bizi harekete geçirmiyor, hiçbir şey bize lezzet vermiyor. Kendi kabuğuna çekilmiş, hatırlatılmadan iş yapmayan, çağırılmadan gelmeyen, söylenmeden düşünmeyen, nasihat etmeden taşın altına elini koymayan, geçmişte yaptığı fedakârlığı zikrederek minnet eden ve yeterli gören coşkusuz bir hâldeyiz. İşte bu en büyük afetimizdir; heyecanlarımızı muhafaza etmedik ve etmek için mücadele vermedik.

Evet kardeşim, yukarıda yazdıklarımızla beraber bilmen gereken diğer bir durum da hizmette canlılık/coşku dönemi olduğu gibi bıkkınlık/durağanlaşma döneminin de olduğudur. Bu, kaçınılmaz bir sünnettullahıdır. Kalp ritimimizde bile bir aşağı bir yukarı iniş çıkışlar vardır. Bunlar olmasa ve düz bir çizgi olsa, o kalp sağlam bir kalp olamaz. Kulluk ve mücadeledeki iniş çıkışlar da bunun gibidir.

Peygamberimiz (sav) bu tarz düşüşler yaşayacağımızı hadislerinde bize haber vermiştir:

“Her amelin bir coşkusu, her coşkunun da gevşemesi vardır. Kimin coşkusu sünnetimden yana olursa o mutlaka kurtulmuştur. Kimin de isteği/arzusu/rağbeti sünnet dışına yönelik olursa o helak olmuştur.”²

Sahabe (ranhum) Medine'ye hicret ettikleri dönemde bazı durumlarda düşüş yaşamış ve Allah tarafından uyarılmışlardır:

“İman edenlerin, Allah'ın zikrine ve (Kur'an ayetlerinden) inen hakka karşı kalplerinin yumuşamasının zamanı gelmedi mi?”³

Peygamberimizin (sav) dizinin dibinde, vahiyle eğitilen toplulukta bile duraklama dönemi yaşanmışsa bizlerin de yer yer heyecanı/coşkusu düşecek, durağanlaşma dönemi olacaktır. Ancak bu heyecanı diplere düşürmeden, kalp ritimlerinde olduğu gibi üstlere doğru çekmenin mücadelesini vermeye çalışacağız.

Aziz Kardeşim,

Mücadelede heyecanımızı tekrar elde etmek veya bir seviyede tutmak adına şu soruları kendimize soralım: Dava ile aramızdaki bağ nedir? Ders midir, yoksa dert

midir? Bu davayı sırtımızda hörgüç olarak mı görüyoruz, yoksa heybe olarak mı?⁴

Eğer davayı ders olarak görürsek, biraz ilim öğrendikten sonra ahkâm kesmeye, fetva vermeye, bilmişlik taslamaya başlar; bireysel hareket eder, kendimizin dışındakileri de küçümseriz. O kadar ki -bugün de olduğu üzere- sosyal medya sayfalarında, oturduğumuz yerden milleti eleştirdiğimiz gıybet platformu oluştururuz.

Lakin davayı ders olarak değil, dert olarak gördüğümüzde ilmimizle mütevazılığı elde eder, mütevazılıkla insanları İslam'a çağırırız. Ümmeti, içinde bulunduğu ihtilaf ve basiretsizlik girdabından çıkarmak için harcarız vaktimizi. Bu yeteneğimizi davanın ihtiyaç duyduğu alanlarda değerlendirir ve birlik içinde hizmet etme mücadelesi veririz.

Davayı heybe olarak görürsek, alınan kararlar nefsimize ağır geldiğinde, bıkkınlıkta, yorgunluk ânında, etraftan taltifler bitip eleştiriler başladığında, imtihanlar üst üste geldiğinde ya da zor zamanlarda, “Benden bu kadar.” deyip hemen heybemizi sırtımızdan indirir, davayı terk ederiz. Ama davayı hörgüç olarak gördüğümüzde; yorulsak da bıksak da zor gelse de tepki ve eleştiriler yapılsa da “Bu dava benim davamdır, benden ayrılmayan, kenara bırakamayacağım hörgücümdür.” deyip hizmetimize devam ederiz.

İmanları ve mücadeleleri Allah (cc) tarafından kabul edilmiş sahabemizin hayatlarından heyecanlarımızı arttıracak, hizmet anlayışımızda bakış açılarımızı değiştirecek bazı kesitler aktarmak isterim:

- 93 yaşındaki Ebû Eyyûb El-Ensari'yi hatırlayalım. İstanbul'un Fethi için -deve üstünde duracak takati yok- bu yaşta yollara koyuluyor. Yaşı ilerlemesine rağmen şehit oluncaya kadar mücadele ediyor. Şehit olunca da İstanbul'a defnediliyor. Peki, onu bu yaşına rağmen bıkmadan, emekliliğe takılmadan koşturtan, coşturan nedir? Elbette ki iman ve dava mücadelesinde duyduğu heyecanıdır.

- 70 yaşında Ebû Talha (Zeyd ibni Sehl) cihada çıkmak istediğinde iki oğlu, “Babacığım, sen yaşlısın, savaşa çıkma, biz senin yerine gideriz?” diyerek duraklatmaya çalıştılar. Ancak Ebû Talha kabul etmedi. En sonunda ise bir yıl katılmak, bir yıl katılmamak üzere anlaştılar. Ebû Talha'yı bu yaşta bıkmadan, emekliliğe takılmadan koşturtan, coşturan şey nedir? Elbette ki iman ve dava mücadelesinde duyduğu heyecanıdır.

- “Ömer (ra), Kadisiye'nin öncesinde Sa'd ibni Ebî Vakkas'a mektup yazıyor: ‘Sakin savaşa hemen girme, aradaki engeller sulh yoluyla kaldırılabilirse elçiler

2. Ahmed, 6539

3. 57/Hadîd, 16

4. Heybe, yük taşımak için hayvanın sırtına sonradan koyduğumuz bir eşyadır. Hörgüç ise hayvanın sırtında yer alan, pek çok faydası olan ve hayvanın vücudundan ayrılmayan bir uzuvdur.

Bizler davayı nasıl görüyoruz? Hörgüç mü, heybe mi? Her şey davaya nasıl baktığımızda saklıdır. Davayı hörgüç olarak görüyorsak yorulmaya, bıkmaya, küsmeye, sızlanmaya, olumsuzluğa takılmaya, şahıslara bağlı kalmaya, kibirlenmeye hakkımız yoktur. Çünkü bu dava bütünüyle bizimdir, biz de bütün benliğimizle bu davaya aidiz.

gidip gelsin.' diye belirtiyor. Rüstem Mizal'a bazı elçiler gidip geliyor. Olumlu netice alamıyorlar.

Bunun üzerine Ömer'in (ra), tavsiyesiyle Sa'd ibni Ebî Vakkas, on dört kişilik bir heyet seçiyor. Başlarına da Numan ibni Mukarrin'i emîr tayin ediyor ve İran'ın şahı Yezdi Cerd'e gönderiyor.

Yezdi Cerd, 'Buraya neden geldiniz?' diye soruyor.

Numan, 'Biz sizi kula kul olmaktan kurtarmaya geldik. İman et, dinde kardeşimiz ol. Ya da aramızdan çekil, senin kavmine bu dini ulaştıralım. İkisini de kabul etmezsen aramızda kılıç hakemdir.' diye cevap veriyor.

Yezdi Cerd kızıyor ve 'Siz Araplar ki biz size değer vermez, sözünüzü kale almazdık, uç beylerimize emreder onlar sizinle konuşurlardı. Siz ne konuştuğunuzu bilmiyorsunuz, bu sözlerin faturası ağır olur.' diyor.

Numan, 'Doğrudur, biz değersiz bir topluluktuk. Ancak Allah aramızda peygamber çıkardı. Onunla şerefi ve izzeti bulduk, kula kul olmaktan kurtulup, Allah'a kul olduk. Yaşadığımız izzeti sizinle de paylaşmak istedik.' diye cevap veriyor.

Yezdi Cerd, kızıyor ve askerlerine, 'Götürün bunları, birkaç yiyecek ve giyecek verin, ihtiyaçlarından dolayı buraya gelmişler.' diye söylüyor.

Numan, 'Hayır, biz bunun için buraya gelmedik, kula kulluktan kurtarmak için buraya geldik.' diye aynı şeyleri ifade ediyor.

Bunun üzerine Yezdi Cerd, 'Aranızda en soylunuz kimdir?' diye sorunca Asım ibni Amr, tahkir cezası verileceğini tahmin ederek, 'Benim.' diye kendini öne atıyor.

Yezdi Cerd, 'Bunların hepsini alın, en soylusu olan şu gencin sırtına da toprağımızdan bir çuval toprak koyun ve şehrin ortasında yürütün. Halkım, İslam askerlerinin ne hâle düştüklerini görsünler ve alay etsinler.' diye emrediyor.

Askerler aynen denileni yapıyor. Asım ibni Amr ve diğer on üç kişi şehrin içerisinde dolaştırılıyor ve hakarete maruz kalıyorlar...

Bu heyetin dönüş zamanı geliyor, Asım ibni Amr sırtındaki çuvalı indirmiyor. Kadisiye'nin meydanına kadar götürüyor.

Orada meydanda bir tepeye çıkıyor, 'Ey iman edenler!' diye sesleniyor.

Bakışları üzerine çekince ve insanlar etrafında toplanınca şu şekilde sesleniyor: 'Ey iman edenler! İran'ın toprağını sırtımda size getirdim, gerisini siz kılıçlarınızla getireceksiniz.' Bu sözü duyan sahabeler tekbir getiriyorlar..."⁵

Subhanallah, Asım ibni Amr'ı duraklatmadan, sırtında çuvalı taşıttıran şey nedir? İman sevgisi ve heyecanıdır. Öyle bir heyecana sahipti ki, başkalarını da heyecanlandırıyordu. Bu kıssayı okuduğumuzda bıktık, yorulduk demekten çekinip utanmamız gerekmez mi? Dava için ne yapıyoruz ki yoruluyoruz? Haftada birkaç kere derse gelerek, birkaç hizmet ederek, birkaç kişiye davet götürerek yoruluyorsak Resûlullah'ın ve ashabının hizmetini nasıl değerlendireceğiz?

- Bir de Esmâ binti Ebû Bekir'i hatırlayalım. Allah Resûlü ve Ebû Bekir Medine'ye hicret edecekleri zaman Sevr Dağı'nda konakladılar. Esmâ, beş km uzaklıkta, çıkması zor ve dik olan bu dağa -yedi aylık hamile olmasına rağmen- üç gece boyunca sırtında yemek götürmüştür. Yemekleri bağlayacak bir şey bulamadığı için de belindeki kuşağı ikiye ayırmış, yemeğin ağızını bağlayarak sağlamlaştırmıştır. Burada önemli olan husus şudur: Kuşak o dönemlerde hür lüğün, namuslu kadınların özelliği idi. Kötü kadınların ise bellerinde kuşak olmazdı. Toplumda laf gelme durumu olmasına rağmen "El âlem ne der?" putuna aldırış etmeden belindeki kuşağı da davası için feda etmiş, davasını öncelemiştir.

Peygamberimiz (sav), "Ey Esmâ, burada feda ettiğin bu kuşağına karşılık Allah (cc) sana cennette iki kuşak bağışlayacaktır!" müjdesini vermiş, ona Zâtu'n Nitâkayn lakabını takmıştır.

Evet kardeşim, kıssaları okuduk. Şimdi kendimize dönelim ve soralım: Bizler davayı nasıl görüyoruz? Hörgüç mü, heybe mi? Her şey davaya nasıl baktığımızda saklıdır. Davayı hörgüç olarak görüyorsak; yorulmaya, bıkmaya, küsmeye, sızlanmaya, olumsuzluğa takılmaya, şahıslara bağlı kalmaya, kibirlenmeye hakkımız yoktur. Çünkü bu dava bütünüyle bizimdir, biz de bütün benliğimizle bu davaya aidiz.

Rabbim bizleri zaafplarımıza ve afetlerimize karşı muhafaza etsin. Kendi dininin yardımcısı, mücadelenin öncüsü eylesin. Allahumme âmin.

5. El-Bidâye ve'n Nihâye, İbni Kesir, Hicri 14. Senede Yaşananlar başlığındaki Kadisiye Savaşı bölümünde geçmektedir.

ALLAH TAYYİBDİR, TAYYİB OLANI SEVER

KIRK HADİS ŞERHİ

Ömer AKDUMAN
omerakduman@tevhiddergisi.org

Allah'ın adıyla...

Geçen yazımızda onuncu hadisi ele almış ve tayyib kelimesini izah etmeye gayret etmiştik. Hadisi okuyarak izahata devam edelim:

Ebû Hureyre'den rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Yüce Allah tayyibdir, sadece tayyib olanı kabul eder. Allah, peygamberlere emrettiğini müminlere de emretmiş ve şöyle buyurmuştur:

'Ey resûller! Temiz şeylerden yiye ve salih amellerde bulunun...' ¹

Yine şöyle buyurmuştur:

'Ey iman edenler! Size rızık olarak verdiğimiz temiz yiyeceklerden yiye...' ²

Sonra Allah Resûlü (sav) uzun bir yolculukta olup saçı başı dağınık olan bir adamdan bahsetti ve şöyle buyurdu: 'Adam ellerini semaya doğru kaldırıyor ve 'Ya Rabb, Ya Rabb!' diyerek dua ediyor. Bu adamın yediği haram, içtiği haram, kıyafeti haramdır ve haramdan beslenmiştir. Duasına nasıl icabet edilsin ki!' ³

Amelin Tayyib Olması

Kıymetli Nebimiz (sav), bizlere Allah'ın güzel sıfatlarından olan tayyib sıfatını öğrettikten sonra bunun üzerine bir hüküm bina etmekte, bu sıfattan yola çıkarak bize bir kulluk rotası çizmektedir: "Yüce Allah tayyibdir, sadece tayyib olanı kabul eder." Sen, ey kul, Allah'a sunduğun amellerini gözden geçirmeli, ona sadece tayyib olan amelleri sunmalısın. Zira O (cc), yalnızca tayyiblikle sıfatlanmış olanlarını kabul eder.

Amellerin tayyib olmasından maksat şudur:

– Yapılan amel Allah (cc) tarafından yasaklı bir amel olmamalıdır. Zira Allah'a, O'nu razı etmek için sunulan ameller, helal ve meşru ameller olmalıdır. Bu manayı şu ayette görebiliyoruz:

"Yetimlere mallarını verin ve pis ile temizi değiştirmeyin..." ⁴

Temiz ve tayyib olan yiyecekler kulda salih amellere karşı bir güç ve irade oluşturur. Diğer taraftan habis ve haram olan yiyeceklerden yemek; kalpte bir katılık, bedende bir ağırlık ve insanda önüne geçilmesi zor bir iradesizlik oluşturur.

1. 23/Mü'minûn, 51
2. 2/Bakara, 172
3. Müslim, 1015
4. 4/Nisâ, 2

Temiz ve tayyib olan yiyecekler kulda salih amellere karşı bir güç ve irade oluşturur. Diğer taraftan habis ve haram olan yiyeceklerden yemek; kalpte bir katılık, bedende bir ağırlık ve insanda önüne geçilmesi zor bir iradesizlik oluşturur.

Sufyân Es-Sevrî (ra) der ki:

“Senin için takdir edilen helal rızık gelmeden evvel haram rızka (tamah ederek) acele etme.”⁵

Saîd ibni Cübeyr (rh) ile İbni Museyyeb’in de (rh) benzer manada sözleri bulunmaktadır.

– Bidatler, yasaklanmış olan ameller ve dahi küfür ameller Allah’ı razı etmez. O’na (cc) sunulmamalıdır. “O, kulları için küfre razı olmaz.”⁶ Küfür deyince şunun sorulması mümkündür: Kim Allah’ı razı etmek için ona küfür olan ameller sunacak kadar ahmak olabilir ki?! Aslında soru da güzel, buna taaccüp edilmesi de. Çünkü bu durum büyük bir tezattır. Lakin zamanımızda, işlediği küfür ameliyle Allah’ı razı etmeye gayret eden sefih insanlara bolca şahitlik etmekteyiz; kabirlere, yatırlara dua edenlerden, şeyhlerin eteğine yapışanlardan, parlamentoya girip oradan İslam’a faydalı(!) olmaya çalışanlardan... nice örnekler zikredebiliriz. Allah (cc) bizi kötü akıbetten muhafaza etsin.

– İslam’ın uygun gördüğü ve tavsiye ettiği amel ancak İslami ölçüler içerisinde olmalıdır. Örneğin, sadaka meşru bir ameldir. İslam’ın teşvik ettiği, kardeşliği pekiştiren, mala bağlanmaya engel olan, suyun ateşi söndürdüğü gibi hata ve günah alevlerini söndürüp silen bir amel. Fakat bu amel Allah’ın uygun gördüğü şekilde yapılırsa tayyib olur. Şöyle düşünelim: Rüşvet, haksız kazanç, gasp, hırsızlık, faiz... gibi haram yollardan mal kazanan kimse bunu sadaka olarak verdiğinde ameli

“tayyib/temiz/güzel” olmaz ve böyle bir ameli Allah (cc) kabul etmez: “Bir kimse temiz/tayyib kazancından bir hurmayı sadaka olarak verdiğinde -ki Allah tayyib olandan başkasını kabul etmez- mutlaka Allah onu sağ eliyle alır.”⁷ hadisinden kastedilen de -Allahuâlem- bu olmalıdır.

– Ameli bozan bir gerekçenin olmamasıdır. Riya, kibir, ucub/kendini beğenme, minnet ve eza... amelleri ifsad eden illetlerin başlıcalarıdır. Ameline bunlardan herhangi birisini bulaştıran bir müminin amelleri batıldır. Zira ameli tayyib değildir. Allah (cc) amellerden tayyib olmayanları kabul etmez.

– İnancı da bir amel olarak kabul edersek diyebiliriz ki: Allah inanç ve itikadlardan sadece tevhidi kabul eder. Tevhid inancı, tayyib olan bir ameldir. Bunun karşısında olan her türlü inanış, akide fasiddir, boştur ve habistir:

“Allah’ın (tevhidi) nasıl örneklendirdiğini görmedin mi? Güzel söz (Lailaheillallah), kökü sabit, dalları ise gökyüzüne ulaşmış güzel bir ağaç gibidir. (O ağaç) Rabbinin izniyle her zaman yemişini verir. İnsanlar öğüt alsınlar diye Allah onlara örnekler veriyor. Kötü söz (şirk) ise kökü yerden koparılmış, istikrarı olmayan kötü bir ağaç gibidir.”⁸

Yiyeceklerin Tayyib Olması

Allah Resûlü (sav) bu kısmı iki ayet üzerinden anlattığı için biz de ilgili kısmı okuyup ayetleri izah edelim:

Allah (cc) peygamberlere emrettiğini müminlere de emretmiş ve şöyle buyurmuştur:

“Ey resûller! Temiz şeylerden yiyecek ve salih amellerde bulunun...”

Yine şöyle buyurmuştur:

“Ey iman edenler! Size rızık olarak verdiğimiz temiz yiyeceklerden yiyecek...”

Allah Resûlü (sav) hadisin devamında Allah’ın (cc), peygamberlerine emrettiği şeyi müminlere de emrettiğini bildirmektedir. Resûllere emredilenin müminlere de emredilmesi büyük bir şereftir. Çünkü Allah’ın, insanların arasından seçtiği seçkin topluluğa emrettiğini müminlere emrediyor olması, onların Allah yanındaki değerini/kiymetini ifade eder.

– Tayyib olan yiyeceklerin yenilmesi sadece bizim ümmetimize değil, diğer resûllere ve onların ümmetlerine de

5. İbn-i Kesir Tefsiri, Polen Yayınları, 3/11, Nisa Suresi, 2. ayetin tefsiri

6. bk. 39/Zümer, 7

7. Buhari, 1410; Müslim, 1014
8. 14/İbrâhîm, 24-26

emredilmiştir. O hâlde bu mesele Allah'ın yanında ehemmiyetli bir konudur. Her dönemde Allah (cc), yiyeceklerin bir kısmını pis ve habis olmaları nedeniyle insanlığa yasaklarken; faydalı, temiz ve güzel olanları onlara helal kılmıştır. Bunun üzerinde düşünmek ve tefekkür etmekte fayda vardır. Kısaca şuna değinebiliriz ki: Yiyecek ve içeceklerin, insanın süluk ve ahlaki üzerinde azımsanmayacak bir etkisi vardır. Küresel tuğyanın bugün yiyecekler, ekinler, meyveler üzerine ne kadar titrediğini, bunun için özel projeler geliştirdiğini görmemek mümkün değildir.

– Allah'ın bütün resûllere ve müminlere yönelik, hatta bütün insanlığa yönelik⁹ bir emrinin yiyecekler konusunda olması, tarih boyunca bu konuda yaşanan sorunlar nedeniyledir. Şöyle izah edebiliriz:

“İslam'ın ortaya çıktığı yıllarda ve ondan önceki asırlardaki kavimlerin tarihini bilmeyen kimse, bu ayetin manasını tam olarak anlayamaz. Çünkü (o tarihte) müşrikler ve Ehl-i Kitab gruplar ve sınıflar hâlinde bulunuyorlardı. Bunlardan, kendi nefesine çeşitleriyle veya gruplar hâlinde belirli şeyleri haram kılanlar vardı. Mesela Araplarda haram kılan 'El-Bahîre' ve 'Es-Sâibe' gibi. Araplar dışındaki başka kavimler için de haram sayılan bazı hayvanlar gibi. Hristiyanlardaki en yaygın mezhep şu idi: Kendisi ile Allah'a yaklaşılacak en yakın şey, nefse işkence etmek, onu küçümsemek ve onu lezzetli helal şeylerin hepsinden mahrum kılmak; vücudu ve onun için gerekli olan şeyleri küçümsemek. Bunları yapmadan ruh için hayat olmayacağına ve Yüce Allah'ın, bizden ruhu canlandırmadan başka bir şeyi kabul etmeyeceğine inanmak. Temiz ve helal şeylerden mahrum kalmanın çeşitli şekilleri vardı. Bunlardan bir kısmı azizlere, rahiplere ve papazlara aitti. Bir kısmı da herkes için genel olarak bulunuyordu. Çok sayıdaki oruç çeşitleri gibi. El-Azra (Meryem) ve azizlerin orucu gibi.

Bazı mahrumiyet kısımlarında da onlar, balık etini değil, diğer etleri ve yağı kendi nefislerine haram kılıyorlardı. Bazı çeşitlerinde de (kendi nefislerine) balığı, sütü ve yumurtayı yemeyi de haram kılıyorlardı. Bütün bu hükümleri ve kanunları liderler ortaya koymuştu. Bunların, Tevrat'tan veya Mesih'ten (as) nakledilen hiçbir aslı yoktur. Böylece o liderler (Allah'a) ortaklar oldular. Ve onlar hakkında şu ayetler indi: '(Yahudiler) Allah'ı bırakıp bilginlerini (hahamlarını); (Nasraniler) de rahiplerini ve Meryem oğlu Mesih'i (İsa'yı) rabler edindiler.'¹⁰ Bu hükümler, putperest olan atalarından onlara miras yoluyla intikal etmiştir. Bu hükümler, temiz ve helal şeylerin çoğunu haram kılan ve Allah'a yaklaşmanın nefse işkence etmekle ve nefsi hoşnut eden şeyleri terk etmekle sınırlı olduğuna inanan putperest atalarından onlara miras yoluyla intikal etmiştir. Çünkü onlar dinlerinde, Mesih ve havarilerinin ahlak ve davranışlarında bu

davranışlarını destekleyen zühdü isteyen çok miktarda hükümleri gördüler.”¹¹

– Helal kılınmış olan yiyeceklerden yemek her iki ayet-i kerimede de emredilmektedir. Ancak bu emir vacipliği gerektirmemekte, mübahlığı ifade etmektedir. Elbette ki bir insan ölümle burun buruna gelecek kadar aç kalırsa, onun haram yiyeceklerden yemesi farz olur.

– Resûllere seslenen Allah (cc) önce temiz olan yiyeceklerden yemeyi, ardından salih amel yapmayı emretmektedir. Burada ise bir nükteye dikkat çekilmektedir: Temiz ve tayyib olan yiyecekler kulda salih amellere karşı bir güç ve irade oluşturur. Diğer taraftan habis ve haram olan yiyeceklerden yemek; kalpte bir katılık, bedende bir ağırlık ve insanda önüne geçilmesi zor bir iradesizlik oluşturur. Bu iradesizlik nedeniyle de salih amellerden uzak kalır.

9. bk. 2/Bakara, 168

10. 9/Tevbe, 31

11. Tefsirü'l Menâr, 2/155-156

BOŞ SÖZ

“Boş sözde hayır yoktur
Aslına bakacak olursan.
Gencin susması daha güzeldir
Vakitsiz konuşmaktan.
Belli olur şahsiyeti
Alnındaki parıltıdan.
Kim gizlenebilir senden
İçi dışı bir olan dostuna bakarken sen.
Ne emin kimseler vardır ki inançlarından
Küfür yenmiştir imanlarını
Ve çevirmiştir göğsünü, başka görüşe.
Sonunda satarak dinlerini
Satın almışlardır dünyalarını.”¹

1. Divan, İmam Şafii'nin Şiirleri, Şule Yayınları, s. 216

HİDAYET KANDİLLERİ

Salim KANDEMİR
salimkandemir@tevhiddergisi.org

İKİ KUŞAK SAHİBİ: ESMÂ BİNTİ EBÎ BEKİR

أسماء بنت أبي بكر – Esmâ binti Ebî Bekir Es-Sıddîk ibni Ebi Kuhafe Osman ibni Amr ibni Ka'b ibni Sa'd ibni Teym

Evvelki yazımızda Esmâ binti Ebî Bekir'in (r.anha) ailesinden, şahsiyetinden ve Hicret hadisesindeki fedakârlıklarından bahsetmiş, Allah Resûlü'nün (sav) dilinden o kutlu lakabı nasıl aldığını anlatmıştık. Son olarak "Esmâ bu fedakârlıklarıyla bizlere bir şey söyler." demiştik. Şimdi ise Esmâ (r.anha) sabrıyla, vakarıyla, savaşımıyla söylemeye devam edecek, bizler de dinlemeye...

Esmâ ve Zubeyr

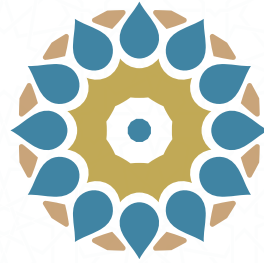
Esmâ (r.anha) Hicret'ten yaklaşık bir yıl önce Safiyye'nin¹ (r.anha) vesilesiyle Zubeyr ibni Avvâm (ra) ile evlenmiş, bu güzel evliliğin meyvesini daha ilk aylarda karnında taşımaya başlamıştı. Allah Resûlü (sav) Ebû Bekir'le (ra) birlikte Medine'ye sağ salım hicret ettikten sonra Esmâ da ailesiyle birlikte Medine'nin yolunu tutmuştu. Medine'ye varınca başta babası olmak üzere bekleyenlerini sevindirmişlerdi.

Ashab Medine'ye hicret edince, havası muhacirlere yaramamış ve birçoğu hastalanmıştı. Bu hastalığa Mekke'nin özlemi de eklenince bir hayli üzölmüşlerdi. Bu olumsuz havaya Müslimlerin Yahudiler tarafından sihirlendiği ve bundan dolayı çocuklarının olmayacağı şayiası da eklenince artık tam bir moral çöküntüsü içerisine girmişlerdi.

Durumu gören Allah Resûlü (sav) her zaman olduğu gibi arkadaşlarının hem hastalığı hem de özlemi için, "Allah'ım! Bizlere Mekke'yi sevdirdiğin gibi veya ondan daha fazla Medine'yi de sevdire. Allah'ım! Sa'mıza ve müddümüze (bunlarla ölçülen rızıklarımıza) bereket ver. Burayı bizler için hastalıklardan temizle. Hummasını da Cuhfe'ye naklet."² diyerek duaya sarılmıştı.

Allah da (cc) Nebi'sinin (sav) duasına icabet etmiş, Müslimlere Medine'yi sevdirmiş, onları temiz yiyeceklerle rızıklandırmış ve orayı hastalıklardan arındırmıştır. Daha önemlisi Hicret'ten iki ay sonra gelen mutlu bir haberle tüm kötü söylentileri yıkmış ve ashaba büyük bir sevinç yaşatmıştır. Bu mutlu haber, hayırlı bir neslin habercisi, İslam'ın ilk çocuğu, Esmâ ve Zubeyr'in oğlu Abdullah'tı...

Şu sıralarda birçok salih amelde olduğu gibi sadaka vermek de yalnız erkeklerin ifa etmesi gereken bir amel olarak kabul ediliyor. Ne erkekler kadınları bu alanda teşvik ediyor, ne de kadınlar böyle bir çaba içerisine giriyor. Bu yanlış anlayışı ve davranışı düzeltmek için Esmâlara ihtiyacımız var. Bilhassa da yiğit Müslimelerin, genç muvahhidelerin bu örnekliliği en izzetli ve iffetli hâliyle bu asra taşımalarına. Yoksa hakkın yeryüzüne hâkim olması nasıl gerçekleşebilir ki?

1. Safiyye binti Abdulmuttalib (r.anha), Zubeyr'in (ra) annesi, Allah Resûlü'nün (sav) de halasıdır. Yani Esmâ (r.anha) Allah Resûlü'nün (sav) kuzeniyle evlidir.
2. Buhari, 1889; Müslim, 1376

Çektiği onca acıya bir de ayrılık eklenmiş, fakat o sadece sabretmiş ve ecrini Allah'tan beklemiştir. İşte bu güzel tutum Müslimlere örnek olmalıdır. Hayat bazen yolunda gitmeyebilir. Menfi durumlar yaşanabilir. Buna rağmen yaşamın her alanında duygusallıktan kaçınıp şeriatla bağlılıkla hareket etmek gerekir. Nefsinin kışkırtmasıyla kişi kendi şahsiyetini çiğnememelidir. İslam kimliği son nefese kadar muhafaza edilmelidir.

Muhammed ibni Abdurrahman'dan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

“Muhacirler Medine'ye gelip orada ikamet etmeye başladıkları zaman Muhacirlerin çocuğu olmuyordu. Bunun üzerine, 'Yahudiler bizi büyülediler.' dediler.

Öyle ki bu söz iyice yayıldı ve insanlar böyle düşünmeye başladılar. Hicret'ten sonra İslam'da Muhacirlerin ilk doğan çocuğu Abdullah ibni Zubeyr oldu.

Ravi dedi ki: 'Bu sevinçten dolayı Müslimler öyle bir tekbir getirdiler ki Medine bu tekbirle sallandı. Müslimler ferahlamışlardı...'

Sonra annesi çocuğu beze sarıp Allah Resûlü'ne (sav) götürdü. Allah Resûlü (sav) hurma çiğneyip ağzına verdi ona dua etti. Sonra kulağına namaz ezanı okunmasını emretti ve Ebû Bekir kulağına ezan okudu.”³

Hişam ibni Urve'den (rh) şöyle rivayet edilmiştir:

“Abdullah ibni Zubeyr, İslam'dan sonra doğan ilk çocuktur. Esmâ onu Kuba'da dünyaya getirmişti. Kendisiyle Nebi'nin (sav) yanına geldi ve Nebi ona, 'Abdullah' ismini verdi. Sonra damağına hurma aldı ve çiğneyip ağzına koydu.”⁴

İşte böylece annesi Esmâ binti Ebî Bekir, babası Zubeyr ibni Avvâm gibi iki kıymetli şahsın çocukları Allah Resûlü (sav) ve müminler için büyük bir mutluluk vesilesi olmuştur.

Her ne kadar bu güzel çiftin her biri çok değerli kimseler olsa da; İslam'a çok kıymetli evlatlar kazandırsalar

da; hayatları sayılamayacak kadar çok hayırla dolu olsa da; bu güzel evlilik otuz yılı aşkın bir süreden ve sekiz çocuktan sonra son bulmuştu.⁵

Bu durumun en temel nedeni Zubeyr ibni Avvâm'ın (ra) kıskançlığı ve eşine sert davranmasıydı. Zubeyr ibni Avvâm Allah Resûlü'nün (sav), “Her nebinin bir havarisi vardır, benim havarim de Zubeyr'dir.”⁶ dediği, “Anam babam sana feda olsun.”⁷ dediği, “Zubeyr cennettedir.”⁸ dediği ve daha birçok övgüye sahip olan bir sahabidir. Ancak insan olmanın bir gereği olarak hataları da yok değildir. Bizler zaten sahabeye böyle iman ederiz. Onlar doğrularıya da yanlışlarına da bizlere örnektir. Zubeyr de (ra) öyledir. Birçok fazilete sahip olmasıyla birlikte fitratındaki kıskançlığın ve sertliğin dozunu bazı zamanlar kaçırmıştır.⁹ Örneğin, Esmâ (ranha) bir zaman kıskançlığından çekindiği için Allah Resûlü'nün (sav) terkisine binmekten bile çekinmiştir.

Esmâ binti Ebî Bekir'den (ranhum) şöyle rivayet edilmiştir:

“Zubeyr benimle evlendiğinde yeryüzünde mal ve köle namına hiçbir şeyi yoktu. Su çeken bir deve ile atı dışında hiçbir şeye sahip değildi. Ben de atının yemini verir ve sulardım. Su kovanını onarıp dikerdim, hamuru yoğururdum. Ancak güzel ekmek yapamazdım. Ensar'dan bazı hanım komşularım benim ekmeğimi pişirirdi. Onlar gerçekten sadakatli kadınlardı. Allah Resûlü'nün (sav) Zubeyr'e iktâ¹⁰ olarak verdiği araziden hurma çekirdeklerini başımın üzerinde taşırdım. Bu arazi evimden üçte iki fersahlık mesafedeydi.¹¹ Bir gün hurma çekirdekleri başımın üzerinde gelirken Allah Resûlü (sav) ile karşılaştım. Beraberinde Ensar'dan birkaç kişi vardı. Beni çağırdı ve sonra da beni terkisine bindirmek için (devesine çöktürmek amacıyla) 'ih ih' dedi. Ancak ben erkeklerle beraber yürümekten utandım. Ayrıca Zubeyr'i ve kıskançlığını hatırladım. Zubeyr insanların en kıskancıydı. Allah Resûlü (sav) benim utandığımı anladığından yoluna devam etti.

Zubeyr'in yanına geldiğimde dedim ki: 'Allah Resûlü (sav) beni hurma çekirdeklerini başımın üzerinde taşıırken gördü. Beraberinde de ahabından birkaç kişi vardı. Arkasına bineyim diye devesini çöktürdü, ben de ondan utandım ve senin kıskançlığın aklıma geldi (bu yüzden binmedim).'

3. Et-Tabakatu'l Kubra, İbni Sad, Mektebetü'l Hanci, 6/473-474; Tarihu Dimeşk, İbni Asakir, Daru'l Fikri, 28/155; Siyeru A'lamin Nubela, Zehebi, Müessesetü'r-Risale, 3/365; Fethu'l-Bari, İbn Hacer El-Askalani, Darul-Ma-rife, 9/589
4. Et-Tabakatu'l Kubra, İbni Sad, Mektebetü'l Hanci, 6/474; Tarihu Dimeşk, İbni Asakir, Daru'l Fikri, 28/150

5. bk. Et-Tabakatu'l Kubra, İbni Sad, Daru Sadır, 8/249-253; Tarihu Dimeşk, İbni Asakir, Daru'l Fikri, 69/17; Siyeru A'lamin Nubela, Zehebi, Müessesetü'r-Risale, 2/292
6. Buhari, 2846; Tirmizi, 3745; İbni Mace, 122
7. Et-Tabakatu'l Kubra, İbni Sad, Daru Sadır, 3/106; Delailu'n Nubuvve, Beyhaki, Daru'l Kutubi'l İlmiyye, 3/440
8. Ebu Davud, 4649;
9. bk. Siyeru A'lamin Nubela, Zehebi, Müessesetü'r-Risale, 2/292; Usdu'l-Gabe fi Ma'rifeti's Sahabe, İbni'l-Esir, Daru'l Kutubi'l İlmiyye, 7/7
10. İktâ, İslam devletinin kamuya ait arazisini mülkiyet, işletme veya faydalanma hakkını uygun gördüğü kimselere tahsis etmesidir.
11. Fersah, o dönemlerde kullanılan bir ölçü birimidir. Kaynaklarda yaklaşık 5-6 km'ye tekabül eder.

Bunun üzerine Zubeyr dedi ki: Allah'a yemin ederim, senin hurma çekirdeklerini taşıman, onun terkisine bin-menden bana daha ağır gelir.'

Esmâ dedi ki: '(Bu hâlim) Ebû Bekir'in bana atın ba-kımını üstlenen bir hizmetçi gönderinceye kadar sürdü. Onu gönderdiğinde sanki beni kölelikten azat etmiş oldu.'¹²

Esmâ zaten Mekke'de yeterince eziyet görmüştü. Bunun üzerine yaşadığı bazı hastalıklar, çektiği fakirlik, sekiz çocuğun bakımı ve evin işleri, bir de tüm bunların üzerine evliliğindeki olumsuzluklar da eklenince artık sabretmesi iyice güçleşiyordu. Bu yüzden bazen gelip babasına şikâyetle bulunuyordu. Ebû Bekir (ra) ise her yerde olduğu gibi burada da o güzel örnekliliğini sergiliyor ve bir baba olarak kızına her şeye rağmen sabretmesini öğütüyordu.

İkrime'den (rh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Esmâ binti Ebî Bekir, Zubeyr ibni Avvâm'ın nikâhı altındaydı ve Zubeyr ona sert davranıyordu. Esmâ ba-basına geldi bu durumdan şikâyetle bulundu.

Ebû Bekir dedi ki: 'Ey kızcağızım! Sabret. Çünkü bir kadının salih bir eşi varsa ve o öldükten sonra evlen-mezse cennette bir araya getirilirler.'¹³

Tüm uğraşlara rağmen Esmâ (r.anha) ve Zubeyr'in (ra) evlilikleri yürümemiş ve uzun bir müddet sonra ayrıl-mışlardır.

Hişam ibni Urve'den (rh) şöyle rivayet edilmiştir:

"Zubeyr, Esmâ'yı boşadı ve Urve'yi yanına aldı. Urve o günlerde küçüktü."¹⁴

Fakat Esmâ babasının öğüdünü unutmamış, Zubeyr'den sonra vefat edinceye kadar kimseyle evlenmemiştir. Uzun bir süre yalnız yaşamıştır.

Hiçbir evliliğin tarafları mutlu olarak ayrılmazlar. Ayrılık çoğu zaman acı olmuştur. Bu yüzden talak Allah'ın (cc) en sevmediği helaldir. Dikkat buyurun, helaldir; ancak Allah (cc) sevmez.

Abdullah ibni Ömer'den (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

"Allah-u Teâlâ'ya en sevimsiz helal talaktır."¹⁵

Her ne kadar hoş olan bir durum olmasa da birçok insanın, hatta birçok sahabinin yaşadığı bir durumdur. Çünkü bir ilişkinin düzelmesi için tüm çabalar sarf edil-

Üstün şahsiyet sahibi her kişinin ortak özelliği cömert olmasıdır. Çünkü infak ettikçe arınmış, arındıkça sadakati artmış, sadakati arttıkça da kişiliği yücelmiştir. Gerçek erdeme ancak kendi arzularını ertelleyip başkalarının gereksinimlerini önceleyen insanlar erişebilir. Böyle kimselerin en büyük mükâfatı dünyada nefislerinin bencilliğinden korundukları gibi ahirette kurtuluşa ermeleridir: Konumuz özelinde Esmâ Annemiz bir kadın olarak sürekli vakarla ve sükûnetle davranmış ve hiçbir zaman kişiliğini zedelememiştir.

mişse ve düzelmemişse, artık kişiye ciddi manada zarar veriyor ve yürümüyorsa son çare ayrılıktır.

Burada önemli olan İslam'ın öğütlerinin göz ardı edil-memesi ve samimiyetle elden gelen her şeyin yapılması,¹⁶ aradaki karşılıklı iyiliklerin unutulmaması,¹⁷ diğer tarafın hakkına girilmemesidir.¹⁸ Tıpkı Esmâ ve Zubeyr gibi (r.anhuma). Onlar yaşanan onca şeye rağmen birbirlerine zulmetmemişler, yalan söylememişler, iftira atmamış-lardır. Herhangi kötü bir yola tevessül etmemişlerdir. Günümüzde evliliklerinde sorun yaşayan birçok çiftin aksine sürekli sükûnetle davranmışlardır. Konumuz öze-linde Esmâ (ra) bir kadın olarak hiçbir zaman vakarı elden bırakmamış ve kişiliğini zedelememiştir:

"...Bu onun büyük bir akıl, sağlam bir din, sabırlı bir kalp sahibi olduğunu ve musibetlere katlanmakta kuv-vetli olduğunu gösterir."¹⁹

Çektiği onca acıya bir de ayrılık eklenmiş, fakat o sadece sabretmiş ve ecrini Allah'tan (cc) beklemiştir. İşte bu güzel tutum Müslimlere örnek olmalıdır. Hayat bazen yolunda gitmeyebilir. Menfi durumlar yaşanabilir. Buna rağmen yaşamın her alanında duygusallıktan kaçınıp şeriata bağlılıkla hareket etmek gerekir. Nefsinin kış-kırtmasıyla kişi kendi şahsiyetini çiğnememelidir. İslam kimliği son nefese kadar muhafaza edilmelidir.

12. Buhari, 5224; Müslim, 2182

13. Et-Tabakatu'l Kubra, İbni Sad, Daru Sadır, 8/251; Tarihu Dimeşk, İbni Asakir, Daru'l Fikri, 69/16

14. Et-Tabakatu'l Kubra, İbni Sad, Daru Sadır, 8/253; Tarihu Dimeşk, İbni Asakir, Daru'l Fikri, 69/16

15. Ebu Davud, 2178; İbni Mace, 2018; Hadisin sıhhatinde ihtilaf edilmiştir; bk. El-İledü'l Vâride Fi'l-Ehâdîs'in Nebeviyye, Dârekutnî, Daru Tayyibe, 13/225

16. bk. 2/Bakara, 228-229

17. bk. 2/Bakara, 237

18. bk. 2/Bakara, 231

19. Usdu'l-Ğabe fi Marifeti's Sahabe, İbnü'l-Esir, Daru'l Kutubi'l İlmiyye, 7/7

Esmâ (r.anha) ve infak

Üstün şahsiyet sahibi her kişinin ortak özelliği cömert olmasıdır. Çünkü infak ettikçe arınmış, arındıkça sadakati artmış, sadakati arttıkça da kişiliği yücelmiştir. Gerçek erdeme ancak kendi arzularını erteleyip başkalarının gereksinimlerini önceleyen insanlar erişebilir. Böyle kimselerin en büyük mükâfatı dünyada nefislerinin bencilliğinden korundukları gibi ahirette kurtuluşa ermeleridir:

“Kendilerinden önce (Medine) yurdunu hazırlayan ve iman ehli olan (Ensar), onlara hicret edenleri severler ve (Muhacirlere) verilenlerden dolayı içlerinde bir çekeme-
mezlik hissetmezler. Şiddetle ihtiyaç duymalarına rağmen (kardeşlerini) kendilerine tercih ederler. Kim de nefsinin bencilliğinden korunursa işte onlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.”²⁰

Tabii ki bu erdem ehlinin başında Muhacir ve Ensar gelir. Ayette de ifade edildiği gibi onlar birbirlerini severler ve birbirlerine infakta bulunurlardı. Bu yüzden kurtuluşa erenlerin ta kendileridir. Esmâ da (r.anha) onlardan biridir. Birçok fazilette olduğu gibi infaktan da üzerinde izler taşır. Kendi malından infak etmiştir, yetmemiş malı kalmadığında eşinin eve getirdiklerinden de infak etmeye çalışmıştır:

Abbad ibni Abdullah ibni Zubeyr'den (rh) şöyle rivayet edilmiştir:

“Esmâ binti Ebî Bekir, Nebî'ye (sav) geldi ve ‘Ey Allah'ın Nebisi! Benim Zubeyr'in getirdiğinden başka bir malım yoktur. Zubeyr'in bana getirdiğinden infak edersem bana bir günah var mıdır?’

Allah Resûlû de (sav), ‘Güç yetirebildiğin kadar infak et. Toplayıp biriktirerek cimri davranma, sen cimri davranırsan Allah da sana cimri davranır.’ buyurdu.”²¹

Sahabilerin birbirinden farklı infak etme şekilleri vardı. Kimisi malının hepsini verirdi, kimisi yarısını verirdi, kimisi arta kalanı verirdi. Kimisi Allah'ı (cc) ticaretine ortak ederdi, kimisi biriktirir sonra toplu bir şekilde verirdi, kimisi de eline geçeni hiç bekletmeden o anda verirdi. Esmâ'nın (r.anha) özelliği Allah Resûlû'nün (sav) tavsiyesi üzerine saymadan ve bekletmeden infak etmesidir.

Abdullah ibni Zubeyr'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

“Aîşe ve Esmâ'dan daha cömert bir kadın görmedim. Onların cömertliği birbirinden farklıydı. Aîşe bazı şeyleri toplar, bir araya getirir, yanında belli bir miktar olunca artık verilecek yere verirdi. Esmâ'ya gelince o hiçbir şeyi yarına bırakmazdı.”²²

Esmâ kısıtlı dönemlerde ya da belli zamanlarda infak etmemezlik yapmazdı. O her zaman ve sürekli infak ederdi. Çünkü onun bu özelliği, nefisinden ayrılmaz bir ahlak hâline gelmişti:

Muhammed ibni Muktedir'den (rh) şöyle rivayet edilmiştir:

“Esmâ binti Ebî Bekir eli açık bir kişiliğe sahipti.”²³

Ve hatta öyle ki yalnız kendisi infak etmez, çevresindekileri de bekletmeden infak etmeye teşvik ederdi.

Fâtıma Annemizden (r.anha) şöyle rivayet edilmiştir:

“Esmâ, kızlarına ve ehline şöyle derdi: Erkekler infak edin ve siz kadınlar da infak edin ve tasaddukta bulunun. İyilikleri bekletmeyin, şayet bekletirseniz o iyilik olmaz. Fakat sadaka verirsiniz kaybedeceğiniz bir şey yoktur.”²⁴

Şu sıralarda birçok salih amelde olduğu gibi sadaka vermek de yalnız erkeklerin ifa etmesi gereken bir amel olarak kabul ediliyor. Ne erkekler kadınları bu alanda teşvik ediyor, ne de kadınlar böyle bir çaba içerisine giriyor. Bu yanlış anlayışı ve davranışı düzeltmek için Esmâlara ihtiyacımız var. Bilhassa da yiğit Müslimelerin, genç muvahhidelerin bu örnekliliği en izzetli ve iffetli hâliyle bu asra taşımalarına. Yoksa hakkın yeryüzüne hâkim olması nasıl gerçekleşebilir ki?

Devam edecek inşallah...

20. 59/Haşr, 9

21. Müslim, 1029; Buhari, 1434

22. Siyeru A'lamin Nubela, Zehebi, Müessesetü'r-Risale, 2/292; Tarihu'l İslâm, Zehebi, Daru'l Kutubi'l Arabiyye, 5/356

23. Siyeru A'lamin Nubela, Zehebi, Müessesetü'r-Risale, 2/292; Et-Tabakatu'l Kubra, İbni Sad, Daru Sadır, 8/252

24. Et-Tabakatu'l Kubra, İbni Sad, Daru Sadır, 8/252; Tarihu Dımeşk, İbni Asakir, Daru'l Fikri, 69/18

ÂDİYÂT

Koşan atlar değil bakın, kanatlanmış parmaklar
Hücûmdadır zulumâta, bünyan-ı mersus satırlar
Onca ırağa ışık saçıp parıldar mıymış kılıçlar?
Kasem olsun Âdiyâta, kılıçtan keskin gibi tuşlar

Tevhid ile şerha eder mücrim kalpleri mısralar
Ehli adavetin hece hece gecesini kâbuslar
Harf nizamında filler dolu, Ebreheli medyalar
Âsîfât... Fârîkât... Şafaklarda, gecelerde Âdiyât...

Zamanın sonsuzluğunda art arda akınlar
Tırnağa yaslı parmak, saçıp savur kıvıllar
Gökten ateş toplarına tutulmuş gibi şeytanlar
Sadâyı tevhidi bastıracakmış, kakofolink nutuklar

Bil ki mevzidir, rampadır ve barikattır ekranlar
Paganist marabalar, atalarından da azgınlar
Atlısıyla yayasıyla İblis, mücrim ve habis ruhlr
Kudurgan bir ğayzla dolu, onlar binler yığınlar

Cehresi beniâdem, karanlıktan katmanlar
Her zamankinden daha donanımlı düşmanlar
Koyu karanlık zemheride, baharı hışırdatır
Zihinleri durultur, kalp diriltir baskınlar

İslâm yüklüdür âtî, maziden sarkan sefer
Göçenlerin ardından cenkte kalan kalender
Kalplerde ve zihinlerde seni bekler fetihler
İbretler albümünde, yenilmez denilenler

Yağmurdan önce rüzgâr ile sökün eder bulutlar
Davran fitrat katiline, Âdiyât olsun parmaklar
Söndür semumu görünsün o şeytani suratlar
Bitsin nesilleri rehin alan korkunç hile ile tuzaklar

İşıldat kararmış ruhları, ölmeden dirilsin kullar
Vakit devrini işte, henüz yeni tamamlar
Ey Ehl-i Bedir ahfâdı, sevdıyla yunmuş yürekli
Arınmış gibi Kevser'le, sal kavgalara kendini.

HER ŞEYE DAİR

MAHİ
mahi@tevhiddergisi.org

BİN DEVİR DOKUZ KİLO

"İlerlemiş yaşına ve kısır hanımına rağmen çocuk istedi Allah'tan be oğlum. Bu bize şunu öğretmeli: Ne istediğinin önemi yok. Çünkü veren, El-Kadîr, yani sonsuz kudret sahibi, her şeye gücü yeten. Yaratmak için sebebe ihtiyaç duymayan... Ol deyince oldurtan. Ben niye istemeyeyim. Ayrıca bana dua edin size icabet edeyim derken O, niye tereddüt edeyim?"

Babaannem erkenden uyanmış, Kur'ân'ını alıp pence-
renin önüne oturmuştu. Arada bir camdan bakıyor,
gelen geçeni yokluyordu. Belli ki birini bekliyordu. Hayırdır,
dedim uykulu gözlerle. Gülümseyerek silkti omzunu. Uzat-
madım. Elimi yüzümü yıkayıp mutfığa geçtim. Kahvaltı
sofrasını hazırladım yavaş yavaş. Ekmek sepetine bakma-
ya korkuyordum. Fırına gitmekten hiç hazzetmiyordum.
Oh, şükürler olsun. Bir ekmeğin dörtte üçü kadarı kalmış
dünden. Buzdolabını açtım. Off... Şu kokuyu önlemenin bir
yolu yok muydu? Herkesin dolabı böyle bizimki gibi ağır
mı kokuyordu, merak ediyordum. Dolapta sıralı kapaklı
kaseleri çıkardım. Bunlar her gün soframıza konuk olan
kahvaltılıklarımızdı. Birkaç çeşit... Zeytin, beyaz peynir
ve komşunun ikram ettiği reçel... Bizim için dördüncü bir
çeşidin varlığı lükstü, lakin hiç olmuyor da değildi. Hayır
sahipleri kuru baklagillerden usanıp bazen böyle jestler
yapar, erzak kolilerine pastırma, sucuk ya da yumurta
bırakırlardı. Sahi, biz fakirler hep nohut, kuru fasulye mi
yemeliydik? Ya da bu hayır sahipleri pirinç ve şehriyeyi mi
çok seviyordu da her kutudan yalnızca bunlar çıkıyordu?
Hâlâ anlamış değilim.

Neyse, şu çayı da demledim mi tamamdır. Babaannemin
deyimiyle nimetlerle donatılmış soframız neredeyse hazır.
Evet, evet... Yanlış okumadınız. O, bu sofraya bile, mükellef
bir sofraya, diyor. Bunu bulamayanlar da var, diyor. Allah'ın
bize ikramıdır, nankörlük etmeyelim yavrum, diyor... Daha
çok şeyler diyor da başınızı şişirmemek için kısa kesiyorum.
"Babaanne, buyur, sofraya hazır." diyecektim neredeyse.
Nasıl buyuracak kadın? Yürüyemiyor ki. Gidip kucaklaya-
yım. Zaten küçük bir kadın. Zayıf olduğu için de çok hafif.
Bakımı çok kolay. Hooop diye bir kucaklıyorum. Bazen
kollarımın arasında döndürüyorum onu. Küçük kızlar gibi
neşeli kahkahalar atıyor. Bir odadan diğerine koşturuyorum
kucağımda. Gülmekten konuşmıyor. Ben durunca, "Oğ-
lum, at gibi ne koşturuyorsun beni sırtında? İndir yavrum."
diyor. "E gülüyordun biraz evvel, hoşlanmıyor musun?"
diyorum. "Yok be evladım, başım dönüyor. Ben senin bir
ânda coşmana, evin içinde at gibi koşturmana gülüyorum."
diyor. Onu gülerken görmeyi seviyorum. Gülmek ona çok
yakışıyor. Yanağına batan gamzesi ve ışıldayan gözleriyle
çok güzel bir kadın o.

Sofradayız. Ağzından laf almaya çalışıyorum:
“Hayırdır, kimi bekliyorsun camlarda?”
“Hiiiç. Bakınıyordum.”
“Yok yooook, sen öyle boş yere bakınmazsın.”
“Aman, ağzımızda baklanın ıslanmasına müsaade etmiyorsun be oğlum. Gelince görürsün. İhlasımı çıkarıyorsun.”
“Ooo... Muhlise Hanım... Yine ne istedin Allah’tan?”
“Neye ihtiyacım varsa onu.”
“Biz fakiriz. Her şeye ihtiyacımız var.”
“Allah’tan kork oğlum. Bak hele, her şey mi ihtiyacın olan, yoksa birkaç şey mi?”
“Neyse yine başlamayalım. Yenileceğim güreşe girmeyeceğim bu sefer.”
“Ha şöyle evladım. Elindekine şükret.”
“Haklısın babaanne. Ama ne olur söyle, ihtiyacımız olan o bir şey ne?”
“X marka, bin devirli, altı programlı dokuz kiloluk bir çamaşır makinesi. Rahatladın mı?”
“Yaaa babaanne kilosunu ve devrini de mi belirttin du-
anda?”
“Evet, tabii belirttim. ‘Ne istersen onu veririm.’ diyor Rabbim. Ben de bunu istiyorum.”
“Hadi bakalım, heyecan başlasın...”
“Dalga geçme zevzek...”
“Tamam tamam, sustum.”

Hem konuştuk hem kahvaltımızı yaptık. Babaannemi sofradan kaldırıp camın önüne getirdim tekrar. Bense mutfağı toplayıp, derslerimin başına geçtim. Arada gözüm babaanneme takılıyor, yüzündeki tebessümü, tevekkülü izliyorum, tekrar dersime dönüyordum. Bir ara öyle dalmışım ki zil sesiyle sıçradım.

“Tarık, oğlum koş! Allah’ın ikramını getirmiş olmalı birileri.”

“Komşudur belki.”

“Yok yok, gördüm. İki adam küçük bir pikapla geldi.”

“Hadi yine iyisin Muhlise Sultan, geldi makinen.”

“Senin için be oğlum. Yoruluyorsun çamaşır yıkarken.”

“Ah be! Kalbimden vurdun beni, canım babaannem.”

“Oğlum, sen dil otu mu yedin? Hiç susmuyorsun. Kapıyı aç hadi. Adamlar da ellerini zilde unuttu sanki, basıp duruyorlar.”

Kapıyı açıp adamları içeri buyur ettim. “Girmeyeceğiz, makineyi bırakacağız. Sonra servis gelecek bağlamaya.” deyip gittiler. Ben de salonun ortasına iteleyerek getirdim makineyi. Ambalajını açacaktım ki babaannem ikaz etti.

“Markasına bak bakalım o mu?”

“Bakayım. Hayır değil. Y marka.”

“Sakin açma. O benim makinem değil, karıştırmış olmalı adamlar.”

“Babaanne ne diyorsun? Makine makinedir. Markanın ne önemi var? Sen makine istedin. Allah da yolladı.”

“Hayır, ben makine istemedim. X marka, bin devir,

altı programlı dokuz kiloluk bir makine istedim. Tüm özellikleri belli yani."

"Allah Allah, seni anlamıyorum gerçekten. Ne fark eder?"

"Açma sen yavrum. Benim Rabbim duaya icabet edendir. Ne istedimse yollayacak, ben öyle inanıyorum."

"Bu kadarına pes diyorum."

"Pes deme oğlum, tevekkül de. Ben, isteyin vereyim diyenden istedim. El-Ğanîy olandan... El-Vâsî' olandan... Er-Rezzâk olandan... O da şanına yakışanı yollayacak, eminim."

"Eh bekleyelim."

Birkaç gün geçti. Makine öyle orta yerde duruyordu. Kaldırmadım. Ambalajına da dokunmadım. Çamaşırlar birikti, onları da yıkamadım. Geldi gelecekti makine. Babaannem öyle diyordu. Bense onun tevekkülüne defalarca şahit olmama rağmen umudumu kesmiştim. Final haftasıydı. Sabaha kadar ders çalışmış, çalar saati duymamıştım. Güneşin doğmasına az bir vakit kala birden uyandım. Babaannem sabah namazının ardından zikirlerini yapıyordu. Vaktin çıktığını sanıp sitem ettim.

"Aşkolsun be babaanne, neden uyandırmadın? Bak geçmiş namaz."

"Yok oğlum, var vakit, abdestini al."

"Seslenseydin kalkardım."

"Evladım, defalarca seslendim. Çalar saatin kudurdu, zır zır diye... Komşular bile uyanmıştır seslere. Ama sen uyanmadın. Ölüm uykusuna yatmışsın sanki."

"Sahi mi?"

"Sahi ya. Hatta bir ara öldün sandım. Yatakta döndüğünü görünce rahatladım."

"Hakkını helal et be babaanne. Kalkıp kılayım hemen."

"Eh, bir zahmet."

Namazımı kılip duamı ettim. Dua ederken alalacele kalkasım gelince babaannemi örnek alırım hep. Uzun uzun, içli içli eder o duasını. Kâh yüzü güler, nimetler istedikçe; kâh acı bir hüznün çöker yüzüne, azaptan hesaptan korunmak isteyince. Sahabiler namaz kılariken nasıl çevrimdişiyse, babaannem de dua ederken öyle. Tam bir kulluk hâli... Ona benzetmeye çalışıyorum dualarımı. Fakat o, dualarına inanıyor. Kabul olacağına dair kesin bir imanı var. Ben sanırım bu konuda zayıfım. Bunu defalarca konuştuk. Her defasında farklı örneklerle beni şaşırttı. En çok etkilendiğim de Zekeriyya'nın (as) duasıyla alakalı söyledikleriydi. Sesi hâlâ kulağımda:

"İlerlemiş yaşına ve kısır hanımına rağmen çocuk istedi Allah'tan be oğlum. Bu bize şunu öğretmeli: Ne istediğinin önemi yok. Çünkü veren, El-Kadîr, yani sonsuz

kudret sahibi, her şeye gücü yeten. Yaratmak için sebebe ihtiyaç duymayan... Ol deyince oldurtan. Ben niye istemeyeyim. Ayrıca bana dua edin, size icabet edeyim derken Rabbim, niye tereddüt edeyim?"

Haklıydı...

Hazırlandım. "Sınava gidiyorum, dua et." deyip çıktım. Eve döndüğümde öğle ezanı okunuyordu. Kapıda bekleyen iki adamı görünce hemen tanıdım. Selam verdim. "Hayırdır?" dedim. "Ne oldu?"

"Yanlış makineyi getirmişiz size, onu alıp diğerini bırakacağız."

Evet, dedim. Biz de sizi bekliyorduk. Adamlar birbirlerine baktılar. Ben gülümsedim. İçeride dua edip, icabet edileceğine dair yakini zirvede olan yatalak bir kadından bahsedecek değildim. Kapıyı açtım. Babaannem uyuyordu. Bizi duymadı bile. Adamlar makinenin ambalajının açılmadığını görünce yine birbirlerine baktılar.

"Neden açmadınız bunu?"

"Sizi bekliyorduk, deyince şaşırdınız. Neden açmadığımızı anlatsam hiç inanmazsınız." demekle yetindim.

Adamlar çıkıp gitti. Babaannemin başucuna yaklaştım. Elimi saçlarında gezdirdim. Gözünü açtı.

"Muhlise Hanım, X marka, bin devir, altı programlı dokuz kiloluk makineniz gelmiştir efendim. Hayırlı olsun."¹

1. Gerçek bir olaydan esinlenerek yazılmıştır.

YAPAY ET

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla...

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Bu ayki yazımızda bir süre önce dünyanın gündemine tekrar giren yapay et kavramından, içeriğinden ve sonuçlarından bahsedeceğiz.¹ Çaba bizden, başarı Allah'tandır.

Yapay et kavramı nedir?

Yapay et, bir hayvandan alınan hücrelerin, laboratuvar ortamında çeşitli teknik ve teknolojik işlemler kullanılarak çoğaltılması sonucu et proteinlerinin üretilmesidir.

Yapay et neden ortaya çıkmıştır?

Yapay et üretimini savunanlar iki temel sebep zikretmektedir:

1. Dünya nüfusunun hızla çoğalması sonucu artan et ve gıda ihtiyacının karşılanabilmesi
2. Küresel ısınma konusunda tedbir almak

Onlara göre nüfus artıyor, nüfus arttıkça da tüketim çoğalıyor ve mevcut kaynaklar insanların ihtiyaçlarını karşılamaya yetmiyor; hepsi birlikte değerlendirildiğinde ise alternatif aramak kaçınılmaz oluyor...

Bu söylemleri tek tek incelediğimizde dünyadaki canlı nüfusunun arttığı yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkar. 2022 yılının Temmuz başı verilerine göre dünya insan nüfusu yedi milyar 924 milyondur, 2050 yılına gelindiğinde ise nüfusun dokuz milyarı aşacağı ön görülmektedir. Bugün dünyadaki insanların yaklaşık bir milyarının açlıkla mücadele ettiği, bir kısmının da açlık nedeniyle hastalandığı ve öldüğü bilinmektedir. Nüfus artışı devam ederse otuz kırk yıl içerisinde beslenme ihtiyacının %70 artacağı ve çok daha fazla insanın ihtiyaç sahibi konumuna geleceği düşünülmektedir. Nüfus artışını kontrol altına almak adına çeşitli spekülasyonlar ve teoriler devam etse de dünya genelinde bu kontrolü sağlamak mümkün değildir. Bu nedenle

Rabbimizin ayetlerinden biri olan kök hücre ve hücrenin küçük bir kısmında gizlenmiş bilgi şifresi DNA, üzerinde tefekkür edilmesi ve ibret alınması gereken ayetlerindendir. Her ayet gibi, insanoğlu bu ayetlerle de imtihan olacaktır.

1. Yapay et tartışmaları, sanıldığı gibi aksine yeni bir gündem değildir. 1932 yılında Winston Churchill, yazdığı bir makalede "Önümüzdeki elli yıl içerisinde, sırf göğüs ya da kanat yemek için bütün bir tavuğu yetiştirmek yerine sadece bu kısımları uygun ortamda yetiştirebileceğimiz günler gelecek" dediği internet medyasında kayıtlıdır. Bahsedilen zamandan otuz yıl geçti ve tekrar gündem ediliyor.

proje sahipleri, artan nüfusun ihtiyaçlarının karşılanması için doğal kaynakları yeterli görmeyip yapay et üzerine çalışmaktadır.

Dünya geneline ve sayısal verilere bakıldığında insanoğlunun rızık konusunda endişelenmesi normalmiş gibi düşünülebilir. Oysa nüfus artışı ve mevcut kaynakların insanlara yetmeyeceği algısı Er-Rezzâk, El-Mukît olan Allah'ı tanımayan insanın, şeytanın vesveselerine kulak vermesiyle ortaya çıkan bir endişedir. Kıpırdayan her bir canlının rızıkını üzerine alan Rabbimiz (cc), milyarlarca yıldır bütün canlıları -insan, hayvan, bitki ve bizim görmediğimiz tüm âlemler- rızıklandırmaktadır ve kıyamete kadar bu rızıklandırma devam edecektir. Her canlının ihtiyacı, ihtiyaç duyduğu ânda, ihtiyaç duyduğu kadarıyla ve bozulmadan kendisine ulaşacaktır. Verilen bu nimetlere karşılık insana düşen görev; şükretmek, nankörlük etmemek, nimetleri israf etmemek ve paylaşmaktır. Bugün dünyada hâlâ açlıktan ölen insanlar varsa bunun nedeni mevcut kaynakların yeterli olmayışı değil; bir yıllık geliri neredeyse orta büyüklükteki bir ülkenin ekonomisine denk olduğu hâlde ihtiyacından fazlasını tekeline alan, zekât ve sadaka vermeyen, infakta bulunmayan aç gözlü toklardır.

Yapay et nasıl üretilir?

Yetişkin bir hayvanın kaslarından bir miktar doku örneği alınır ve kök hücreler elde edilir. Kök hücrenin büyümesi için özel bir ortam oluşturulur. Bu ortama hücrenin ihtiyaçları olan tuz, su, şeker ve diğer besinler konulur. Kök hücrenin büyümesini sağlayacak büyüme faktörleri de eklenir. Kök hücreler büyüyüp çoğaldığında, kas dokusu; örneğin, sığır bifteği elde edilmiş olur.

Üretim tekniğine baktığımız zaman vücudu taklit ediyormuş gibi görünebilir. Çünkü bedende de aynı mekanizmalar mevcuttur. Kan dolaşımıyla hücrelerin besin, su, tuz gibi ihtiyaçları karşılanmakta ve doğal olarak üretilen büyüme faktörleri de hücrelerin büyümesine ve çoğalmasına yardımcı olmaktadır. Yapay etin, Allah'ın (cc) yarattığı düzenle çelişen kısmı ise şu şekildedir: Memeli hayvanlarda her hücre her zaman büyüyüp çoğalmaktadır. Yapay et üretiminde kök hücrelere müdahale edilir; büyüme faktörleri ve diğer genetik teknolojilerle bölünmesi ve sayıca çoğalması uyarılır.

Rabbimizin ayetlerinden biri olan kök hücre ve hücrenin küçük bir kısmında gizlenmiş bilgi şifresi DNA, üzerinde tefekkür edilmesi ve ibret alınması gereken ayetlerindendir. Her ayet gibi, insanoğlu bu ayetlerle de imtihan olacaktır. Proteinleri laboratuvar ortamında üretebilen bu proje, yapay rızık üretimi yerine, hastalıkların tedavisinde kullanılsaydı daha iyi olurdu. Bazı kazalar sonucunda parmaklarını, ellerini, kollarını, bacaklarını kaybeden insanların tedavisinde kullanılan plastik protezler, fonksiyon görmese bile insanlara daha normal bir yaşam imkânı sunuyor. Bir de plastikten değil

de bizzat kendi kas dokularınızdan, kendi derinizden, kendi kemiğinizden üretilecek bir uzuv düşünün, hatta bir adım ileri gidin ve bu uzvun fonksiyon gördüğünü; kalem tuttuğunu, yemek yediğini, rahatça yürüyebildiğini hayal edin...

Yapay etin olası avantajları/faydaları nelerdir? diye sorulduğunda proje sahipleri bizlere bazı maddeler sıralamaktadır:

- Sürekli artan nüfusun protein gereksiniminin sağlıklı ve yeterli bir biçimde giderilmesi²
- Arazi ve ormanların tahribatının önlenmesi
- Tahıl ürünleri ve tarım arazilerinin daha verimli bir şekilde kullanılması
- Yılda milyonlarca hayvanın kesilmekten kurtulması
- Başta metan gazı olmak üzere, hayvansal kaynaklı sera gazlarının azaltılması, bununla birlikte küresel ısınmanın engellenmesine yardımcı olunması

Yapay etin avantajları/faydaları arasındaki bir madde dikkat çekicidir: “Hayvanların kesilmekten kurtulması.” Süslü ve masumane bir amaç kılıfına bürünmüş, lakin dolaylı yoldan İslam'ın şiarlarından³ birine dil uzatan bir söylemle karşılaşmaktayız. “Yapay etin avantajlarından birinin de etin temini yolunda hayvanların ölümüne izin vermeden daha insancıl bir üretim imkânı oluşturmamızdır”⁴ demekle kendi hevalarına göre insancıl ve vahşi kriterleri belirlemiş oluyolar. Rabbimiz (cc), İbrâhîm (as) üzerinden tüm Müslimlere kurban kesmenin gerekliliğini açıklamıştır. Allah, Kur'an'da yenebilen,⁵ kurban edilebilen,⁶ helal ve temiz olan, haram ve yenmeyen⁷ hayvanları saydıktan sonra hiçbir beşere söz hakkı düşmemektedir.⁸

Avantajları arasında sayılan bir diğer husus, “tahıl arazilerinin daha verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak.” Bu söyleme göre hayvanlar olmadığında, hayvanların yemesi için tahıl arazilerinin de olmasına gerek yoktur, böylece araziler daha verimli bir şekilde kullanılabilir. “Daha verimli” derken neyin kastedildiğini anlamak için yanan ormanların ve boşalan arazilerin hangi beton yapılarla dolduğuna bakılması yeterlidir, böylece kâr

2. Artan nüfusun rızıkının karşılanması ve bu konuda insana düşen sorumlulukları yukarıda detaylı bir şekilde ele aldık.

3. “Kurbanlık hayvanları da sizin için Allah'ın şiarlarından kıldık. Sizler için onda hayır vardır. Onlar (kurban edilmek için) ayakta iken Allah'ın adını anın. Yanları üzerine yere düştüklerinde (can verince) ondan yiyin. Kanaat edip (istemeyene de), dilenen kimseye de ondan yedin. Böylece o (hayvanları) sizin için kullanışlı/yararlı hâle getirdik ki şükredesiniz.” (22/ Hac, 36)

4. WebMD, “Cultured Meat: What to Know”, <https://www.webmd.com/diet/cultured-meat-what-to-know#1>, (E.T: 30 Ağustos 2022), Sayfanın sol tarafında yer alan karekodu okutarak içeriğe erişebilirsiniz.

5. bk. 16/Nahl, 5

6. bk. 22/Hac, 34

7. bk. 5/Mâide, 3; 16/Nahl, 115

8. “-Mecbur kaldığınız zorunlu durumlar hariç- size neyin haram olduğunu detaylı bir şekilde açıklamışken, ne diye Allah'ın isminin anılarak (kesildiği hayvanları) yemeyecekmisiniz? Şüphesiz ki çoğunluk, arzularına uyup hiçbir bilgiye dayanmaksızın (insanları) saptırırlar. Şüphesiz ki Rabbin, haddi aşanları çok iyi bilmektedir.” (6/En'am, 119)

amaçlı ekonomik bir kaygının daha ön planda olduğu görülecektir.

Küresel ısınma nedir?

Küresel ısınma, Dünya yaratıldığı günden itibaren doğal olarak gerçekleşen bir süreçtir. Dünya'nın atmosferindeki gazların bir kısmı Güneş'ten gelen radyasyonu emer ve havanın ısınmasını sağlar. Eğer bu etki olmasaydı Dünya sıcaklığı 18 °C'nin üzerine çıkamazdı ve Dünya üzerinde yaşam olmazdı.

Son yıllarda çokça bahsedilen "küresel ısınma" ise normal sürecin daha hızlı ilerlemesi anlamına gelir. Doğal küresel ısınmanın nedeni olarak yaklaşık sekiz tane gaz⁹ olmasına karşın dengeyi bozarak bu süreci hızlandıran karbondioksit ve metan gazı ön plana çıkar. Bu gazlar atmosferde çoğaldıkça Güneş'ten gelen radyasyon daha fazla tutulmakta ve Dünya daha fazla ısınmaktadır.

Petrol kökenli yakıtların kullanılması sonucu önemli miktarda karbondioksit açığa çıkar ve atmosferde birikir.¹⁰ Karbondioksiti atmosferden temizleyen ormanların yok edilmesiyle hava kirliliği her geçen gün artar.

Metan gazının kaynaklarına bakıldığında biyokütle- nin yakılması, çöp sahaları, doğal gaz boru hattındaki kaçaklar, maden ocakları, pirinç tarlaları ve hayvanların mideleri gösterilmektedir. Hayvanların geçirerek atmosfere karıştırdığı sera gazlarının miktarı, toplam metan gazının %4'ü civarındadır.¹¹

Küresel ısınmanın hızla ilerlemesinde ulaşım ve petrol yakıtlar başı çekmekte; sanayileşme, çöp kaynaklı gazlar, ormanların yok olması ve tüketim çılgınlığıyla liste devam etmektedir. En önemli nedenleri göz ardı edip hayvanlara odaklanmak ve yapay et projesiyle yer küremizi kurtarmak için adım atıldığı algısı oluşturmak gerçekçi değildir.

Yapay etin olası zararları nelerdir?

Büyüme ve gelişmeyi düzenleyen hormonlar insanlarda ve hayvanlarda doğal olarak bulunmaktadır. Fakat laboratuvar ortamında fazla miktarda hormona maruz kalan kas proteinlerinin insanlar tarafından tüketilmesi sağlık riskleri oluşturur.¹²

Kanserleşme, en korkulan etkilerden biridir. Yapay et üzerinde çalışan bazı firmaların araştırmalarında kanser benzeri hücreler saptanmıştır. Yapay et üretiminde kul-

lanılan büyüme faktörleri beslenmeyle insan bedenine girdiğinde kanserleşmeyi tetikleyebilir veya var olan kanseri ilerletebilir. Kök hücre teknolojisi mevcut hâliyle kullanıldığı sürece kanserleşme riski taşımaktadır.¹³

Bazı firmalar hücre kültüründen et üretiminin, ilaçlarda üretilen ve tedavilerde kullanılan tekniklerle yapılacağını söyleyerek, yapay etin insan bedeni için uygun olduğu çıkarımını yapmaktadır. Fakat ilaçlarda kullanılan tekniklerle gıda üretmek için kullanılan teknikler birbirinden farklıdır. İlaç üretim teknikleriyle gıda üretmeye çalışmak doğru değildir.

Yediğimiz hayvanlardaki et dokusu sadece proteinden oluşmamaktadır; yağ dokusu, vitaminler, mineraller ve başkaca dokular da içermektedir. Sadece protein üretebiliyor olmak, beslenmedeki etin üretilebildiği anlamına gelmez. Bahsedilen yapay etler bu yönüyle Allah'ın yarattığına denk bir ürün değildir.

Yapay et ne zaman ve nasıl tüketime sunulacak?

Yapay etin sofralarımıza giriş kapısı, içeriğinin tam olarak bilinmediği, yapay-gerçek ayrımının yapılamadığı hamburger köfteleri ve sosislerdir. Tüketimde tedbirli olmakta fayda vardır.¹⁴

Bazı firmalar 2050 yılını hedef olarak gösterirken; beş on yıllık süre verenler de vardır. Önemli olan, yapay et çalışmalarının tüm hızıyla devam ediyor ve projeye milyon dolarlar harcanıyor oluşudur.

En iyi tahminlere göre on yıl içinde yapay eti üretip yaygınlaştırsalar bile, yeryüzünde kendilerine uyulan imamlardan¹⁵ olmak isteyenler için on yıllık bir zaman dilimi var. Bu süre zarfında neler mi yapılabilir? Hayvan üretimi ve kesimiyle ilgili detaylı araştırmalar yapılabilir; bilgi sahibi olunabilir, işin ehli olmak için eğitim alınabilir, ilgili üniversite bölümleri bitirilebilir. Hayvancılık adına ufaktan başlanarak büyüyen hedefler konulabilir, böylece tecrübe sahibi olunabilir. Zamanla kendi pazarlarımız kurulabilir. Evet, hedefler basit şeyler değil; sahip olunan imkânlarla yakından ilişkili; lakin Rabbimizin (cc), ihlasla atılan küçük adımları ne kadar bereketlendirdiğini unutmamak gerekir. Duamız, bugünlerin ufak adımlarının, yarınların büyük değişimlerine vesile olmasıdır.

Yazıda yer alan tüm hayır ve güzellikler Allah'tan (cc); tüm yanlışlar ve eksiklikler benden ve nefsimdendir.

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun.

Selam ve dua ile...

9. Doğal küresel ısınmaya kaynaklık eden sera gazları: 1. Su buharı, 2. Karbondioksit, 3. Ozon, 4. Metan gazı, 5. Kloroflorokarbonlar, 6. Hidroflorokarbonlar, 7. Diazot monoksit, 8. Kükürt dioksit.
10. Oxford Üniversitesi'nde fizik profesörü olan yazar Raymond Pierrehumbert, BBC'ye şunları söyledi: "Yayılan ton başına metan, karbondioksitten çok daha büyük bir ısınma etkisine sahip. Ancak atmosferde sadece 12 yıl kalırken, karbondioksit bin yıl boyunca varlığını sürdürüp birikiyor."
11. ABD Çevre Koruma Ajansı'na göre, ABD'deki sera gazı emisyonlarının neredeyse yüzde dördünden hayvan tarımı sorumludur.
12. Muraille, Eric; (2019), " 'Cultured' meat could create more problems than it solves", Medical X Press, (30 Kasım 2019), <https://medicalxpress.com/news/2019-11-cultured-meat-problems.html>, (E.T: 30 Ağustos 2022), Aşağıdaki karekodu okutarak içeriğe ulaşabilirsiniz.

13. Hanson, Jaydee; "Is Lab-Grown Meat Healthy and Safe to Consume?", One Green Planet, <https://www.onegreenplanet.org/natural-health/is-lab-grown-meat-healthy-and-safe-to-consume/>, (E.T: 30 Ağustos, 2022), Sayfanın sağ tarafında yer alan karekodu okutarak içeriğe erişebilirsiniz.
14. Güvendiğiniz/bildiğiniz şekilde yapılan hamburger köftelerinin tedbir kapsamında olmasına gerek yoktur.
15. "Biz, yeryüzünde yayıf bırakılmış olan (mustazaflara) iyilik yapmak, onları (kendilerine uyulan) imamlar yapmak ve onları (yeryüzüne) vâris kılmak istiyoruz." (28/Kasas, 5)

ÇOCUKLUK YILLARININ MİHENK TAŞI: SINIR

Sözün özü, sınır eğitimi bir sarılma eylemi olarak hayal edebiliriz. Şefkat ve merhamet dolu, ama bir yandan da kısıtlayan bir durum. Çocukları koruyan, onları sınırlandıran, ama aynı zamanda belirli bir özgürlük ve konfor alanı oluşturarak güvende olmalarını sağlayan bir durum.

Allah'ın adıyla...

Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'a, salât ve selam O'nun Resûl'üne olsun.

İnsanoğlu fitraten ihtiyaç sahibidir. Rabbimiz'in (cc) yüce kitabında insanın aciz olduğunu, kendine yetemediğini ve ihtiyaç sahibi olduğunu görmekteyiz. Varlığımızın ilk ânından son ânına kadar birçok gelişimsel evrelerden geçersiz. ¹ Tüm bu evrelerin ortak bazı ihtiyaçları (sevgi, saygı, iletişim vb.) vardır. Bu ihtiyaçlardan biri de sınırlardır. Toplum kuralları, iş kuralları, ev kuralları, ilişkilerdeki kurallar... hayat boyunca karşılaştığımız sınırlar olarak sıralanabilir. Sonuç olarak sınırlar hayatımız boyunca sık sık temasta olduğumuz bir olgudur. Peki, sınır nedir? Sınırların hayatımıza katkıları nelerdir? Sınır eğitimi nasıl verilir? Püf noktaları nelerdir? Sınır olmayan ilişkilerde hangi problemler yaşanır? Bu ve benzeri başlıkları inceleyeceğimiz yeni yazı serimizde üç sayı boyunca beraber olacağız. Bu sayımızda sınır kavramı, sınır eğitiminin gerekliliği ve faydaları başlıklı konuları işleyeceğiz.

Sınır Nedir?

Bir bireyin/topluluğun varlığının bütünlüğünü, gelişimini ve bir ilişkideki katılımını koruyan psikolojik kayıtlarımlar olarak tanımlanabilir. ² Çocuklar büyüdükçe değişir. Her gelişim evresiyle daha fazla bağımsızlık, ayrıcalık ve sorumluluk sahibi olmaya hazır hâle gelirler. Bu süreçlerde özgür olmaya, kendilerini geliştirmeye, yeni beceriler edinmeye, var olanları geliştirmeye ve dünyayı deneyimlemeye ihtiyaç duyarlar. Bu, kaçınılmaz bir durumdur. Ebeveynlerin görevi ise çocukların gelişim süreçlerinde onları engellemeden, onlara güvenli bir alan tanıyarak destekleyici sınırlar belirlemektir. ³ Sınırlar, çocukların gelişiminde ihtiyaç duyulan disiplin yöntemlerinden biridir. ⁴ Bir araştırmada çocukların

1. Araştırmacılar genel olarak çocuğun gelişimini bebeklik (0-2 yaş), ilk çocukluk (okul öncesi, 3-6 yaş), ve orta çocukluk (okul dönemi, 7-12 yaş); ortalama 13-17 yaşları arasındaki dönemi de ergenlik dönemi olarak kabul ederler. Bu dönemlerin özellikleri ve detaylı bilgi için; Özdemir, O.; Özdemir, P.; Kadak, M., & Nasıroğlu, S. (2012). Personality Development. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar- Current Approaches in Psychiatry, 4(4), 566
2. APA Dictionary of Psychology. (t.y.). Geliş tarihi 01 Haziran 2022, gönderen <https://dictionary.apa.org/boundaries>, (E.T: 30 Ağustos, 2022), Sayfanın sol tarafında yer alan karekodu okutarak içeriğe ulaşabilirsiniz.
3. Mackenzie, R. J. (2014). Çocuğunuza sınır koyma (M. Gün Çev.). İstanbul, Yakamoz Yayınları
4. Köçer, G., & Çınar, F. (2021). Ödül ve Ceza Olmadan Çocuk Disiplini Mümkün

eğitiminde kullanılabilecek on farklı disiplin yöntemi⁵ sıralanmıştır. Bu yöntemler arasında sınırları belirleme yöntemi de yer almaktadır. Sınır kavramını daha iyi anlamak için size bir örnek vererek devam edeceğim: Yoğun trafiğin olduğu bir saatte yoldasınız, diyelim. Bir kavşakta herkes kendi isteği doğrultusunda davranışa ve kurallar belli olmazsa, karşıdan karşıya geçerken neler yaşanır, bir düşünelim. Bu durumda insanlar bir levha yahut trafik ışığına ihtiyaç duyar, değil mi? Aksi takdirde arabalar birbirine girecektir. Belki de kazalar ve can kayıpları yaşanacaktır. Ne zaman karşıya geçmeniz gerektiğini, nasıl davranmanız gerektiğini büyük ihtimalle bilemeyecek ve kafanız karışacaktır. Kimin ne yapabileceğini belirleyen, güvensizliği ve tehdidi önleyen sınırlar (trafik kuralları) bu örnekte gözle görülmektedir. Ve tabiri caizse bizi bu kargaşadan/güvensizlikten kurtarmıştır. İşte sınırların olmadığı bir dünyada da arabaların birbirine girdiği örnekteki kaosu benzeri yaşanacaktır. Rabbimiz (cc), Enbiya Suresi 22. ayette bu duruma şu şekilde işaret etmektedir:

“Şayet (göklerde ve yerde) Allah’ın dışında ilahlar olsaydı (düzen) bozulurdu.”

Kurallar/Sınırlar bizim o kavşakta güvende olmamızı sağlayan hayattaki yardımcılarımızdır. Biz Müslimler için sınırların en temel kaynağı, Rabbimizin yüce kitabı; Kur’ân-ı Kerim’dir. Kur’ân bize hayatta karşılaştığımız durumlarda nasıl davranabileceğimize dair yollar göstermektedir. Zira Müslimler için sınırlar; Kur’ân’da helal ve haram olan davranışlar olarak belirtilmiştir. Kur’ân’da geçen sınırlara bir örnek verecek olursak Talak Suresi’nin 1. ayetini zikredebiliriz:

“Ey Nebi! Kadınları boşamak (istediğinizde), onları iddetleri (vaktinde, yani temizlendiklerinde) boşayın ve iddet müddetini hesaplayın. Rabbiniz olan Allah’tan korkup sakının. Onları evlerinden çıkarmayın, onlar da çıkmassınlar. (Ancak) apaçık bir fuhşiyat (zina) işlerlerse (onları çıkarabilirsiniz). Bu, Allah’ın (koymuş olduğu) sınırlarıdır. Kim de Allah’ın sınırlarını çiğnerse, şüphesiz ki nefsinde zulmetmiş olur.”⁶

Çocuklarımızla Olan Yolcuğumuzda Sınırlar

Araştırmalar, sınırların, çocukların gelişiminde birçok faydasının ve gerekliliğinin olduğunu göstermektedir. Biz bu araştırmalara kısaca iki alt başlıkta değineceğiz. Öncelikle sınır eğitiminin faydalarından, akabinde bu eğitimin yokluğunda ne gibi problemlerle karşılaşabileceğimizden bahsedeceğiz.

Sınırların Faydaları

1. Sınırların faydalarından biri, çocukları koruyucu bir görev üstleniyor olmasıdır. Bu maddeyi bir metaforla açık hâle getirelim: Taşındığınızı düşünelim. Yeni insanlar ve yeni bir ortam; siz ise bir yabancı olarak kimseyi tanıyamıyorsunuz. İnsanlarla görüşmek, onlarla ilişki kurmak ve onlarla arkadaş olmak için de çok heveslisiniz. Onları davet ediyor, sık sık evlerine ziyarette bulunuyor ve onlarla iletişim kurmaya çalışıyorsunuz. Fakat komşularınız bu davranışlarınıza karşılık beklediğiniz tepkileri (size göre olumlu davranışlar) vermiyor ve davranışlarınızı yadsıyorlar, diyelim. Zihninizden, “Ben ne yaptım ki?” veya “Ben yanlış bir şey mi yaptım acaba?” gibi sorular geçer ve bu durum kafanızı karıştırır, tedirgin hissedersiniz. Nasıl davranacağınızı bilemez hâle gelirsiniz.⁷ Yahut çocuğunuza bir konu ya da davranış hakkında, “Günah! Bak, yapma!” dersiniz. “Günah mı?” sorusu çocuğun zihninden geçer ve zihninde bir karmaşa yaratır. Ona göre yaptığı şey günah olmayabilir. Kafası karışık bir hâlde yaptığı eyleme devam ederken aynı zamanda sizi kızdırdığı için tedirgin ve gergin de olabilir. Bahsi geçen durumlar gibi, hayatımız da nasıl davranacağımızı bilemediğimiz durumlarla dolu olabiliyor. Açık ve net sınırlar çocuğunuza, nasıl davranacağına dair anlaşılır bir yön gösterecek ve onu güvende tutacaktır.

2. Sınırların bir diğer faydası ise öz disiplin kazanmalarını sağlamasıdır. Köçer (2021) araştırmasında, “Bebekler güvenli sınırlar içinde keşif davranışlarında bulunurken zamanla öz disiplin kazanırlar.” demiştir.⁸ Glasser, Gerçeklik Terapisi ile Problem Çözme Modelinde (Glasser Modeli) bu konuyu öğretmenlerin gözünden irdeler. Ona göre öğrenciler istedikleri zaman seçenekler arasında mantıklıca bir seçim yapabilme becerisine sahiptirler. Böylelikle kendileri, davranışlarıyla alakalı bir otokontrol sistemi geliştirebilirler.⁹

3. Sınırların bir diğer faydası da çocukların dünyayı keşfetme deneyimlerinde kendi kapasitelerini test etme imkânı sunmasıdır. Mackenzie, “Çocuklara Sınır Koyma” kitabında, “Çocuklar yaşadıkları dünyanın kurallarını anlamak isterler ve buna ihtiyaç duyarlar. Kendilerinden ne beklediğini, diğer insanların gözünde durdukları yeri, ne kadar ileri gidebileceklerini, fazla ileri gittiklerinde neler olabileceğini bilmek isterler. Büyürken artan beceri ve kapasitelerini ölçecek yollar bulmak isterler. Sınırlar, bu öğrenme ve keşfetme sürecinde çok önemli rol oynar.” demiştir. Buradan anladığımız üzere çocuklar hayatlarının her ânında sınırlara ihtiyaç duyarlar. Bu sınırlar sayesinde kendi beceri ve kapasitelerini kullanmayı öğrenirler.

mü? Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, <https://doi.org/10.46790/erzisosbil.885803>, (E.T: 30 Ağustos 2022), Sayfanın aşağısında yer alan karekodu okutarak içeriğe erişebilirsiniz.

5. Bu maddeler, “Koşulsuz Sevgi, Çocuğun Duyguları ile Bağlantı Kurma, Çocukla Gerçek İlişki Kurma, Çocukların Ağlamasını Kabul Etme, Çocukların Gelişimsel Özelliklerini Dikkate Alma, Sınırları Belirleme, Sınırlı Seçenekler Sunma, Rutinler oluşturma, Davranışın Nedenine Odaklanma, Model Olma” olarak sıralanmıştır.

6. 12/Talak, 1

7. Mackenzie, R. J. (2014). Çocuğunuza sınır koyma (M. Gün Çev.). İstanbul: Yakamoz Yayınları

8. Köçer, G., & Çınar, F. (2021). Ödül ve Ceza Olmadan Çocuk Disiplini Mümkün mü? Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, <https://doi.org/10.46790/erzisosbil.885803>, (E.T: 30 Ağustos 2022), Sayfanın sağ tarafındaki karekodu okutarak içeriğe erişebilirsiniz.

9. Aktaş, A. (2019). Sınıf yönetiminde sınıf içi disiplin sorunları ve çözüm yöntemleri konusunda yönetici ve öğretmen görüşleri (Master’s thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü)

4. Çocukların zihinsel ve gelişimsel düzeylerine göre etkin disiplin yöntemleri çocuklarda öz kontrolün gelişmesine yardımcı olur, sosyal, duygusal ve zihinsel fonksiyonlarını geliştirir ve de öğrenilen davranışların pekişerek uzun süre kalmasını sağlar.¹⁰

5. Bir diğer faydası ise sınırlar, çocukların araştırma ve keşif yapmalarını sağlar. Güven içinde özgürce hareket etme imkânı bulurlar. Aynı zamanda onaylanmış davranışları öğrenme imkânı sunar. İlişkileri çerçeveleştirir ve büyümenin göstergesidir de diyebiliriz (Mackenzie, 2014). Sözün özü, sınır eğitimi bir sarılma eylemi olarak hayal edebiliriz. Şefkat ve merhamet dolu, ama bir yandan da kısıtlayan bir durum. Çocukları koruyan, onları sınırlandıran, ama aynı zamanda belirli bir özgürlük ve konfor alanı oluşturarak güvende olmalarını sağlayan bir durum.¹¹

Burada net sınırlar koymak, sözlerinize ve davranışlarınızla bu kuralları tatbik etmek, kısacası sağlıklı bir sınır eğitimi çocukların gelişiminde önemli bir rol oynar. Anne babalar ise genellikle problemleri “bağırma, azarlama, tehdit, ceza, ikna yöntemleri (para verme, ödül vs.), çatışma ve güç savaşları, uzun uzun açıklamalar yapma” yöntemlerini kullanarak çözmeye çalışırlar (Mackenzie, 2014).¹² Oysaki bu yöntemlerden ziyade, sağlıklı bir disiplinle uzun vadede kalıcı davranışlar oluşturulabileceğini gösteren kaynaklar mevcut.¹³ Elbette bu konular detaylar ve derin izahlar gerektirmektedir, ancak burada bir noktaya dikkatinizi çekmek istiyorum. Çocuklarınızın davranışlarının kalıcı olmasını istiyorsanız disiplin ve sınırın gerekli olduğunu unutmamalısınız. Yemek, uyku, ödev, kişisel eşyalar, fiziksel dokunma konuları başlıca sınır konulması gereken konulardır.¹⁴

Sınır eğitiminin nasıl verilmesi gerektiğini gelecek sayımızda anlatıyor olacağız, Allah'ın izniyle. Bunun öncesinde ise çocuğunuz sınır problemi yaşıyor mu, diye vakayı test etmeniz gerekebilir. Sınır noktasında ebeveynlerin tutumları, Robert Mackenzie'nin “Çocuğunuza Sınır Koyma 2” kitabında dört sınıfa ayrılmıştır.¹⁵ İlk tutum, cezalandırıcı ebeveyn tutumudur: Özellikle bir problemin çözümünde soruşturma yapma (haklı haksız aramak), suçlama, bağırma, gözdağı verme, kızgınlığını

gösterme ve cezalandırma yöntemlerini içermektedir. Aşırı hoşgörölü ebeveyn tutumunda ise rica ederek, vaaz vererek, söz isteyerek, pazarlık yaparak belirgin olmayan ve geçilmesi esnek sınırlar koymaktan bahsedilebilir. Üçüncü tutum olarak karma tutumu sayabiliriz. Bu yaklaşımda ise problemlerin başlangıcında görmezden gelme ve net sınırlar koymama davranışından bahsedebilir. Fakat problem devam ettikçe suçlama, gözdağı vererek ve sonuçlarla tehdit ederek çözme yoluna gidilir.¹⁶ Tabiri caizse ebeveyn dayanamayıp patlamıştır. Son tutum ise yetkin ebeveyn tutumdur. Burada çocuğun sakinleşmesi için ona zaman tanınır, ardından davranışsal seçenekler açıklanır ve sınırlı olarak seçenekler arasından karar vermesi istenir. Burada ebeveyn; çocuğunun kararlarına saygılı, ama aynı zamanda sınırlarında nettir. Bu tutumlardan aşırı hoşgörölü yaklaşım ve cezalandırıcı yaklaşımı edinen ebeveynlerin çocuklarında bazı zorlu durumlar görülmektedir. Sınır problemi yaşayan çocuklarda sık sık gözlemlenen bazı davranışlar olarak şunları sayabiliriz:

Kolaylıkla öfkelenmesi ve saldırganlaşması¹⁷

Koyduğunuz kuralları veya söylediklerinizi dinlememesi

Ekrandan kopamaması ve ekrandan ayrılınca öfkelenmesi

Vaktinde uyumaması veya yememesi

Sorumluluklarını yerine getirmemesi¹⁸

“Markette bir şey almak istediğinde, ‘Hayır.’ kelimesini duymaya tahammül edemiyor, telefonu elinden alınca bana tekmeler atıyor veya yapma dediğimde asla beni dinlemiyor.” dediğiniz durumlar, sınır probleminin bir işaretidir.

Sonuç olarak; sınırlar hayat boyu hissedilen en temel ihtiyaçlardır. Çocukların gelişimsel ihtiyaçlarına uygun, esneyebilen sınırlar bize güvenli bir alan oluşturur. Böylelikle özgürce keşiflerini gerçekleştirme imkânı bulurlar ve kendileri olma yolculuğunda sağlam adımlarla ilerleyebilirler. Ebeveynlere düşen ise çocuklarına bu yolculuklarında rehberlik etmektir. “Rehber olma sınırlarımızı koruyarak nasıl sınır eğitimi vereceğiz veya bize düşen görevler nelerdir?” diyebilirsiniz. Bu ve benzeri soruları dergimizin gelecek sayısında cevaplıyor olacağız, inşallah. Rabbimizin bizi, ilmini samimiyetle talep edenlerden ve amelinin peşinden sebatla koşanlardan kılması duasıyla...

10. Sege RD, Siegel BS; Council On Child Abuse And Neglect; Committee On Psychosocial Aspects Of Child And Family Health. Effective Discipline to Raise Healthy Children. Pediatrics. 2018 Dec;142(6): e20183112. Doi: 10.1542/peds.2018-3112. Epub 2018 Nov 5. Erratum in: Pediatrics. 2019 Feb;143(2): PMID: 30397164.

11. Çocuklarda Sınır Eğitimi, Psikolog Talha Tolunalp, https://www.youtube.com/watch?v=n_Ds_IDRwIs, (E.T: 30 Ağustos 2022), Sayfanın sol tarafında yer alan karekodu okutarak içeriğe erişebilirsiniz.

12. Mackenzie, R. J. (2014). Çocuğunuza sınır koyma (M. Gün Çev.). İstanbul: Yakamoz Yayınları

13. Bu konuyu merak eden Müslimler Alfie Kohn'un, “Ödüllere Cezalandırılmak”; Özgür Bolat'ın, “Beni Ödülle Cezalandırma”; Aletha Solter'in, “Bilinçli Bebek”; Ağlamalar ve Öfke Nöbetleri” kitaplarını inceleyebilirler.

14. Boundary Issues and Codependency—Dummies, <https://www.dummies.com/article/body-mind-spirit/emotional-health-psychology/psychology/diagnoses/codependency/boundary-issues-and-codependency-144383/>, (E.T: 30 Ağustos 2022), Sayfanın sol tarafında yer alan karekodu okutarak içeriğe erişebilirsiniz.

15. Mackenzie, R. J. (2015). Çocuğunuza Sınır Koyma 2 (H. Argüç Çev.). İstanbul: Yakamoz Yayınları

16. Daha detaylı okumak isteyen okuyucularımız Mackenzie “Çocuğunuza Sınır Koyma 2” kitabı s. 90-99 aralığını inceleyebilirler.

17. Fosco, G. M., Lippold, M., & Feinberg, M. E. (2014). Interparental boundary problems, parent-adolescent hostility, and adolescent-parent hostility: A family process model for adolescent aggression problems. Couple and Family Psychology: Research and Practice, 3(3), 141-155, <https://doi.org/10.1037/cfp0000025>, (E.T: 30 Ağustos 2022), Sayfanın aşağısında yer alan karekodu okutarak içeriğe erişebilirsiniz.

18. Yahaya, A., Ramli, J., Hashim, S., & Ibrahim, M. A. (2009). Discipline Problems among Secondary School Students in Johor Bahru, Malaysia. 11(4), 17.

TÜKETİM TOPLUMU

Tüketim toplumunun bilinçaltımıza kazımaya çalıştığı üç başlık:

Bencillik

Doyumsuzluk

Aşırı konfor ihtiyacı

Tüketim toplumunun ayakta kalabilmesi ve aralıksız ürün satabilmesi için sürekli tüketmeye hazır fertlere ihtiyaç vardır. Aksi hâlde toplumun fertlerinden olamazlar. Yukarıda sayılan üç özellik ise İslam’a taban tabana zıt olan durumlardır. Peki, nasıl oluyor da bunlar insanlara öğretiliyor? Öyle ki insanlar gönüllü olarak kullanıyor, bunların reklamını yapıp yayıyor ve bu durum bir yaşam tarzı hâline gelebiliyor...

Bencillik öncelikle “sosyal medya” ile sağlanmaya çalışılır. Sosyal medya, “ben”in ne yaptığını, ne yediğini, ne düşündüğünü, ne giydiğini, nereye gezdiğini, nerede uyduğunu ve daha fazlasını tüm insanlara duyurmaya çalıştığı bir yerdir. Öyle bir zaman gelir ki olmadığı bir “ben” algısını insanlarda oluşturmaya çalışır.

Kimse Twitter’daki kadar kültürlü, şair ve okur; kimse Instagram’daki kadar gezgin, eğlenceli ve mutlu; kimse Facebook’taki kadar sosyal değildir hâlbuki. Öyle bir algı vardır ki sosyal medya kullanıcısında “tüm dünya kendisini merak edip, takip ediyordu.”...

Bencilliğin mührünü ise kişisel gelişim adı altında empoze edilmeye çalışılan bazı kitap bölümleri ve iş ortamlarıyla vermeye çalışırlar.

Her zaman “ben” önemlidir. “Ben” mutlu olmalıdır. “Ben”in ne düşündüğü, bütün insanların ne düşündüğünden önemlidir. “Ben”in ne hissettiği aslolanıdır.

İş ortamlarındaki rekabetle de “ben”, daha fazla öne çıkarılır. “Ben” öne çıktıkça, “biz” geri planda kalır.

Hâlbuki İslam toplumu, cemaat toplumdur. “Biz” algısı ön plandadır. “Biz kazanıyorsa, ben kaybedebilir.”

“Biz” olamayan bölünmüş “ben”leri yönetmek kolaydır.¹ İslam’da kişisel gelişim değil, toplum içinde ıslah vardır.²

Doyumsuzluğu ise reklamlarla yapmaktadırlar. “Her za-

man daha fazlasını iste”, “Asla daha aزیyla yetinme”, “Hep daha iyisi” gibi reklam sloganlarını duymayan yoktur. Amaç nedir peki? “Elindekiyle yetinme, sabır ve kanaat ehli olma, elindekine şükredenlerden olma, Allah’ın sana verdiklerine razı olma, çünkü böyle olursan ben sana satış yapamam. Hep elinde olmayanı iste ki ben sana her sene bir üst model ürün satabileyim, renkleri ve ismini değiştirip, boyunu küçültüp büyütüp sattıklarımla bu pazarda tutunabileyim.”

Kendimize şunu sorabiliriz: Bu dünyada “daha iyisi” söyleminin bir sonu var mı?

Hâlbuki İslam bize kanaat etmeyi, dünya nimetlerinin geçici bir süs olduğunu, insanı oyaladığını, dünyalık nimetler için hep kendimizden daha aşağıda olana bakmamızı, sabır ve şükür ehli olmamızı öğüt vermektedir. İnsanın doyumsuzluğunu bastırmak için vermeyi; zekâtı, sadakayı ve infak etmeyi ön plana çıkarmaktadır.

Aşırı konfor ihtiyacı ise insanların ihtiyaç listesi değiştirildiğinde elde edilebilen bir durumdur. Öncelikle insanların, bunlara ihtiyacı olduğuna inandırılmaları gerekiyor. Sonrasında nefsin hevesleri ve arzularıyla birlikte kendiliğinden başlayan bir konfor düşkünlüğü süreci oluşturulmuş oluyor ve tüketim başlıyor. Örneğin, kişinin uyuduğu yeri ele alalım. Yer minderinden yatağa, kuş tüyünden su yatağına, hatta masaj yapanlarına kadar çeşit mevcut. Üstelik insanlar hep bir sonraki adımı talep etmekte, konfor bağımlılığını ise “ihtiyaca” devşirmeye çalışarak, “Bu konfor değil, ihtiyaç.” algısı oluşturmaya amaçlamaktadır.

Hâlbuki İslam bize ihtiyaçlar listesi belirlemiş, heva ve hevese uymamayı öğütlemiştir. Rabbimiz (cc), insanın nefsini ıslah etmek için ibadetler ve yaşam koşulları hakkında hükümler indirmiştir. Örneğin, Ramazan ayında, yaşamamız için gerekli olan su ve yemek ihtiyaçlarımızdan dahi vazgeçebilmeyi öğretir. Kalp katılığını gidermek ve kalbin afetlerinden korunmak için az uyumak, az yemek ve az konuşmayı öğütler. İslam, “Olmazsa olmaz.” alışkanlığı olan, konforuna bağımlı insandan ziyade “Olmasa da olur.” diyen insan modelini görmeyi amaçlar.

Bu saydıklarımızın bir kısmı belki bizlerde mevcut değil, lakin bizler bir toplum içerisinde yaşıyoruz, bizde olmasa bile zaman zaman üzerimize gölgesi düşebiliyor. İnsan, çevresinden etkilenen ve çevresini etkileyen bir varlıktır. İki taraflı olan bu etkileşimlere dikkat etmemiz gerekir.

1. Tevhid Meali, Kasas Suresi, 4. ayet ve tefsirinde firavunların toplumlarını gruplara ayırmasını detaylı olarak okuyabilirsiniz.

2. Tevhid Meali, Hadid Suresi, 27. ayet ve açıklamasını bu yönden okuyabilirsiniz.

HİDAYET ÖYKÜSÜ

Yıldız KAYA

KÜÇÜK ADIMLARLA HİDAYET YOLCULUĞU

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Allah'a (cc) sonsuz hamd, Resûl'üne (sav) salât ve selam olsun.

Sene 2009. Henüz dokuz yaşındayım. Hayatımda değişiklikler meydana gelip farklı kavramlar üzerinde kafa yormaya başladığım sene. Belki ilk adım daha önce atılmıştı, fakat hidayete attığım ilk adım için hatırladığım net zaman 2009 yılıydı, diyebilirim.

Yaşım küçük olsa da gönlüme hidayet tomurcuklarının atılmasına vesile olan kişi babamdı. Babamın İslami hassasiyete sahip olması ve katı bir dayatmayla meseleleri bana anlatması, işleri benim açımdan biraz kolaylaştırdı aslında. Aile geleneğimizde büyüğün lafına sorgusuz teslim olmak gibi bir anlayış olduğundan kabul etmek zorunda olduğumu düşünerek babamın istediği şekilde yaşıyor; onun inandığı şekilde inanıyordum. Tabii içimde fırtınalar kopmuyor değildi. Ailemde şirkten, bidat ve masiyetlerden kurtulmak şeklinde bir gündem olsa da benim için asıl mesele okuldur.

O zaman üçüncü sınıf öğrencisiydim. Toplumun genel algısı olan, "Okusun, cahil kalmasın, meslek sahibi olsun..." gibi düşünceler küçücük zihnimi esir almıştı. Ben de, "Okuyacağım, cahil kalmayacağım. Öğretmen olacağım." diyordum. Bunun tek yolunun da okula gitmek olduğunu zannediyordum.

Şirk, küfür, tağut gibi kelimeleri çok sık duyuyordum, lakin okumamın önündeki esas engelin başörtüsü ya-sağı ve sınıfların karma olması olduğunu sanıyordum. Babam bu konulara karşı da tepkiliydi. Karma eğitim veren okuldan ayrılmak, resmî bayramlara katılmamak... Aşama aşama okul mücadelesi sürdü babamın. Bu şekilde beşinci sınıfa kadar okudum.

Evet, adım attık ve ilerledik. Nasibimizde tam teslimi-yet gösterip "Müslim olmak" için iki yılımız daha varmış.

Yıl 2011

Bahsettiğim süreç boyunca babamdan çok şey öğrendim. Duyduklarımı tasdik ettim. Fakat yine de oturmayan şeyler, kuru kuruya taklitler vardı. Allah'a (cc) sonsuz kere hamdolsun ki kulumu yalnız ve başıboş bırakmadı. Küfrün karanlıklarından vahyin aydınlığına götürecek yolları açıp kolaylaştırdı. Bu kutlu yolculuğun her adımına babamı -Allah kendisinden razı olsun- vesile kıldı. Yaşım on bir olduğunda babamın sayesinde "Tevhid Dergisi" ile tanıştım. Zihnimde oturmayan meseleler, kuru kuruya var olan taklitler oturmaya ve doğru yaşama dönüşmeye başladı.

"Neyi neden yapmalıyım?" ya da "Neden yapmamalıyım?" sorularının cevaplarını buldum. Sonra seneler öncesine dönüp baktım. Küçücük yaşımda nerelerde, neyin mücadelesini vermişim(!)

Beni, küçük yaşımda hak ile batıl çizgisinde mücadele etmeye ve iman edenler taifesine dâhil olup hidayete ermeye muvaffak kılan Rabbime sonsuz hamdolsun.

Bu mücadelede hayatımda büyük bir yeri olan babama ve Tevhid Dergisi camiasına teşekkürlerimi sunuyorum.

Allah (cc), ayaklarımızı ve kalbimizi hak din olan İslam üzere sabit kılsın. Bizi hidayet ettikten sonra kalplerimizi eğiltmesin. Allahumme âmin.

Selam ve dua ile...

DİNİ YAŞAMAK ZOR, ÖĞRENMEK DEĞİL

“Ümmiler arasında onlardan olan, kendilerine (Allah’ın) ayetlerini okuyan, onları arındıran, Kitab’ı ve hikmeti öğreten bir Resûl gönderen O’dur. Onlar, bundan önce apaçık bir sapıklık içindeydiler.”¹

Yukarıdaki ayet ile bulunduğu pasaj birçok ders ve hikmet ihtiva etmesine karşın bilhassa makaleme temel teşkil eden üç husus üzerinde durmak istiyorum:

1. Bu din, ümmilerin dahi anlayacağı kadar açık ve anlaşılırdır.
2. İlim öğrenme çabasından önce arınma çabası gereklidir.
3. Vahye muhatap olmadan önce apaçık dalalette olan sahabe, çabalayarak ilim ve hikmet ehli olmuştur.

Dini yaşamının, mükellefiyetin, emaneti yüklenmenin zor olduğunun işlendiği naslar, muhatapların zihinlerinde yer yer dini öğrenmenin de zor olduğu algısını oluşturmaktadır. Evet, mükellefiyet ağırdır,² fakat dini öğrenmek zor değildir. Çünkü;

1. Bu din ümmi kimselere indi ve bu din en sıradan insanların dahi anlayacağı basitliktedir. Öğrenme hususunda herkes eşittir ve yarışa aynı seviyede başlar:

“Allah, sizi annelerinizin karnından hiçbir şey bilmez hâlde çıkardı. Şükredesiniz diye de size kulaklar, gözler ve gönüller verdi.”³

Her insanın ilimden nasibi, çabası oranındadır. Öğrenmek kolay, ancak bunun gerçekleşebilmesi için istek ve çaba şarttır. Çünkü “İlim ancak uğraştıkça elde edilir.”⁴ Bu dinin kendilerine indiği topluluğu Allah (cc) “ümmi” olarak isimlendirmiştir. Nebi de (sav) aynı şekilde kendisini ve tabiilerini “ümmi” olarak isimlendirmiş, ümmiliği; yazı yazamama ve hesap yapamama anlamında kullanmıştır.⁵

1. 62/Cuma, 2

2. “Şüphesiz ki biz; göklere, yere ve dağlara emaneti (şer’i sorumluluğu/irade ve mükellefiyeti) teklif ettik. Onu yüklenmekten kaçındılar. Ve ondan endişeye kapıldılar. (Ama) insan onu yükledi. Çünkü o, pek zalim, pek cahildir.” (33/Ahzâb, 72)

“Allah nebilerden söz almıştı. Demişti ki: ‘Bunu ikrar edip bu sözün ağırlığını kabul ettiniz mi?’ Dediler ki: ‘İkrar ettik.’ Dedi ki: ‘Şahit olun! Ben de sizinle beraber şahitlik edenlerdenim.’” (3/Âl-i İmrân, 81)

“Şüphesiz ki sana (yükümlülüğü) ağır olan bir söz vahyedeceğiz.” (73/Muz-zemmil, 5)

3. 16/Nahl, 78

4. Kitâbu’l İlm, Buhari, 10. Bab başlığı

5. İbni Ömer’den (ra) rivayet edildiğine göre Nebi (sav) şöyle buyurmuştur: “Biz

İslam tarihinde ilmî yönden oldukça donanımlı kabul edilen birçok âlim, yıllarca anlam arayışında olup felsefe, kelam, astronomi, fennî ilimler... gibi karışık ve birçoğu gereksiz olan ilimlerle ömürlerini tükettikten sonra, aslında dinin çok basit olduğunu itiraf etmek zorunda kalmışlardır.

Ayrıca bu kelime “anaya nispet edilmek” anlamında olup “okuma yazma hususunda anadan doğduğu gün gibi” olmak kastedilmektedir.⁶ Yine cehalet ve marifetin azlığı olarak da tanımlanır.⁷

Din, tekellüfünün ağırlığıyla bu kişilere inmiş ve öğrenme hususunda bir güçlük çekilmemiştir. Yine bu din herkesin anlayabileceği sadeliktedir/duruluktadır. Çünkü Allah (cc), Kitab’ını öğrenilecek şekilde kolaylaştırmış; Resûl’ü de (sav) sözlerinin (hadisler) belleneceği şekilde konuşmuştur:

“Öğüt almaları için o (Kur’ân’ı) senin dilinde kolaylaştırdık.”⁸

“Andolsun ki biz, Kur’ân’ı öğüt alınması için kolaylaştırdık. Peki var mı öğüt alan?”⁹

Aişe Annemizden (r.anha) şöyle rivayet edilmiştir:

“Allah Resûlü (sav) öyle tane tane konuşurdu ki biri saymak istese rahatlıkla onun kelimelerini sayardı.”¹⁰

Yine Aişe Annemizden (r.anha) şöyle rivayet edilmiştir:

“Allah Resûlü (sav) gayet açık ve tane tane konuşurdu. Kendisini her dinleyen konuşmasını rahatlıkla anlayabilirdi.”¹¹

Dinin karmaşık olmadığı ve en basit insanların dahi anlayabileceği sadelikte olduğuna değinmiştik. İslam tarihinde ilmî yönden oldukça donanımlı kabul edilen birçok âlim, yıllarca anlam arayışında olup felsefe, kelam, astronomi, fennî ilimler... gibi karışık ve birçoğu gereksiz olan ilimlerle ömürlerini tükettikten sonra, aslında dinin çok basit olduğunu itiraf etmek zorunda kalmışlardır. Örneğin;

İmâmu'l Haremeyn/Mekke ve Medine'nin imamı lakaplı Ebu'l Meâli'l Cuveynî ölüm döşeğinde şöyle demiştir: “Benim selefe muhalefet ettiğim her sözden döndüğüm ve Nisâbürlü kocamış kadınların akidesi üzere canımı verdiğime şahit olun!”¹²

İbni Kesîr, Fahrüddîn Er-Râzî'nin hayatını, kendisinin kelamı ve felsefeyi bırakıp selefin yoluna tabi olduğunu anlattıktan sonra vefat edeceği sıra şu vasiyette bulunduğunu aktarır: “Kim kocamış kadınların mezhebine yapışarsa, o kişi kurtulmuş olur.”¹³

Yine Şehrîstânî pişmanlığını dile getirdiği bir şiirinde, “Kocamış kadınların dinine yapışın, o, bir kişiye verilecek mükafatların en kıymetlisidir”¹⁴ demiştir.

ümî olan bir topluluğuz. Yazmayı ve hesap yapmayı bilmeyiz.” (Buhari, 1913; Müslim, 1080)

6. Mu'cemu Mekâyisi'l Luğa, 1/28, e-m-m maddesi

7. El-Mufredâts, 87, e-m-m maddesi

8. 44/Duhân, 58

9. 54/Kamer, 17, 22, 32, 40

10. Buhari, 3567; Müslim, 2493

11. Ebu Davud, 4839

12. Tabakâtü's Şâfiîn, İbni Kesîr, 1/428; Siyeru A'lâmî'n Nubelâ, 18/474

13. El-Bidâye ve'n Nihâye, 13/67

14. El-Mufhim Limâ Eşkele min Telhîsi Kitâbi Muslim, Ebu'l Abbâs El-Kurtubî, 6/693

Yine Muhammed ibni Abdolvahhâb'ın aktardığı şu olayı da dinin anlaşılabilirliğine örnek olarak verebiliriz:

“Bize gelip de İslâm'dan bir şeyler dinledikten sonra şunları söyleyen bedevi ne güzel söylemişti: ‘Şahitlik ederim, senin bu anlattıklarına göre biz -kendisini ve tüm bedevileri kastederek- İslâm ehli değiliz. Yine şahitlik ederim ki bize Müslim diyen hocalar da İslâm ehli değildirler.’”¹⁵

2. Hiçbir şey bilmeyen bir topluluk olarak isimlendirilmelerine rağmen bu kimseler -ayette de geçtiği üzere- bazı şartlar yerine geldiğinden, Kitab’ı ve hikmeti öğrenmişlerdir. Örneğin, İbrâhîm (as) duasında¹⁶ temizlenmeyi, öğrenmekten sonra zikredince Allah duasını temizlenmeyi öğrenmenin önüne alarak¹⁷ kabul etmişti.¹⁸ Dini öğrenme sürecinde birçok kaide zikredilebilse de âcizane tespit ettiğim ve hiyerarşide öncelikli olan birkaç şartı paylaşmak istiyorum:

a. İlim talebinde istekli ve azimli olmak

Mûsâ (as), “kendisine ilim verilen kula” ulaşmak için zorlu bir yolu göze almıştır:

“(Hatırlayın!) Hani Musa, yanındaki gence demişti ki: ‘İki denizin buluştuğu yere varıncaya kadar ara vermeden gidecek, (gerekirse bu yolda/uğurda) uzun zaman geçireceğim.’”¹⁹

b. İlim öğrenmeden önce Allah’ın Kitabı’nı iyi bilen bir hocanın rihlesinde bulunmak

Sahabe (r.anhum) bu dini “onlara Allah’ın ayetlerini okuyan” Nebi’den (sav) öğrenmiştir:

“Ümmiler arasında onlardan olan, kendilerine (Allah’ın) ayetlerini okuyan...”²⁰

c. İlim öğrenmeden önce hocanın tezgâhından geçmek, öğretileri ve ahlakıyla belli bir kıvama gelmek

Nebi (sav), sahabeye yalnızca ilim öğretmemiş, onları arındırmıştır da:

“...onları arındıran, Kitab’ı ve hikmeti öğreten bir Resûl gönderen O’dur”²¹

15. Mecmûatu Resâil fî't Tevhîd ve'l İmân, s. 362

16. “Rabbimiz! Onların arasından kendilerine senin ayetlerini okuyan, Kitab’ı ve hikmeti öğreten ve onları arındıran bir resûl gönder. Şüphesiz ki sen, (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) El-Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) El-Hakîm’sin.” (2/Bakara, 129)

17. “Andolsun ki Allah müminlerin içinde, kendilerinden olan bir Resûl göndermekle onlara iyilikte bulunmuştur. Onlara O’nun ayetlerini okur, onları arındırır ve onlara Kitab’ı ve hikmeti öğretir. Hiç şüphesiz, (Resûl gelmeden) önce apaçık bir sapıklık içindeydiler.” (3/Âl-i İmran, 164)

18. Detaylı bilgi için bk. Müslümanların Allah’a Karşı Sorumlulukları, Ebu Hanzala, Furkan Yayınevi, s. 12-18, Sayfanın aşağısında yer alan karekodu okutarak içeriğe erişebilirsiniz.

19. 18/Kehf, 60

20. 62/Cuma, 2

21. 62/Cuma, 2

d. Takvalı ve samimi olmak

“Allah’tan korkup sakının. Allah size öğretiyor. Allah, her şeyi bilendir.”²²

e. Bilhassa ilim için dua etmek

“De ki: ‘Rabbim, benim ilmimi arttır.’ ”²³

f. İlim öğrenirken acele etmemek

“Kur’ân’ın sana vahyedilişi bitmeden (onu ezberlemek için) acele etme!”²⁴

“Onu (anlama ve ezberlemeyi) çabuklaştırmak için, dilini onunla hareket ettirme.”²⁵

g. Öğrenme yolundaki muhtemel meşakatlere sabretmek

Mûsâ (as), “kendisine ilim verilen kula” ulaşmak için meşakkatli bir yolculuk yapmıştır:

“(İki denizin buluştuğu yeri) geçince gence demişti ki: ‘Yiyeceğimizi getir. Andolsun ki bu yolculuğumuzdan (sebeup) pek yorulduk.’ ”²⁶

3. Makaleye temel teşkil eden ayette geçtiği üzere bu kişiler, öncesinde apaçık bir sapıklık içerisindelermiş.²⁷ Bugün dinî öğrenme hususunda birçoğumuz geçmişte yaşadığımız kötü hayatımızı, günahlarımızı veya yıllarımızı boşa/dalalette geçirmişliğimizi, azimsizliğimize bahane kılabiliriz. Sahabilerin arınıp, marifet ehli olduğunun işlendiği bu ayeti yahut diğer ayetleri o döneme ve ayetin muhatabı şahıslara hasretmemek gerektiğini biliyoruz. Zaten hemen bir sonraki ayette bu durumun, ayetin muhatablarının sonrasında da gerçekleşeceği vadedilmiştir:

“Ve onlardan olup da henüz onlara erişmemiş olanlara da...”²⁸

Tarihimiz; yıllarını heba eden, psikopat, serseri kişilerin Allah’a yönelerek tamamen değişip ilim ehli ve hidayet önderleri olduğu örneklikleriyle doludur. Birkaç örnek vermek gerekirse;

Eskiden yol kesen bir eşkıya iken “Âbidu’l Haremeyn/ Mekke ve Medine’nin abidi” lakabını alan, sefein en büyük imamlarından ve muhaddislerinden biri olan Fudayl ibni İyâd.

“Fudayl ibni İyâd, insanların yolunu kesen ve insanların kendisinden bezdiği eşkıya bir kimseydi. Genç bir kıza

Dini yaşamının, mükellefiyetin, emaneti yüklenmenin zor olduğunun işlendiği naslar, muhatapların zihinlerinde yer yer dinî öğrenmenin de zor olduğu algısını oluşturmaktadır. Evet, mükellefiyet ağırdır, fakat dinî öğrenmek zor değildir.

âşık olmuştu. Gecenin birinde her zamanki gibi onu görmek için yüksekçe bir yere tırmanmıştı. O vakit birini şu ayeti okurken işitti. ‘İman edenlerin, Allah’ın zikrine ve (Kur’ân ayetlerinden) inen hakka karşı kalplerinin yumuşamasının zamanı gelmedi mi?’²⁹ Bu ayeti işittikten sonra bir daha eski hayatına dönmemeye azmederek kaldığı harabeye döndü.

Dönerken yoldan geçen bir kabileye rastladı ve kfiledekiler o sıra şöyle söylüyorlardı: ‘Aman, tedbirinizi alın! Fudayl karşınızda yol kesiyor.’

Fudayl onlara, kendilerine karışmayacağını söyledi. Böylece tevbesini samimi şekilde sürdürdü. Efendilik, kulluk, dünyaya karşı zahidlik gibi hasletlere sahip oldu. Sonra sözleri ve amelleriyle örnek alınan ve yoluna uyulan bir âlim oldu.”³⁰

Gençliğinde serseri arkadaşları olup sürekli çalgılı, içkili ortamlara takılan, insanların yolunu kesip onlara eziyet veren, bıçakçı biri olan Mesleme El-Ka’nebî. Daha sonra büyük hadis imamlarından Şu’be ile tanışmış -birazdan aktaracağımız ilginç tanışma olayının- akabinde ise tevbe etmiştir. Daha sonra eve gitmiş, çalgı aletlerini ve içki testilerini kırmış, her şeyi gerisinde bırakıp Medine’ye geçmiştir. Hadis ilmine yönelmiş, İmam Mâlik’in en gözde talebelerinden olmuş ve birçok muhaddis tarafından “Muvatta” isimli eserin en muteber ravisi kabul edilmiştir.³¹ Başta Buhari ve Müslim olmak üzere birçok muhaddise hocalık yapmıştır.

“Günlerden bir gün Mesleme, kapısının önünde ayakta duruyordu. Âdeti olduğu üzere bıçağı elindeydi. Eşegin üzerinde bir adam, yanında yüzlerinden salih oldukları belli olan bir genç topluluğu olduğu hâlde oradan geçiyordu.

22. 2/Bakara, 282

23. 20/Tâhâ, 114

24. 20/Tâhâ, 114

25. 75/Kıyâmet, 16

26. 18/Kehf, 62

27. “Ashabdan bazılarının cahiliye hayatları, Allah’a (cc) şirk koşuyor olmalarının yanı sıra sosyal hayatta da çok kötüydü. Yol kesen, kavimlere saldırıp mallarını ve ırzlarını talan eden ve asabiyet gibi meselelerden dolayı sık sık savaşa tutuşup birbirlerinin kanlarını döken bir topluluktular onlar.” (Müslümanların Birbirlerine Karşı Sorumlulukları, Halis Bayancuk, s. 310)

28. 62/Cuma, 3

29. 57/Hadid, 16

30. El-Bidâye ve’n Nihâye, 10/215; Siyeru A’lâmi’n Nubelâ, 8/423

31. Bunu; Ali ibni Medîni, İmam Ahmed, Yahyâ ibni Mainler söylemiştir. (bk. Suâlâtü Siczi li’l Hâkim, s. 234-239)

Mesleme oradakilere, 'Buraya doğru gelen bu adam da kim?' diye sordu.

Oradakiler, 'Şu'be ibni'l Haccâc'dır. Muhaddislerin imamıdır.' dediler.

Mesleme El-Ka'nebî hadis söylenmesini isteyince oradakiler ona, 'Sen hadis almaya ehil değilsin. Serseri kimselere ilim verilmez.' dediler.

Mesleme, Şu'be'ye yöneldi ve 'Bana bir tane hadis rivayet et! Tâ ki ben onu senden rivayet edeyim, yoksa elimde gördüğün bu bıçağı sana saplarım.' dedi.

Daha sonra Şu'be, -ilerleyen vakitte İmam Ahmed'in 'Müsned'ine kaydedeceği- Mesleme El-Ka'nebî'nin kendisinden rivayet edeceği tek hadis olan şu hadisi okudu:

'Bana Mansûr tahdis etti. O Rib'î'den, o Ebû Mes'ûd'dan, O'da Nebi'den (sav) şöyle dediğini rivayet etti:

'İnsanların Nübüvvet sözlerinden ulaştığı en evvel söz, 'Utanmadıktan sonra istediğini yap.' sözüdür.'³²

Tam da ortama uygun söylenmiş bu hadis, Mesleme'yi oldukça etkilemiş ve ilim yolculuğu böylece başlamıştı.³³

Rivayet olunduğuna göre günümüzde kâğıt toplayıcılığı mesabesinde bir işi olan fakir ve kimsesiz biri, otuzlu yaşlarına kadar ilimden bihaber yetişen, büyük yaşlarda ilme yönelip Sultânü'l Ulemâ/Âlimlerin Sultânı unvanı alan, Şâfiîlerin büyük kısmının mutlak müçtehid kabul edeceği kadar mezhebinde otorite kabul edilen İzz ibni Abdisselâm:

"İzz ibni Abdisselâm önceleri çok fakir bir kimseydi. İlme ise yaşça oldukça büyük yaşta başladı. Kendisi Şam'da Emevî Câmisi'nin sol kapısının yanındaki ders verilen bir alanın kuytu köşesinde kalırdı. Soğuk bir gecede her zamanki gibi orada kalmıştı ve ihtilam olmuştu. Uyandı ve hızlıca oradaki bir su birikintisine girip gusül aldı. Soğuktan dolayı çok fena rahatsızlığı başlamıştı. Sonra yine uyudu ve ikinci kere ihtilam oldu ve yine aynı gölete girdi. Çünkü kimse girmesin diye camilerin kapısı kapalıydı. Onun için başka çıkış yolu yoktu. Soğuğun şiddetinden kendinden geçip bayıldı. Sonrasında, 'Ey İzz ibni Abdisselâm! İlim mi istiyorsun, amel mi?' diye bir ses işitti.

'İlim istiyorum, çünkü ilim amele götürür.' dedi.

Sabaha çıktığında Şâfiîlerin en önemli fıkıh kitaplarından olan, Şîrâzî'nin kaleme aldığı 'Et-Tenbih' isimli fıkıh kitabını aldı ve kısa bir sürede onu ezberleyerek ilme yöneldi. Kendi zamanının en büyük âlimi ve Allah'ın yarattıklarının en abidi olmuştu."³⁴

Yine otuzlu yaşlarda ilme başlayıp Allah'ın (cc) kendisini ilme ve kulluğa muvaffak kıldığı Ahmed El-Kinâî:

"Şeyh Ahmed ibni İbrâhîm ibni Hasan El-Kinâî otuzlu yaşlarda ilim öğrenmeye başladı. Fıkıh ilminde, nahiv ve diğer ilimlerde derinleşti, tâ ki ilgilendiği tüm bu ilimlerde maharet sahibi olmuştu. İnsanlar onun beldesinde iş, aş derdinde çalışıyordu, o ise tek bir günde 400 satır ezber yapıyordu. Sonra kulluğa/abidliğe yöneldi ve İbni Teymiyye'nin de vefat ettiği H 728 yılına kadar Allah'a kulluğa devam etti."³⁵

"Bu, Allah'ın lütfudur. (Allah, lütfunu) dilediğine verir. O Allah, büyük bir lütuf sahibidir."³⁶

Bu vesileyle kendim, kardeşlerim ve hocalarım için Yüce Allah'tan (cc) fadlını istiyorum...

32. Ahmed, 22345

33. Durûsu liş Şeyh Selâmân Avde, 141/10

34. Tabakâtü's Şâfiyyeti'l Kubrâ li's Subkî, 8/212

35. Uluvvü'l Himme li Muhammed İsmâil El-Mukaddem, 1/206

36. 62/Cuma, 4

GÜNEŞ FIRTINALARI

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla,

Kovulmuş şeytandan Allah'a sığınırım.

"Allah O'dur ki; gökleri direksiz bir şekilde yükseltti. Siz onu görmektesiniz. Sonra arşa istiva etti. Güneş'e ve Ay'a boyun eğdirip emrine amade kıldı. Her biri belirlenmiş bir süreye kadar (bir yörüngede) akıp gider. Her işi çekip çevirir, idare eder. Rabbinizle karşılaşacağınıza yakinen inanın diye (Allah,) ayetlerini detaylı bir biçimde açıklar. Yeri uzatıp yayan, oraya (dağlardan) kazıklar ve nehirler yerleştiren, yeryüzünde her meyveden çiftler yaratan ve geceyi gündüze bürüyen O'dur. Şüphesiz ki bunda, tefekkür eden bir topluluk için ayetler vardır."¹

Yarattığı her şeyi; sonsuz ilmi ve hikmetiyle en güzel şekilde yaratan, bizlere eşyanın tabiatını ve ilmini anlama yeteneği veren -ki bu, insanı diğer canlılardan ayıran ve pek çoğundan üstün kılan en önemli özelliktir²- El-Alîm ve El-Hakîm olan Rabbimize hamd; bizlere Allah'ın ayetlerini okuyan, bizleri arındıran; bizlere Kitab'ı, hikmeti ve bilmediğimiz şeyleri öğretene³ Peygamberimiz Muhammed'e (sav) salât ve selam olsun.

Rabbimizin kevnî ayetlerinden olan Güneş'i yakından tanımaya devam ediyoruz. Bir önceki yazımızda Güneş yüzeyinin özelliklerini, bu bölgede cereyan eden olayları (güneş lekeleri, güneş rüzgârları vs.) ve bu olayların Dünya'mız üzerindeki etkilerini anlamaya çalışmıştık. Allah'ın izniyle kaldığımız yerden devam edelim.

Güneş Fırtınaları

Kaynar bir plazma topu olan Güneş hiçbir gün öncekinin aynısı değildir. Manyetik karmaşanın hüküm sürdüğü yüzeyde Güneş Sistemi'nin en şiddetli patlamaları yaşanır.

Güneş, yörüngesindeki gezegen ailesine sadece ısı ve ışık yaymaz. Yıldızımız düzenli şekilde, şiddetli Güneş fırtınalarıyla Güneş Sistemi'ne devasa miktarda elektrik yüklü parçacıklar yağdırır.

Yaklaşık 150 yıldır gökbilimciler bu olayları, Dünya'dan çeşitli teleskoplar ve optik aygıtlarla gözlemleyebiliyor; ancak

Bazı zamanlarda El-Hâkim olan Allah'ın takdirine bağlı olarak Güneş'teki aktivite (patlamalar ve püskürmeler) normalin üzerine çıkabilir. Güneş patlamalarının, püskürmelerinin ve koronal kütle atımlarının çoğaldığı bu dönemlerde Dünya'mızı, bizleri ve elektronik cihazlarımızı olumsuz yönde etkileyen jeomanyetik fırtınalar oluşmaktadır.

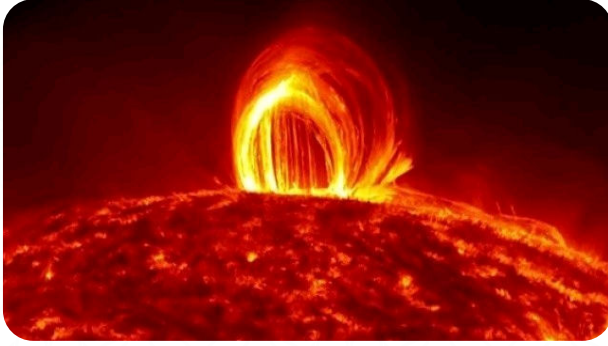

1. 13/Ra'd, 2-3
2. bk. 2/Bakara, 30-34; 17/İsrâ, 70
3. bk. 2/Bakara, 151

uzaya yollanan bir dizi teleskop ve optik aygıt vasıtasıyla son otuz yıldır Güneş'i daha yakından izleyebiliyoruz. Gezegenimizdeki araçlar Dünya'nın dönmesinden dolayı gece olduğu zaman Güneş'i göremediğinde bile bu teleskoplar ve optik aygıtlar, yıldızımızı görebiliyor. İnsanların teknolojiye olan ihtiyacı ve bağımlılığı arttıkça, uzaydaki olayların etrafıca anlaşılmasının önemi de artıyor; zira Dünya'mızı doğrudan hedef alan yoğun bir püskürme, enerji iletim hatlarımızı devre dışı bırakabilir ve uydu devre sistemlerimizi tahrip edebilir.

Güneş Fışkırmaları ve Püskürtüler

Güneş fışkırmaları, yanan hidrojen gazının, Güneş'in manyetik alan kuvvetleri tarafından desteklenerek, taçtan dışarı yay gibi uzanmasıdır. Bazıları uzaya, saniyede 400 km hızla fırlarlar.⁴

Bir Güneş Fışkırması (Fışkırmalar halkasının içinden 100'e yakın Dünya geçebilir, Subhanallah)

Güneş'in manyetik alan hatları bazen öylesine karışır ki biriken enerjisini dışarı salarak kopar. Bu olduğunda Güneş yüzeyinden fışkırmalar olarak bilinen ve manyetik alan çizgilerini takip eden muazzam sıcak plazma ilmekleri yükselir. Bu aleve benzer gaz sütunları, uzayda 500.000 km'ye kadar uzanabilir ve birkaç gün ya da hafta sürebilir. Fışkırmalar genellikle ayırt edici bir kemer şeklini aldığı gibi, bir sütun veya piramit benzeri farklı şekillerde de yükselebilir.

Güneş püskürtüsü veya güneş patlaması ise, Güneş'in gaz yuvarında (atmosfer) gerçekleşen şiddetli patlamalara verilen addır. Bu patlamalar milyarlarca megaton gücünde olup, genelde saatte bir milyon km hızla hareket ederler. Patlama sonucunda milyonlarca atom bombasına eşdeğer enerji açığa çıkarabilir.⁵

Ayrıca bu patlamalar bütün elektromanyetik tayfa yayılmış radyasyon üretirler. Çoğu Güneş patlamaları, şiddetli manyetik alanların fotosfere girdiği Güneş lekeleri gibi aktif bölgelerde oluşur.

31 Ağustos 2012'de Güneş'in atmosferindeki Güneş gaz yuvarında asılı olan akkor hâlindeki hidrojen bulutunun uzaya doğru püskürmesi. Bu olaya astronomide "Taç küre Kütle Atımı" da denilmektedir.

Bu fotoğrafı gördüğümde hep şu ayetler aklıma gelir: "O gün, yalanlayanların vay hâline! Yalanladığınız (cehen-neme) doğru gidin. Üç kola ayrılmış (ateş dumanının) gölgelerine. Ne gölge sağlar ne de alevlerden korur. Şüphesiz ki o, her biri saray kadar (büyük) kıvılcımlar atar. Her biri sapsarı (rengi siyaha çalan) develer gibidir. O gün, yalanlayanların vay hâline!"⁶

Şimdi bu püskürtü ve patlamaların Dünya'mız üzerindeki etkilerini yakından inceleyelim:

Güneş patlamaları, Güneş atmosferinin bütün tabakalarını (fotosfer, korona ve kromosfer) etkiler, plazmanın sıcaklığını onlarca milyon dereceye çıkarıp elektronları, protonları ve daha ağır iyonları çok yüksek hızlarda uzaya fırlatır. Büyük Güneş patlamalarının ardından yaklaşık otuz dakika içerisinde enerji yüklü protonlar Dünya'ya ulaşmaktadır. Enerji yüklü parçacıkların sağanağı altına giren manyetosfer (Dünya'nın manyetik küresi) bu parçacıkların büyük bir kısmını yakalayarak daha da hızlanmalarına yol açmaktadır. Hızlanan bu parçacıklar atmosferin üst katmanlarına kadar sızmaktadır.⁷

Güneş püskürtüsü nedeniyle Dünya atmosferine normalin üzerinde küçük dalga boyulu radyasyon parçacıkları (aşırı elektrik yüklü tanecikler) girer. Bu püskürtüler sonucunda yeryüzündeki iletişim ve güç ağları olumsuz yönde etkilenebilir.

Eğer Dünya'mızın bir manyetosferi (manyetik alan küresi) olmasaydı patlamalar sayesinde Güneş'ten gelen bu elektrik yüklü radyoaktif parçacıklar Dünya'mızdaki yaşamı ve günümüzde kullandığımız elektronik aletleri olumsuz yönde etkilerdi. Lakin püskürmeler ve Güneş rüzgârlarıyla Dünya'mıza gelen bu elektrik yüklü zararlı tanecikler Dünya'nın manyetosferindeki manyetik alan çizgileri tarafından tutulup, nüfusun ve canlılığın görece daha az olduğu Dünya'nın kutup bölgelerinden atmosfere giriş yaparlar. Böylece yeryüzündeki canlılık,

4. Wikipedia, Güneş Maddesi

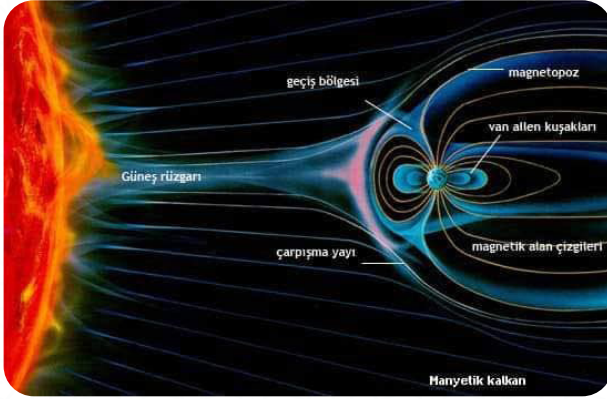
5. Wikipedia, Güneş Püskürtüsü Maddesi

6. 77/Murselât, 28-34

7. Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi Araştırma Enstitüsü Astronomi Laboratuvarı, Güneş Fiziği/Güneş'in Dünya'ya Etkileri, astronomi.boun.edu.tr, (E.T: 30 Ağustos 2022), Sayfanın aşağısında yer alan karekodu okutarak içeriğe erişebilirsiniz.

insan yaşamı ve elektronik cihazlar çoğu zaman zarar görmemiş olur. Manyetosferi bizler için bir koruma kal-kanı kılan El-Hafız olan Rabbimize hamdolsun.

“Gökyüzünü (üzerlerine düşmesin diye) korunmuş bir tavan yaptık. Onlar, O'nun ayetlerinden yüz çevirmişlerdir.”⁸

Bazı zamanlarda El-Hâkim olan Allah'ın takdirine bağlı olarak Güneş'teki aktivite (patlamalar ve püskürmeler) normalin üzerine çıkabilir. Güneş patlamalarının, püskürmelerinin ve koronal kütle atımlarının çoğaldığı bu dönemlerde Dünya'mızı, bizleri ve elektronik cihazlarımızı olumsuz yönde etkileyen jeomanyetik fırtınalar oluşmaktadır.

Jeomanyetik Fırtınalar

Her büyük Güneş patlamasının, aktif püskürmelerin ya da koronal (taç küre) kütle atımının ardından Güneş'ten kopan parçacıklar hareket eden bir bulut gibi, bir ila dört gün içerisinde Dünya'ya ulaşmaktadır. Bu yüklü plazma Dünya atmosferine çarparak jeomanyetik fırtınaları başlatmaktadır. Bu dönemlerde Dünya üzerindeki manyetik alanda birdenbire olağanüstü bir değişim gözlenir. Jeomanyetik fırtına süresince Güneş rüzgârının enerjisinin bir kısmı manyetosphere iletilir. Manyetosphere enerjisindeki bu ani artış Güneş rüzgârının geliş doğrultusuna ve şiddetine bağlı olarak Dünya'nın manyetik alanında gözlenen ani değişimlere yol açmaktadır ve bu değişimler; kullandığımız bazı sistemleri ve aygıtları etkilemektedir.

Jeomanyetik fırtınaların gözlemlendiği ilk günden beri, güç kesintilerini tetiklediği, elektronik ekipman fonksiyonlarını bozduğu, trafo kayıplarına neden olduğu ve uzun hatlı iletişim kablolarında sıkıntılara sebep olduğu bilinmektedir.

Jeomanyetik fırtınaların olumsuz yönde etkilediği bazı sistemler şunlardır:

- Radyo haberleşmeleri
- Deniz ulaşımını yönlendiren sistemler
- Uydular

- Uzayda aktif görevde bulunan astronotlar
- İklim
- Elektrik dağıtım ağları

Bugüne kadar gözlemlenmiş ve ölçülmüş en büyük Jeomanyetik fırtına Carrington Olayı olarak da bilinen 1859 yılındaki Güneş Fırtınası'dır.

28 Ağustos'tan 2 Eylül'e kadar Güneş'te sayısız Güneş lekeleri gözlemlendi. 1 Eylül'de, öğle vaktinden önce, Richard Carrington ve Richard Hodgson adlı İngiliz asıllı amatör astronomlar, ilk solar alevin (Güneş parlamasının) gözlemlerini yaptılar. Fırtınanın, Dünya'ya ulaşması on yedi buçuk saat alırken büyük bir koronal kütle atımının direkt Dünya'ya gelmesine sebep oldu. Avrupa ve Kuzey Amerika'daki telgraf sistemlerinin pek çoğu birkaç gün boyunca kullanılamaz hâle geldi. Telgraf direkleri aşırı yüklenmeden dolayı kıvılcımlar saçıyordu. Bazı telgraf operatörleri elektrik çarpmasına maruz kaldı.⁹

Benzer bir olay Mart 1989'da yaşandığında, bir jeomanyetik fırtına Kanada'nın Hydro-Quebec elektrik şebekesinin çökmesine neden oldu ve milyonlarca insanı dokuz saat kadar elektriksiz bıraktı.

Kutup Işıkları (Auroralar)

Güneş patlamaları ve püskürmeleri sonucu oluşan jeomanyetik fırtınaların bazen Dünya'mız üzerinde olumsuz etkileri olsa da bu fırtınaların birtakım güzel yanları da bulunmaktadır.

Bazı zamanlarda Güneş'te meydana gelen patlamalar ve fışkırmalar sonucu uzaya saçılan elektrik yüklü tane-cikler Güneş rüzgârlarıyla taşınıp gün yuvarı bölgesinden geçerek Dünya'mıza kadar ulaşır ve Dünya'nın manyetik alanına kapılan bu elektrik yüklü tanecikler, manyetik alan çizgilerini takip eder ve Dünya'nın kutup bölgelerinden atmosfere girerek izlemesi hayranlık uyandıran kutup ışıklarının (Aurora) oluşmasına neden olur.

8. 21/Enbiyâ, 32

9. Wikipedia, 1859 Güneş Fırtınası Maddesi

Aurora Borealis (Kuzey Kutup Işıkları)

Güneş rüzgârlarıyla Dünya'mıza kadar taşınan elektrik yüklü taneciklerin atmosferin üst katmanlarındaki parçacıklarla etkileşime girmesi sonucu oluşan kutup ışıkları, kutup bölgelerine yakın yerlerde yaşayan ve kış mevsiminin çoğunu karanlıkta, gece olarak geçiren insanlar için Rabbimizin eşsiz güzellikteki bir lütfudur.

“Allah'ın göklerde ve yerde olan her şeyi size hizmetkâr kıldığını, açık ve gizli olan nimetlerini size geniş geniş verdiğini görmediniz mi? (Bununla birlikte) insanlardan öylesi vardır ki; Allah hakkında ilimsizce, rehbersiz ve aydınlatıcı bir kitaba dayanmaksızın tartışır.”¹⁰

“Onlara: ‘Allah'ın indirdiğine uyun.’ denildiğinde: ‘(Hayır!) Bilakis, babalarımızı üzerinde bulduğumuz (gelenek ve âdetlere) uyarız.’ derler. (Ne yani) şeytan onları alevleri dehşet saçan ateşe çağırıyor olsa bile mi (babalarının yoluna uyacaklar)?”¹¹

“Kim de muhsin/kulluğunu en güzel şekilde yapmaya çalışan bir kimse olarak, kendini Allah'a teslim ederse muhakkak ki o, sapasağlam kulp olan (Kelime-i Tevhid'e) yapışmış olur. İşlerin akıbeti Allah'a varır.”¹²

İnşallah bir sonraki yazımızda Güneş'imizin fiziksel özelliklerini, galaksimiz içerisindeki konumunu ve hareketlerini, Rabbimizin ayetleri ışığında tefekkür edip anlamaya çalışacağız. Rabbimizin bizleri; bildikleriyle amel eden, mahşer gününde kötülüklerini örttüğü ve mükâfatlarını, yaptıkları amellerin en güzeliyle verdiği muhsin kullarından eylemesi duasıyla, Allah'a emanet olun.

Velhamdulillahi Rabbi'l Âlemin...

10. 31/Lokmân, 20

11. 31/Lokmân, 21

12. 31/Lokmân, 22

SÛREYA BAQARA

Ji Bo Muwehhîdên Dilsoz Meala Qur'ana Pîroz

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالََةَ بِالْهُدَى وَالْعَذَابِ
بِالْمَغْفِرَةِ فَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ (١٧٥)

175. Bunlar, hidayeti sapıklıkla; mağfireti azapla değiş-tirenlerdir. Ateşe karşı ne kadar da sabırlılar/dayanıklılar!

175. Evana ew kes in ku hîdayet bi dalaletê û mexfîret jî bi ezabê guherandine. Li hemberî agirê cehennemê çî qas sebirvan/qewîn in!

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ
اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ (١٧٦)

176. Bu (azabı tadacak olmalarının sebebi), Allah'ın Kitab'ı hak olarak indirmiş olması (onların da Kitap'ta ihtilaf ve ayrılığa düşmesidir). Ve şüphesiz ki Kitap'ta anlaşmazlığa düşenler, (bir araya toplanmaları ve hakka dönmeleri zor olan) uzak bir ayrılık içindedir.

176. Sebebê vê ezabê (ku dê bitamînin) ev e; Allah kitêb bi heqî nazil kirîye (û ew jî di kitêbê de ketine îxtîlaf û dijberîyê). Bêguman ew ên der barê kitêbê de ketine îxtîlafê jî di nava cihêbûneke kûr de ne (ku civîna wan a cem hevdu û vegera wan a bal bi heqîyê ve zor e).

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ
وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّنَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ
ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ
وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ
وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي
الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا
وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ (١٧٧)

177. İyilik, yüzünüzü doğu ya da batı cihetine dönmeniz değildir. (Gerçek anlamda) iyilik, Allah'a, Ahiret Gün'üne, meleklerle, Kitab'a ve nebilere inananların; sevmesine rağmen malı, yakın akrabaya, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışa, dilenenlere ve kölelere verenlerin; namazı

kılıp, zekâtı verenlerin; söz verdiklerinde sözlerine bağlı kalanların; fakirlik, hastalık ve savaş zamanında sabredenlerin yaptığıdır. İşte bunlar sadık olanlardır. Bunlar takva sahiplerinin ta kendileridir.

177. Qencî ne ew e ku hûn berê xwe bidin bi hêla ro-jhilat ve an jî bi hêla rojava ve. (Di heqîqetê de) qencî; bîkaranîna kesên mûmîn in ku bi Allah û bi roja axîretê û bi melaîketan û bi kîtêban û bi pêxemberan îmân tînin û digel jê hez dikin jî, jî malên xwe didin eqrebayên xwe û sêwîyan û xîzanan û rêwîyên di rê de mane û parsekan û koleyan; û nimêj dikin û zekâtê didin û girêdayîyê soza/ehda xwe ne û di dema tengezarîyê û di nexweşîyê de û di şerê de sebir dikin. Ha evana yên sadiq in. Ew ên mutteqî jî ew bixwe ne.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ
الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنْثَىٰ بِالْأُنْثَىٰ فَمَنْ
عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَإِدَّاءٌ
إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ فَمَنْ
اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ (١٧٨)

178. Ey iman edenler! Öldürme vakaları için size kısas hükmü farz kılındı. Hür olana karşılık hür, köleye karşılık köle, kadına karşılık kadın (olmak üzere kısası yapın). Fakat kime de kardeşi tarafından (kısıstan vazgeçilerek) bir şey bağışlanırsa artık (maktul yakınları diyeti) örfe uygun istesin. (Katil de) iyilikle ödesin. Bu, Rabbiniz tarafından (sizin için) bir hafifletme ve rahmettir. Kim de bundan sonra haddi aşacak olursa, onun için can yakıcı bir azap vardır.

178. Gelî ew ên îmân anîne! Di bûyerên kuştinê de hukmê qîsasê li ser we hatîye ferz kirin. Mirovê hur di muqabilê yê hur de û yê kole di muqabilê yê kole de û yê jin di muqabilê jin de (qîsasê bikin). Lê eger ji kî re ji teref birayê wî tiştek bê bexişandin (dev ji qîsasê berdîn) êdî bila (xwedîyên meqtul diyetê) li gor, urfê bixwazin. (Qatil jî) bi xweşikayî bide. Ev, ji teref Rabbê we (ji bo we) barsivikî û rahmet e. Kî jî piştî vê yekê kî ji hedê xwe bibore, êdî ji wî re ezabekî bi êş û jan heye.

AYIN KİTABI

Salim KANDEMİR
salimkandemir@tevhiddergisi.org

HİLAFETTEN SALTANATA EMEVİLER DÖNEMİ

Bazen gece uzun sürse de güneş mutlaka doğacaktır. Evet, Ömer ibni Abdulaziz ıslahatlarıyla bu gerçeğin her şeye rağmen mümkün olduğunu tekrar hatırlatmıştır. Özellikle nübüvvet mührünün gölgesinde yaşamayı şiddetle arzuladığımız şu zamanda çorak gönüllere umut ekmiştir.

Kitabın Yazarı: Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma

Yayınevi: Beyan Yayınları

Basım Tarihi: 24. Baskı, Haziran 2022

Sayfa Sayısı: 156

Ebat: 13,5 X 21,0 cm

Kitap Hakkında

Geçtiğimiz sayımızda Prof. Dr. İhsan Süreyya Sırma'nın İslami Tebliğin Örnek Halifeler Dönemi kitabını tanıtmıştık. İslam'ın o dönemde en güzel şekliyle nasıl uygulandığını görmüştük. Bu yazımızda ise o nübüvvet menheci üzerine kurulan hilafetin nasıl ısırcı sultanlığa dönüştüğünü görmek adına yazarın Hilafetten Saltanata Emeviler Dönemi isimli kitabını tanıtmaya çalışacağız.

Allah Resûlü (sav) ve Raşit Halifeler Dönemi'nin günümüze kadar benzeri görülmemiş bir şekilde huzur ve mutluluk dolu olması, yönetim sistemlerinin ilahi kanunlara dayalı olmasındandır. Çünkü vahiy kaynaklı bir düzen daima insanların saadet kaynağı olmuştur. Allah (cc) kulumu bilmez mi? ¹ Yarattığı kulları en iyi bilen Allah (cc), elbette onlar için en iyi düzeni vazetmiştir. Ne var ki cahil, ² zalim ³ ve nankör ⁴ insan birçok zaman bu nimetten yüz çevirmiş ve akabinde dünya ve ahiretin azabını tatmıştır.

Bu durumun canlı örneğini çok değil, örnek halifeler döneminden hemen sonra görüyoruz. Abdullah ibni Mes'ûd'un (ra) tabiriyle ⁵ Allah Resûlü'nün (sav) daha kapları kırılmadan, elbiseleri eskimeden, eşleri vefat etmeden onun kutsal emanetinin nasıl zayıf edildiği, onun mukaddes mirasının nasıl heba edildiği, kitapta anbean anlatılmakta. Yüz elli altı sayfanın her birinde tarihimizin acı gerçekleriyle bir bir yüzleşmekteyiz.

Evveleminde şunu belirtmek gerekir ki bir Müslim için o çirkin yılları okumak asla kolay değildir. Zira nasıl kolay olsun ki... Kişi Allah Resûlü'nün (sav) güzide ashabına ve

1. "Hiç yarattığını bilmez mi? O, (lütuf ve ihsan sahibi, en küçük şeylere ilmiyle nüfuz edip haberdar olan) El-Latîf, (her şeyden haberdar olan) El-Habîr'dir." (67/Mülk, 14)
2. bk. 33/Ahzâb, 72
3. bk. 33/Ahzâb, 72
4. bk. 80/Abese, 17
5. bk. Darimi, 210

kıymetli Ehl-i Beyt'ine o yapılanları okuduğunda yüreği dağlanıyor, kelimeler boğazına düğümleniyor ve yaşananların gerçek olduğuna inanmak istemiyor.

O dönemi okumak kolay olmadığı gibi yazmak da hiç kolay olmamıştır. Bu yüzden yazar daha kitabın ilk sayfasında o dönemi kaleme almanın zorluğunu ve de zorunluluğunu şu cümlelerle belirtmiştir:

“Uzun zamandan beri, Peygamber (sav) dönemi ile Örnek Halifeler döneminden sonra, Emeviler'i yazmayı düşünüyorduk. Fakat bu dönemin karmaşıklığı, netâmeli oluşu, üzücü taraflarının çokluğu, meseleyi ağırdan almamıza sebep oluyordu.

Resûlullah (sav) döneminin o mücadelesinden ve örnek halifelerin onun izindeki sebat ve gayretlerinden sonra, saltanatı anlatmak hayli güç geldi bize...

Ne var ki er yâ dâ geç bu konunun da ele alınması gerekiyordu. Çünkü onu ele almamak, incelememek, yapılanları söylememek çözüm değildi. Onun içindir ki, alacağımız tüm tenkidlere açık olduğumuzu peşinen kabul ederek yola çıktık.

Gayemiz kitap yazmak değil, eski tarihimizi günümüze taşımaktır. Tâ ki selefin yapmış oldukları güzel mücadeleyi taklid edelim; hatalarını da, bir de biz işlemeyelim!”⁶

Evet, bir yerde artık gaye kitap yazmak, okumak veya tanıtmak değildir. Gaye bu satırların vesilesiyle geçmişten ders çıkarıp geleceğe emin adımlar atmaktır. Aynı hataları tekrar etmemektir. Birçok tarihçi İslam'ın insanlar nazarında kötü anlaşılmaması niyetiyle tarihin bu gerçeklerini saklamaya, gizlemeye, örtbas etmeye çalışmıştır. Yazara göre bu tutum yersizdir ve yaşananlar olduğu şekliyle aktarılmalıdır. Çünkü bir hatadan ders almak ancak böyle mümkündür. Ayrıca İslam, müntesiplerinin hatalarıyla kirlenemez. O, güzelliğini vahiyden alır.

Yaklaşık kırk yıllık Asr-ı Saadet Dönemi'nden sonra yöneticilerin ve yönetilenlerin bu denli yozlaşması gerçekten ibret vericidir. Daha dün iyilik ve takvayla dolu beldeler bir anda günah ve düşmanlıkla dolmuştur. Bu sorunun birçok sebebi vardır. Burada yazar bu sorunların en temel olanlarını yeri geldiğince gerektiği kadar ele alır ve çözümler sunar. İcra edilen doğruları ve yanlışları rivayetlerin paralelinde anlatır. Kitap boyunca her bir yöneticinin devrine dair sona koyduğu değerlendirme başlıkları ümmetin aynı hatalara tekrar düşmemesi ve yeniden aydınlanması için meşale niteliğindedir. Belki de en güzeli mutlaka geçmiş dönem ile şimdiki dönem arasında bir bağ kurarak cahiliye sistem ve yöneticilerinin hiçbir zaman diliminde değişmediğini gözler önüne sermesidir.

6. Hilafetten Saltanata Emeviler Dönemi, İhsan Süreyya Sırma, Beyan Yayınları, s. 7

Doksan bir yıllık karanlık bir çağın arasında aydınlık birkaç yıl da yok değildir. Diken tarlasında gül misali bazı hayırlı yöneticiler de vardır. Örneğin, hatırlarsanız birçok âlim tarafından Beşinci Raşit Halife kabul edilen Ömer ibni Abdulaziz bu dönemde yaşamıştır. Yazar onun zühdünden, takvasından, adaletinden uzun uzadıya bahsetmiştir. İki yıllık kısa bir sürede Emevi zulmünü, şatafatını, israfını... nasıl ortadan kaldırıp ıslah ettiğini, hilafet makamını ilk devirde uygulandığı gibi münezzeh haline nasıl getirdiğini, cahiliyeden tevarüs edip hortlayan ahlakları tekrar ayaklar altına nasıl aldığını anlatır.

Örnek olarak Sultan Abdulmelik ile ilgili şu ifadelerini verebiliriz:

“Suyûti'nin rivâyeti doğru ise, Sultan Abdulmelik, ilk defa halifelerin huzurunda konuşmayı yasaklamıştır. Artık Müslümanlar Halifenin (!) yâni Sultan'ın yanında konuşamayacak, sadece kendilerine verilen emirleri dinleyecekler. Çünkü ulu'l-emr doğru konuşur, yanılmazdı... Hele hele haksızlıklara hiç yanaşmazdı. Tıpkı bugünün ulu'l-emr'leri gibi...

Ulu'l-emr dilediği gibi köşklerde yaşayacak; her türlü gıda ile beslenecek; özel doktorları olacak; devleti dilediği kimselerle -başüstüne efendim'cilerle - idare edecek, birilerinin hakları kaybolsa bile, rejim'e itaatkâr olanlar sahib-i imza makamlarında tutulacak ve bütün bunlar söylenip tenkid edilemeyecek!..

İşte saltanat zihniyeti budur!.. Ve ne hazindir ki, klasik saltanatla modern saltanat zihniyetleri yâni Kapitalist sömürü saltanatı, Komünist tahakkum saltanatı ve Faşist dikta saltanatları arasında hiçbir fark yoktur. Belki bugünün modern saltanatları, klasik saltanatlardan daha eşeddir!..”⁷

Şunu belirtmeden geçmeyelim, nerede bir sorun varsa sebebi Allah Resûlü'nün (sav) pak sünnetine, bilhassa pak menhecine muhalefettendir. Menhece muhalefetin bir ümmeti nereye savurduğunu görmek isteyenlerin çok uzağa gitmesine gerek yok. Emeviler Dönemi bunun en net örneğidir. Bu dönemi gören gözle okuyan büyük küçük fark etmeksizin herkes İslam cemaatinin başına

7. age, s. 81-82

gelebilecekleri rahatlıkla anlayabilir. Bu pencereden bakıldığında izin, itaat, ileti gibi menhec asıllarının öneminin tekrar tekrar hatırlanması kaçınılmazdır. Bu manada her cemaat bireyinin kitabı biraz da bu gözle okuması ciddi anlamda faydalı olacaktır.

Doksan bir yıllık karanlık bir çağın arasında aydınlık birkaç yıl da yok değildir. Diken tarlasında gül misali bazı hayırlı yöneticiler de vardır. Örneğin, hatırlarsanız birçok âlim tarafından Beşinci Raşit Halife kabul edilen Ömer ibni Abdulaziz (rh) bu dönemde yaşamıştır. Yazar onun zühdünden, takvasından, adaletinden uzun uzadıya bahsetmiştir. İki yıllık kısa bir sürede Emevî zulmünü, şatafatını, israfını... nasıl ortadan kaldırıp ıslah ettiğini, hilafet makamını ilk devirde uygulandığı gibi münezzezh hâline nasıl getirdiğini, cahiliyeden tevarüs edip hortlayan ahlakları tekrar ayaklar altına nasıl aldığını anlatır. Ve sonra şunu belirtir:

“Emevî Devleti’nin kuruluşuyla beraber, ortaya çıkan bu saltanat hastalığına, zulmüne, bid’at’larına rağmen, 91 senelik bu dönemin tamamını mahkûm edemeyiz! Özellikle Ömer b. Abdulaziz, her Müslüman’ın benimseyeceği, seve seve biat edebileceği bir İslâmî rejim dönemini getirmiştir.”⁸

Son olarak bu bilgilerin bize bakan en önemli yönünü ele alarak der ki:

“Ömer b. Abdulaziz’in iki buçuk yıllık hilafeti göstermiştir ki; samimi, kararlı ve cesur muttakiler olduğu zaman, İslâm tekrar saltanattan kurtarılıp, asli hüviyetine kavuşturulabiliyor, meğer ki sonunda can gitsin!..”⁹

Bazen gece uzun sürse de güneş mutlaka doğacaktır. Evet, Ömer ibni Abdulaziz (rh) ıslahatlarıyla bu gerçeğin her şeye rağmen mümkün olduğunu tekrar hatırlatmıştır. Özellikle nübüvvet mührünün gölgesinde yaşamayı şiddetle arzuladığımız şu zamanda çorak gönüllere umut ekmiştir.

Kitaplarda buluşmak üzere, Allah’a ısmarladık...

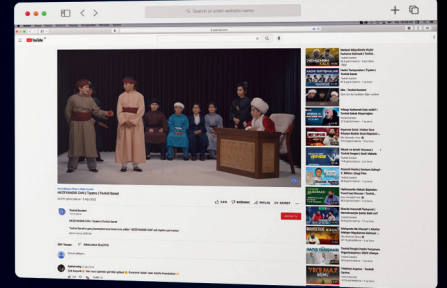
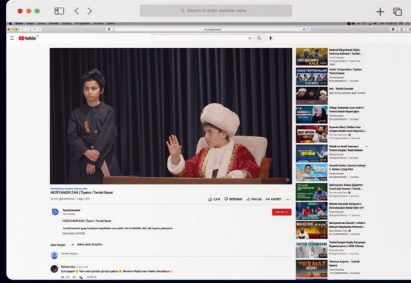
8. age, s. 155

9. age, s. 154

Allah'ın sınırları konusunda
hassas olmanın önemini gözler önüne seren

HEZEYANDIR ZAN

Tiyatrosu, Tevhid Dersleri
Youtube kanalımızda.

TELEFONUNUZ İLE
QR KODU OKUTARAK
VİDEOMUZA ERİŞEBİLİRSİNİZ

tevhid

"TAĞUTA KULLUK ETMEKTEN KAÇINIP ALLAH'A YÖNELENLERE MÜJDE VARDIR.

KULLARIMI MÜJDELE!"

(39/ZÜMER, 17)

TEVHİD DERGİSİ

TEVHİD DERSLERİ

TEVHİD MEALİ

KİBLEGÂH

ISSN 2148-4635
9 772148 463504

ABONELİK İÇİN

tevhiddergisi@gmail.com
www.tevhiddergisi.org

+90 545 762 15 15